

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

10 říjen – listopad 2007 27. ročník

- Analýza: **Československá ekonomika v 80. letech** / Alexej Bálek
- Fejeton: **Sparta vs. Slávie na kulinářském poli** / Jindřich Lion
- Příloha: **Od Vltavy na břehy Douro... Osudy rodiny Ringhofferů** (dokončení)
/ Elisabeth Burmester

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien**

Informace: Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329

12. 11. v 19:30

Kráska v nesnázích (ČR 2006, 120 min., režie: Jan Hřebejk, scénář: Petr Jarchovský. Anglické titulky, změna vyhrazena) Stejnomená báseň Roberta Gravesa inspirovala Jana Hřebejka a Petra Jarchovského k vytvoření milostného příběhu mladé ženy (Aňa Geislerová) řešící dilema lásky ke dvěma mužům (Roman Luknár a Josef Abrhám), dilema mezi sexuální závislostí a zajištěnou budoucností pro sebe a své děti (Adam Mišík a Michaela Mrvíková), dilema vztahů ke své matce (Jana Brejchová) a otčimovi (Jiří Schmitzer) a ke své tchyni (Emília Vášáryová). Film *Kráska v nesnázích* je plný vypjatých zvratů i komických a paradoxních rozuzlení se strhujícími hereckými výkony.

Hrají: Anna Geislerová, Josef Abrhám, Roman Luknár, Adam Mišík, Michaela Mrvíková, Emília Vášáryová, Jana Brejchová, Jiří Schmitzer, Jaromíra Mílová, Nikolay Penev, Andrej Toader, Jiří Macháček, Jan Hrušínský, Radůza, Petr Čtvrtníček.
Hudba: Aleš Březina, Radůza.

10. 12. v 17:00 a 19:30

Anděl Páně (ČR 2005, 90 min., režie: Jiří Strach, pohádka na motivy pohádek Boženy Němcové)

Je časné ráno, v předvečer Štědrého dne, a celé nebe se chystá na velkolepé oslavy Ježíškových narozenin. Panna Marie (Klára Issová) se svatou Veronikou (Veronika Žilková) pečou hory cukroví, Tři králové chystají dort a sbor andělů nacvičuje koledy. Jen jeden anděl jakoby tu byl navíc a jakoby se každému jen pletl pod nohy – Petronel (Ivan Trojan), paličatý nešika a přetrhánilo. Na co sáhne, to zkazí, ale přitom nikdy nepřizná svoji chybu. Zakrátko si proti sobě poštvě všechny svaté. Jediný, kdo má s Petronelem ještě trpělivost, je sám Pán Bůh (Jiří Bartoška), ale i toho Petronel nakonec urazí. Za trest je poslán na pozemský svět, aby napravil jediného hříšníka, jinak na Štědrý den skončí jako padlý anděl v pekle. Vyděšený Petronel, proměněný v žebračka, odchází mezi smrtelníky, o jejichž životě nemá ani potuchy. Průvodcem je mu potouchlý čert Uriáš (Jiří Dvořák), který se náramně dobře baví na Petronelův účet. Petronel bloudí zasněženým krajem a pokouší se najít si svého hříšníka, kterému by napravil hlavu. Nemá však nejmenší ponětí o lidských přáních, touhách, starostech a láskách.

Námět a scénář: Lucie Konášová. Hrají: Ivan Trojan, Jiří Dvořák, Zuzana Kajnarová, David Švehlík, Oldřich Navrátil, Zuzana II. Stivínová, Josef Somr, Jana Štěpánková, Oldřich Vlach, Martin Zahálka, Otmar Brancuzský, Jiří Bartoška, Klára Issová, Jakub Konáš, Gabriela Osvaldová, Anna Geislerová, Veronika Žilková, Jiří Pecha, Jiřina Jirásková, Jana Hlaváčková, Stanislav Zindulka.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2007: vždy druhé pondělí v měsíci, tj.: 12. 11. – 10. 12. Začátek představení vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti. Změna vyhrazena.

Vídeňská Kammeroper začíná novou sezónu operou

Liška Bystrouška / Das schlaue Fuchslein Leoše Janáčka v německé verzi Maxe Broda.

Členové Klubu získají po předložení zaplacené složenky na rok 2007 nebo měsíčníku Kulturní klub desetiprocentní slevu na plnohodnotnou vstupenku. Premiéra byla 2. října 2007.

Další představení (začátek v 19:30): 9., 11., 13., 16., 18., 20., 23., 25., 27. 10. 2007.

Wiener Kammeroper, 1010 Wien Fleischmarkt 24, Tel.: (+43 1) 512 01 00 39, Fax: (+43 1) 512 01 00 30
e-mail: information@wienerkammeroper.at, www.wienerkammeroper.at/das-schlaue-fuechslein.de.php

Osma se po sto letech připomněla

České muzeum výtvarných umění v Praze nedávno uspořádalo expozici *Osma po 100 letech*. Úroveň tehdejší expozice mohli návštěvníci posoudit jen podle několika děl, o nichž se s určitostí ví, že v bývalém krámkě v Královské ulici v roce 1907 visela. Jsou to Kubišovy pastely z Florence. Přestože se všichni členové Osmy později stali uznávanými malíři, jejich první výstava byla směsicí odvahy a i nepochopení. Tato vzpomínková výstava představila reprezentační výběr prací všech osmi členů. Po návratu Filly, Feigla a Procházky z cesty po Evropě se malíři scházeli s Willy Nowakem a Kubišou nejčastěji v pražské kavárně Union. Zde se zrodilo rozhodnutí vystoupit na společné skupinové výstavě pod názvem Osma. Peníze se našly kuriózním způsobem: finanční odškodnění Willy Nowaka, kterého jistý učitel nešťastnou náhodou postřelil při honu do nohy.

První výstava Osmy se uskutečnila v roce 1917 v Praze v Královské ulici za Prašnou bránou. Zúčastnili se jí Emil Filla, Antonín Procházka, Bohumil Kubišta, Otakar Ku-

bín a čeští Němci Willy Nowak, Bedřich Feigl a Max Horb. Osmý Pitterman měl své obrazy za oponou a bylo je možné shlédnout jen na požádání, poněvadž byl dosud student Akademie. Katalog, list papíru s názvem *Výstava/Kunstaufstellung*, je psán dvojjazyčně, v češtině a němčině. První pozitivní reakci na výstavu uveřejnil Max Brod v *Die Gegenwart*, která je nejen oslavou jara nového umění, ale i bytostné smyslovosti malířského temperamentu. To, co kritiky tak pobouřilo a Broda potěšilo, byl závan nového pojetí malířství, v Čechách dosud nezvyklého. Právě s Osmou se vý-

razně formuje, i když odlišně od Německa, pojetí českého expresionismu, který má své akcenty nejen v tvorbě Josefa Váchala, ale i v rané tvorbě Jana Zrzavého, v civilistním expresionismu Josefa Čapka a výrazně zasahuje až do dvacátých let.

Druhá výstava Osmy se konala o rok později v Topičově salónu. Nezáčastnil se jí v prosinci předchozího roku zemřelý Max Horb, talentovaný přestavitel expresivně laděné hutné malby. V souvislosti s Osmou je třeba uvést jméno Jindřicha Prucha, sice se členem Osmy nestal, ale výtvarným názorem jí nebyl vzdálen.

Bohumil Kubišta, *Kavárna*, 1910

Vážení čtenáři,

zjistili jsme, že rakouská pošta i přes smlouvu, kterou s ní máme (doručení do pěti dnů), někdy nedoručí časopis v této smluvní době. Prosím, urgujte nedoslaná či pozdě dodaná čísla Klubu u svého poštovního úřadu anebo přímo na ředitelství. Kdy byl časopis odevzdán k rozesílce, Vám sdělí paní Nela Štěřbová (mobil: 0650 967 8080).

Naší snahou je, aby časopis k Vám došel mezi 10. až 15. dnem v měsíci, proto také uvádíme data pořadů v kalendáři s tímto daným předstihem. Žádáme všechny zájemce o uveřejnění jakékoliv zprávy (příkladně data výstav, divadel, koncertů, inzerce apod.), zasílejte nám, prosím, tyto informace nejpozději do 15. dne v měsíci. Vše, co obdržíme po tomto termínu, můžeme uveřejnit až v dalším čísle časopisu. Zpožděnou zprávou bychom totiž narušili časový plán, což se nám také už několikrát stalo, a my se pak nevyhneme nezaslouženým výtkám. Děkujeme předem za Vaše pochopení.

S potěšením a s trochou chlouby si Vás dovolujeme informovat, že naše webové stránky (www.kulturklub.at) si prohlíží průměrně 700 zájemců do měsíce. A to je také jediná odměna, kterou náš František Písařík za hodiny pravidelné práce dostává, nikdy jsme ze Spolkového kancléřství dotaci na údržbu homepage neobdrželi.

Ovšem i tato radostná stránka má svou obrácenou tvář, pro nás, výbor a redakci, to znamená větší pracovní zatížení, množí se dotazy a návrhy na spolupráci.

Srdečně Vás zveme na klubová filmová přestavení 12. 11 v 19:30 (**Kráska v nesná- zích**) a 10. 12. v 17:00 a 19:30 na pohádku (**Anděl Páně**) do kinosálu českého velvyslanectví.

Přeji Vám příjemné chvíle nad stránkami Klubu.

ing. Helena Baslerová
(šéfredaktorka Klubu)

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial, obsah	3
Církevní kalendář: říjen – listopad 2007	4
Impressum	4
Kalendář: říjen – prosinec 2007	5
Kultura	2, 6
Události	15
Zajímavosti	18
Ekonomika	25
Správy ze Slovenska	28
Fejeton	33
Sokol & sport	34
Úvahy & dopisy	37
Z české a slovenské Vídně a okolí	40
Oznámení	45
Informace & inzerce	54
Příloha: Od Vltavy na břehy Douro... (dokončení)	I-IV

Na přední straně obálky: **Jan Zrzavý, Kleopatra**

Jan Zrzavý (5. 11. 1890, Okrouhlice – 12. 10. 1977, Praha)

Jeden z nejsobitějších českých umělců, jehož tvorba zejména z prvních tří desetiletí 20. století zaujímá významné místo v dějinách moderního umění. Hledání odpovědi na v zásadě filozofické otázky přivedlo Jana Zrzavého do společnosti jemu názorově blízkých, na duchovní obsahy orientovaných výtvarných umělců (především Emil Pacovský, Jan Konůpek, Josef Váchal a František Kobiha), básníků, spisovatelů a filozofů. Společně s nimi se stal členem sdružení Sursum (založeno 1911), které uvádělo do nových souvislostí principy symbolismu přelomu století. Zrzavý se ale především cítil být moderním malířem. Proto se také v r. 1918 spolupodílel na založení skupiny Tvrdošijní, která se programově přihlásila k modernímu umění. Zrzavý se nikdy s žádným z tehdejších výtvarných směrů plně neztotožnil. Zvláště důležité podněty pro svou tvorbu získal z expresionismu, kubismu a zejména z metafyzického realismu. Jeho tvorbu zasáhla rovněž vlna neoklasicismu a civilismu. Avantgardní umění Zrzavého zajímalo, ale malba starých mistrů patřila k jeho celoživotním láskám. Mezi konstantní náměty, k nimž se Zrzavý vrátil po celý život, například patřila i slavná Kleopatra, jejíž první variantu nakreslil již v r. 1912, *Kleopatra II* realizoval kresbou a nedokončeným olejem z r. 1919. Všechny *Kleopatry* v celé tvorbě Zrzavého se vyznačují nejvýraznějšími leonardovskými rysy (zůstaly zachovány i na pozdních verzích z let 1940-1957). Zvláště podstatnou roli sehrála v období znovuzkřížení moderního umění kolem poloviny padesátých let, kterým mladí umělci protestovali proti socialistickému realismu komunistického režimu.

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v 08:30 hodin.

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v 10:00 hodin.

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v 11:00 hodin.

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v 18:00 hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

- Ne 14. 10.** Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.
So 20. 10. DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 v kapli Panny Marie Pomocnice, St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Zasedání České církevní rady.
Ne 28. 10. Svátek blahoslavené RESTITUTY KAFKOVÉ: Mše svatá v 18:00 v Hartmann-kloster, Hartmannngasse 7, Wien 5. – Prohlídka nemocnice.
Ne 04. 11. Mládežnická mše svatá „come2stay“ v 19:00 v kostele St. Florian, Wien 5.
Ne 11. 11. Svátek svaté ANEŽKY ČESKÉ: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.
Ne 18. 11. LINZ: Mše svatá pro rodiče s dětmi.
So 24. 11. DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 hodin v kapli Panny Marie Pomocnice, St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Vyrábíme adventní věnce.
Ne 02. 12. Mládežnická mše svatá „find-fight-follow“ v kostele St. Laurentius, Wien 14.

Nächster Halt, Don Bosco

Am 7. September 2007 wurde nach 2 1/2 jähriger Bauzeit der Bahnhof Graz Don Bosco eröffnet. Nach Ansprachen von Bundesminister Faymann, steirischer Landespolitiker und Stadtpolitikern von Graz segnete Pfarrer P. Josef Keler den neuen Bahnhof. Eine Besonderheit dieses Bahnhofs ist, dass auf den Bahnsteigaufgängen Ost und West eigene Tafeln auf den Namensgeber hinweisen. Diese Tafeln tragen auch den bekannten Ausspruch Don Boscos: Fröhlich sein, Gutes tun und die Spatzen pfeifen lassen.

Bei der Eröffnungsfeier wurden von der Pfarre auf den Pressetischen Postkarten aufgelegt, die auf der Vorderseite auf diesen Ausspruch und auf Don Bosco als Priester, Sozialpionier und Ordensgründer hinweisen und auf der Rückseite kurz unser Pfarr- und Jugendzentrum vorstellen.

Laut ÖBB Vorstandsdirektor Huber ist der Bahnhof Don Bosco der viertgrößte Bahnhof in der Steiermark. (P. Helmut Rodosek)

INFO

Fotos von LEHRAUSGANG – Papstbesuch 2007 sind online:

<http://www.orgkomensky.at/fotos.php?id=103>

Další fotky z návštěvy papeže Benedikta XVI. na náměstí a v kostele „Am Hof“ ve Vídni 1 najdete na internetu na adrese:

<http://picasaweb.google.com/donboscocklub/PapstbesuchInWien>

P. dr. Jan Horák, SDB

IMPRESSUM

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturní klub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturní klub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

REDAKCE: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: Ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Hel-mich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Eva Zemanová

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Výstavy:

bis 26. 10. Ein schöner Sommer (die Teilnehmer der Sommerakademie 2007 in Prag und im Schloß Kosteletz stellen aus)

Mo-Fr 15:00-18:30, bzw. nach Vereinbarung

Atelier A Zum Blauen Pfau am Spittelberg, 1070 Wien, Kirchberggasse 17/II

bis 28. 10. Iva Schach: Kinderporträts

Galerie im Tunnel, 1080 Wien, Florianigasse 39

18.-19. 10. Kleine Ausstellung zum Thema „Slawische Sprachlehrwerke“ in der Fachbereichsbibliothek Slawistik

14:00-19:00, Uni-Campus Altes AKH, Hof 3, 1. Stock, Spitalgasse 2-4, 1090 Wien (Straßenbahn 5, 33, 43, 44 und Bus 13A + ca. 8 Min. Fußweg)

Gleichzeitig findet ein Buchbasar (!) statt, der nicht inventarisierte Dubletten wohl feilbietet. Wir können sowohl ältere Wörterbücher, Nachschlagewerke, Slawische Belletristik als auch Kinder- und Kochbücher in allen slawischen Sprachen gegen eine kleine Spende anbieten. Auch Werke aus Randgebieten der Slawistik werden dabei sein. Kurz, eine wahre Fundgrube! Weitere Informationen unter

<http://www.ub.univie.ac.at/aktuelles/slalistik.html>

12.-31. 10. SYMBIO Design

Im Rahmen der Blickfang 07 und der Eröffnungsvernissage im Tschechischen Kulturzentrum Wien präsentieren SYMBIO Design ein breites Sortiment an Lautsprecherkompositionen – etwa den schon bekannten ALFA, aber auch Neuheiten wie BETA und EGGO (Surroundsysteme und Subwoofer). Tipp: 19.-21. 10. SYMBIO Design im Rahmen der Blickfang '07 im MAK – www.blickfang.com; www.symbiodesign.cz

28. 10. – 18. 11. (Sklerotische) Nachbar[t]n / (Sklerotická) soused[ka] Zeitgenössische Fotografie und Videokunst aus der Tschechischen Republik. Eröffnung am **27. 10. um 18:00 Uhr**. FLUSS-NÖ Initiative für Foto- und Medienkunst, Schlossplatz 2, Galerie 2. Stock, 2120 Wolkersdorf. Öffnungszeiten: Samstag und Sonntag 14:00-18:00 Uhr.

bis 04. 11. 2007 Central Europe Revisited I (junge Künstler aus Europa)

Sala Terrena, Schloss Esterházy in Eisenstadt

<http://www.esterhazy.at/de/sala-terrena/central-eu-1.htm>

Jednotlivé akce:

17. 09. 19:30 film *Účastníci zájezdu* (režie Jiří Vejdělek, angl. tituly)

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

15. 10. 19:00 Pál Závada: Jadwiga párnája – Das Kissen der Jadwiga
Lesung in drei Sprachen – Ungarisch, Slowakisch und Deutsch (ORF-Volksgruppenredaktion Radio 1476 und des Collegium Hungaricum in Wien)
Ort: ORF KulturCafe, Argentinierstraße 30a, 1040 Wien)

Marta Vávrová a Petr Vašíček: Český rok v lidových písních a zvycích
Koncert – info: www.marta-angela.eu

16. 10. 19:00 Wien VII, Klavierfabrik Wendl, Kaiserstr. 10

17. 10. 20:00 Wien VI, Theater Brett, Münzwardeingasse

19. 10. Wien III, Česká škola Komenský, Sebastianplatz 3

19. 10. fotovýstava **Jana Eliáše** a koncert k 20. výročí založení Nachtasyl

22:00 Vlasta Třešňák & Band

Nachtasyl, Stumpergasse 53-55, 1060 Wien (ve spolupráci s ČC, Tagasyl)

20. 10. 20:00 Moravské hody Sokola XII/XV (viz str. 35)

1120 Wien, Schwenkgasse 22, Gaterhölz

22. 10. film *Obsluhoval jsem anglického krále* (režie Jiří Menzel)

ČC, Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

23. 10. 19:30 autorské čtení – **Michael Stavaric a další autoři v rámci Dialogu se susedy** (Landestheater NÖ)

Info: www.landestheater.net/spielzeit-07-08/blaetterwirbel

24. 10. 19:00 Michal Pěchouček: Videoabendchen

ČC, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 10. Sokolský pochod zdatnosti (viz str. 35)

Theater Alfa: Don Juan und Johannes Doktor Faust

Die Stücke zeigen originellste Modelle des Puppenmachers und Regisseurs Tomáš Dvořák, der sie aus verschiedenen Gegenständen „collagiert“. In deutscher Sprache. Info: www.divadloalfa.cz

26. 10. 11:00, 14:00 Puppentheaterfestival Mistelbach, im STADTSAAL, Franz Josef-Straße 43, 2130 Mistelbach

27. 10. 16:00 Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

28. 10. 20:00 Theater Alfa: Drei Musketiere

Eine groteske Variante der unsterblichen Geschichte. Der Text wiederum hat den Charakter einer SMS-Nachricht, während gesungene Lieder (von Akkordeon, Dudelsack und Schlagzeug begleitet) die Funktion von Untertiteln übernehmen. Für Zuschauer von 9-99 Jahren.

Puppentheaterfestival Mistelbach, im STADTSAAL, Franz Josef-Straße 43, 2130 Mistelbach

11. 11. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna české školy, 1030 Wien, Sebastianplatz 3

12. 11. 19:30 film *Krása v nesázích* (viz str. 2)

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

20. 10. 20:00 Moravské hody Sokola XII/XV (viz str. 35)

03. 11. 19:30 „Martinská“ zábava (Sokol XVI/XVIII, viz str. 35)

10. 11. 17:00 divadelní představení Sto dukátů pro Juana (hudební komedie se zpěvy a tancem od Vladimíra Dvořáka a Zdeňka Petra)

Vlastenecká omladina, sál české školy, 1030 Wien, Sebastianplatz 3

01. 12. 19:30 Mikulášská zábava (Sokol XVI/XVIII, viz str. 35)

09. 12. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna české školy, 1030 Wien, Sebastianplatz 3

10. 12. v 17:00 a 19:30 film *Anděl Páně* (viz str. 2)

Velvyslanectví ČR, Penzinger Str. 11-13, 1140 Wien

15. 12. 15:00 Tradiční vánoční oslava s bohatou tombolou (Sokol III/XI a České srdce III, viz str. 35)

22. 12. 17:00 Vánoční oslava pro funkcionáře spolků a pro stálé návštěvníky podniků ve Slovanské besedě (České srdce – ústředí, Akademický spolek) Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

Program Slovenského inštitútu nájdete na:

<http://www.mfa.sk/zu/index/podstranka.php?id=3273>

Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24-26, tel.: 535 957

Program Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku nájdete na:

www.slovaci.at

Mitteuropäisches Theaterkarussell 2007 im Theater Brett

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, Tel.: +431/5870663, +43676/7345566

Fax: +431/5869155, www.theaterbrett.at, program viz str. 49-51

Informace o dalších kulturních akcích naleznete v oddílech *Oznámení a Z české a slovenské Vídně a okolí*.

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.

České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu,

v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.

Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí ani za úplnost kalendária.

Originál Dáblovy bible opět v Praze

Zajímavou výstavu připravila Národní knihovna v Praze spolu s Národní knihovnou Švédska. Ve dvou barokních chodbách Galerie Klementinum byla otevřena expozice, která představí veřejnosti originál vzácné knihy – Dáblovy bible.

Vznik Dáblovy bible se datuje na přelom 12. a 13. století do benediktinského kláštera v Podlažicích ve východních Čechách. Nejprve ji uchovávali benediktini a později, od roku 1594, byla součástí sbírek Rudolfa II. Na konci třicetileté války ji jako válečnou kořist odvezli Švédové.

O vzniku, autorovi nebo důvodu sepsání tohoto pozoruhodného díla se nedochovaly žádné doklady. Kniha, která bývá pojmenována také jako Kniha knih nebo Codex gigas měří 900 × 505 mm a váží 75 kilogramů. Je psána latinsky a obsahuje 312 pergamenových fólií – to je 624 stran – se čtrnácti dodnes čitelnými texty různého charakteru. Existence knihy je spojena s legendou o dáblovi a podle toho dostala i lidový název Dáblova kniha. Její nedílnou součástí je obraz čerta.

Dáblova bible je vystavena ve speciální trezorové místnosti, kde si ji za hodinu může prohlédnout maximálně 60 návštěvníků. Vedle samotného originálu rukopisu mají návštěvníci možnost také se blíže seznámit s obsahem této největší středověké knihy – po celou dobu výstavy jsou k dispozici tři počítače, na nichž je možné virtuálně listovat nejzajímavějšími stránkami knihy nebo shlédnout celý kodex.

Zapůjčená Dáblova bible opustila zatím Švédsko pouze dvakrát – v roce 1970 byla zapůjčena do USA a v roce 1997 do Berlína. Výstava v Praze bude otevřena každý den (od 10 do 19 hodin) kromě pondělí **do 6. ledna 2008.**

(mk)

Dodatek:

Národní knihovna vpustí do galerie v areálu Klementina maximálně šedesát lidí za hodinu. Prohlídky začínají každou celou hodinu. V trezorové místnosti, kde je vystavena bible, smí každý host zůstat maximálně deset minut. Na vstupence bude mít stanoveno, kdy se má do této místnosti dostavit. Rezervace na říjen již začala. Vstupenky je možné si koupit přímo na místě (doporučené dny jsou v takovém případě úterý či sobota, na kdy se rezervace neobjednávají), nebo si je rezervovat on-line na webové adrese www.nkp.cz. Rezervované vstupenky si lidé mohou kdykoliv vyzvednout a zaplatit v galerii. Nejpозději si je musejí vyzvednout dvě hodiny před prohlídkou (v případě času vstupu v 10, 11 a 12 hodin den předem). Na výstavu lze přijít i zcela náhodně. V takovém případě knihovna nezaručuje, že se návštěvník dostane dovnitř.

Mimořádná výstava

Od konce srpna otevřela Moravská galerie v Brně výstavu *České a slovenské sklo v exilu*. Zájemci ji mohou shlédnout v Uměleckoprůmyslovém muzeu.

České a slovenské sklářství je ve světě velmi ceněné. Doposud se ale většina výstav soustředila na tvorbu autorů žijících ve své vlasti, ale tvorba autorů, kteří prožili svůj život v emigraci, zůstala nezpracována. Přitom čeští a slovenští skláři žijící v exilu často velmi výrazně ovlivnili vývoj své umělecké profese v zemích, kam odešli. Mimořádnost českého a slovenského sklářství není dána pouze tradiční kvalitní produkcí, která sahá až do středověku. Ve 20. století Češi a Slováci předstihli vývoj o dvacet let – paradoxně, v důsledku omezených možností realizovat se v rámci socialistické výroby, překročili již koncem padesátých let hranici mezi užitým a volným uměním – opakovaný nezájem o návrhy nových vzorů do produkce, která žádné novinky nepotřebovala, způsobil, že se skláři v Čechách i na Slovensku zaměřili na ateliérový experiment. V zahraničí došlo k propojení volného a užitého umění mnohem pomaleji. Sklářské experimenty z Čech a Slovenska se od té doby staly předmětem obdivu a zájmu sběratelů po celém světě.

Současná výstava v Brně představuje především tvorbu žijících autorů a překvapivě se ne vždy jedná o Čechy nebo Slováky. Pro jejich zařazení bylo hlavním kritériem to, jaký styl vyjadřování a přístup k práci získali během svého života a studia v bývalém Československu.

Vedle prací českých a slovenských sklářů, které zastupují například Ján Zoričák, Stanislav Meliš, Jan Adam, Pavel Molnár nebo Miloslava Svobodová Wyckmans, se tak objevují práce Latchezara Boyadjieva z Bulharska, Angely Thwaites z Británie nebo Jeronima Tišljara z Chorvatska.

Expozice představuje celkem 75 sklářských děl. Vedle dekorativního a užitkového skla v podobě číší, pohárů, váz nebo talířů tu jsou k vidění skleněné objekty, plastiky nebo mozaiky. Představen je i široký okruh technik, jakými jsou sklo lité, foukané, broušené, lepené, řezané, ryté, tavené nebo malované.

Zásadní podíl na celém projektu, který vznikl ve spolupráci s Institutem pro mezinárodní studia skla Univerzity v Sunderlandu, Správou Českých center a Britskou akademií v Londýně, má přední znalkyně českého skla Sylva Petrová.

Výstava, která potrvá v Brně do **6. ledna 2008**, je doplněna odborným katalogem. Výstava i katalog tematicky navazují na knihu *České sklo*, kterou vydalo nakladatelství Gallery v roce 2001. (mk)

Boudník je v Domě U Zlatého prstenu

V září uzavřela Galerie hlavního města Prahy stálou sbírku umění 20. století v Domě U Zlatého prstenu. Následně zde byly souběžně zahájeny dvě pozoruhodné výstavy: expozice *Vladimír Boudník/Explosionalismus* představuje tvorbu tohoto umělce v letech 1947-1956 a výstava *Fantomy a atomy/České umění 1938-1958*, která uvádí díla ze sbírek soukromé Galerie Zlatá husa a sbírkového fondu GHMP. Obě výstavy budou otevřeny do **2. prosince**.

Následně bude zahájena rekonstrukce celého objektu. Instalace nové stálé expozice bude zahájena na přelomu května a června 2008. Trvání nové expozice se předpokládá na dobu pěti let, bude obohacena o množství zápůjček a důraz při její koncepci bude kladen především na umění druhé poloviny 20. století a současné umění. (mk)

Výstava Josefa Sudka

V Ateliéru Josefa Sudka na pražském Újezdě se před časem konala výstava pod názvem *Privatissima – Poznámky, 50.-70. léta*. Cílem této expozice bylo zprostředkovat návštěvníkům pravdivý pohled na odkaz známého fotografa. Komorní výstava představila záběry exponované na malý formát, které Josef Sudek sám po druhé světové válce vystavoval. Exponáty autor nepopsal, ale souhrnné cyklus nazval *Poznámky*. (mk)

Úspěch českého malíře v Anglii

Hynek Martinec získal v Británii již druhou cenu za svůj portrét *Zuzana*. Tento náhodský malíř, který žije v Paříži a nyní i v Londýně, byl oceněn odbornou porotou jako nejlepší mladý umělec do 30 let v soutěži o nejlepší portrét roku. Jeho portrét *Zuzana*, vystavený v londýnské Národní portrétní galerii, vyhrál také nejvyšší ocenění od návštěvníků výstavy. Portrét Hynka Martince *Zuzana* zachycuje jeho přítelkyni Zuzanu Jungmannovou. Martinec na něm pracoval v Paříži půl roku. Podle mluvčí společnosti BP, která soutěž o nejlepší portrét roku sponzoruje, je o Martincův obraz takový zájem, že se kvůli tomu přestěhoval z Paříže do Londýna, kde nyní maluje zakázky. (mk)

Bohumil Krčil na výstavě i v monografii

Dílo českého tvůrce Bohumila Krčila (1952-1992) předkládá zájemcům edice FotoTorst ve svém dalším svazku. Bohumil „Bob“ Krčil se narodil v Prostějově v roce 1952. Oba jeho rodiče pracovali jako krejčovští mistři v učňovském středisku Oděvních závodů Prostějov. Kritickým momentem v životě Boba Krčila byl 21. srpen 1969. Tehdy on a několik jeho přátel položili v prostějovském parku kytici na místo, kde byl během invaze zastřelen jejich kamarád. Vzápětí následovalo zadržení všech zúčastněných a poté byl Bob Krčil i s ostatními policií vyslýchán a zbit. O několik dnů později odešel Krčil do vídeňského exilu. Později se

přesunul do Švédska a v roce 1980 zakotvil v americkém Manhattanu.

Současná knižní monografie Bohumila Krčila začíná fotografiemi z Francie, Švédska a Tuniska ze sedmdesátých let. Z konce sedmdesátých let pocházejí rovněž snímky z afghánského Herátu – v osmdesátých letech bylo toto území vybombardováno v důsledku odporu proti komunistickému převratu. V roce 1979 vytvořil Krčil v Indii cyklus barevných fotografií pod názvem *Domov bohů*. Další snímky v publikaci jsou datovány do osmdesátých let a zachycují New York. Knihu pak uzavírají portréty, které vznikly v rámci zakázky pro kampaň Say No to Drugs.

Souběžně s vydáním monografie Bohumila Krčila se konala v Domě U Zlatého prstenu v Galerii hlavního města Prahy výstava jeho fotografií. Jednalo se o první soubornou výstavu tohoto autora v České republice. Kromě mnoha fotografií nabídla expozice návštěvníkům i rukopisy Krčilových dopisů, jeho příspěvky do exilových časopisů, samizdatový sborník *Sebráno v New Yorku 1987* a také dva krátké dokumentární filmy.

Setkání s postavou Bohumila Krčila zprostředkoval již svým čtenářům Vlastimil Třešňák v románu *Klíč je pod rohožkou*. (mk)

20. století od Sopka k Rónovi

Alšova Jihočeská galerie otevřela na zámku v Hluboké nad Vltavou novou výstavu *České umění XX. století*. Představuje díla z let 1970-2007, obrazy od Jaroslava Róny, Karla Nepraše nebo Jana Pištěka a mnoho dalších. Výstava, která navazuje na předchozí dvě výstavy, představuje zhruba 120 exponátů od devadesáti umělců. Galerie vydává i katalog. Obsahuje přes 300 reprodukcí a odborný text, který sleduje základní proměny české výtvarné scény. Prodávat se bude za necelých 400 Kč.

Expozice potrvá do **8. června 2008**. Každou poslední neděli v měsíci je vstup do všech expozic zdarma.

Každý pes jiná ves

Kateřina Šedá

Sídlíště v brněnské čtvrti Líšeň bylo tématem konceptuálního projektu výtvarnice Kateřiny Šedé. Její nejnovější koncept Každý pes jiná ves byl představován souběžně na přehlídce Documenta 12 v německém Kasselu a v Atriu Pražákova paláce v Brně, kde se kromě výstav konceptu a dokumentace jednotlivých fází odehrálo i jeho vyvrcholení. Výtvarnice Šedá nechala ušít tisíce košil potitěných vzorkem líšeňského sídlíště a anonymně je rozeslala vybraným dvojicím rodin (jako odesílatele uvedla vždy protilehlou rodinu z páru). Spojnice mezi dvojicemi domácností křížovaly rokli dělicí sídlíště a tvořily v ní obraz hlavy psa. Ale to se účastníci projektu dozvěděli až na vernisáži, kam je autorka měsíc od chvíle, kdy obdrželi zásilku, svolala. Z celého projektu by měl vzniknout film, ale rozhovory z vernisáže jsou pouze jeho jednou kapitolou. Projekt bude mít podle jeho autorky další vyvrcholení.

Košile pro Líšeň. Nový projekt Kateřiny Šedé je opět zakotven v prostředí, kde se narodila

Kateřina Šedá se narodila 12. prosince 1977 v Brně. Studovala na AVU v Praze v ateliéru Vladimíra Kokolii. V roce 2004 získala stipendium MK ČR a Odboru kultury města Bernu, následující rok se stala nositelkou hlavní ceny Essl Award a zároveň laureátkou Ceny Jindřicha Chalupěckého za projekt Je to jedno (soubor kreseb vytvořený její babičkou a dokumentace jeho vzniku).

Pražské bienále výtvarného umění

V někdejší tovární hale v Karlíně představilo v minulých dnech třetí pražské bienále výtvarného umění přes dvě stě umělců. V letošním roce byla výstava zaměřena na středoevropské umění. Tvorba zúčastněných umělců zahrnovala všechny možné umělecké žánry od malby přes fotografii a videoprojekce k performancím a instalacím. Vystavené práce prozradily návštěvníkům často skeptický pohled na svět, a to zejména u mladých tvůrců, kteří dění kolem sebe přirozeně komentují, parodují, odsuzují a zároveň se proti němu vymezují.

V letošním roce poprvé zařadili organizátoři i Otevřený prostor určený pro české a slovenské umělce, uvedli dvacet začínajících evropských malířů i například český minimalismus. V sekci mezi konceptem a akcí byl připomenut vývoj hnutí šedesátých let.

Prague Biennale začalo původně jako společný projekt s Národní galerií v Praze. Po prvním ročníku se ale pořadatelé rozešli a v roce 2005 se konaly podobné přehlídky dvě. Národní galerie se poté rozhodla pořádat trienále – její výstava se bude realizovat v příštím roce. (mk)

Jiří Sopko v Rudolfinu

Po německém malíři Neo Rauchovi přichází Galerie Rudolfinum s novým výstavním projektem. Návštěvníkům se v jejích prostorách představuje umělec s výjimečným malířským projevem Jiří Sopko.

Jiří Sopko se řadí k nejvýraznějším osobnostem současné české malby a bez jeho osobitého malířského projevu si snad nelze české umění posledních desetiletí vůbec představit. Expozice, kterou koncepčně vytvořil sám autor, v širokém záběru rekapituluje jeho tvorbu od konce šedesátých let až současnost. Vystavené práce, se zdůrazněním především nejnovějších Sopkových děl, byly zapůjčeny jak z veřejných, tak i ze soukromých sbírek. Obrazy, kresby a objekty, některé až notoricky známé, se zde setkávají s jinými, relativně málo známými a objevují se tak ve zcela nových souvislostech.

Výstava děl Jiřího Sopka v Galerii Rudolfinum je otevřena do 18. listopadu 2007. (mk)

100 let českých kin

15. září si milovníci filmu mohli v Paláci Lucerna – nejstarším dosud hrajícím kině – připomenout sté výročí českých kin. K jubileu se svým programem připojily i ostatní pražská kina jako Evald, Světozor a Aero. Stoletou existenci klasických kin v Čechách, jejichž počet se v posledních letech výrazně snížil, si připomněli v Lucerně filmoví profesionálové – kinaři, filmaři, herci a další spřízněné osobnosti. Na programu byla například slavná úklona pana Ponrepa, krátké snímky firmy Pathé ze sbírek Filmové galerie Milana Volfa a český film Karla Steklého *Zkáza Jeruzaléma* z roku 1964. Kolemjdoucí mohli před začátkem celé akce, v prostoru vedle pokladny kina, shlédnout krátké němé filmy z počátku století. K vidění byl i film, který natočil T. A. Edison. (mk)

Ceny pro ČR na reklamním festivalu v Rize

Na letošním mezinárodním reklamním festivalu Golden Hammer v Rize získali tvůrci z Česka deset cen, a to včetně jednoho ze dvou nejvyšších ocenění Grand Prix za kampaň, která kontroverzní počítačovou hrou na internetu připomíná vypálení Lidic. Vyplývalo to z hodnocení, které zveřejnilo vedení festivalu na svých internetových stránkách.

Kampaň *Total Burn-out of Lidice (Úplné vypálení Lidic)* nabízí virtuální zničení Lidic vybranými zbraněmi. Každému případnému zájemci se ale hra rychle zastaví a objeví se výtky: „Na co si tu hraješ?! V Lidicích nešlo o hru, ale o realitu.“ Firma McCann-Erikson Prague tak

chtěla připomenout tragickou událost hlavně mladistvým. Projekt se však setkal s protesty a byl stažen.

Šanci na evropské ceny mají i dva české filmy

V širším výběru Evropských filmových cen udělovaných podle vzoru amerického Oscara jsou letos dva české snímky. Evropská filmová akademie vybere ze 42 filmů kandidáty do soutěže. Mezi nimi jsou i české snímky *Obsluhoval jsem anglického krále* Jiřího Menzela a *Vratné lahve* Jana Svěráka. Evropské filmové ceny v různých kategoriích budou uděleny 1. prosince v Berlíně. Užší nominace budou zveřejněny 3. listopadu na filmové přehlídce Festival de Cine Europeo ve španělské Seville.

Evropská filmová cena vznikla v roce 1988 podle vzoru amerického Oscara – evropská soška představuje dlouhomasloučnou krásku v šatech posetých hvězdičkami. České snímky v minulosti zatím neslavily v této soutěži velké úspěchy – do užšího výběru se dostal jen režisér Saša Gedeon za scénář k filmu *Návrat idiota* a film *Babí léto* Vladimíra Michálka. (mk)

Vyšel další vzácný klenot němé éry české kinematografie

Není to tak dlouho, kdy společnost Filmexport Home Video ve spolupráci s Národním filmovým archivem vydala zrekonstruovanou kopii filmu režiséra Gustava Machatého *Erotikon*. Před nedávnem přišla na trh s dalším vzácným pokladem české kinematografie – jedná se o němý snímek *Falešná kočička*, veselohru z roku 1926, v níž ztvárnil hlavní roli Vlasta Burian. Děj filmu, který trvá asi hodinu, připomíná Shawovu hru *Pygmalion*. Némý snímek *Falešná kočička* se od doby svého vzniku nepromítal, nebyl uveden v televizi a nevyšel ani na videokazetě. Film je prvním z řady němých snímků, s kterou společnost Filmexport Home Video přichází na trh – všech 28 zvukových filmů s Vlastou Burianem již vydala. (mk)

Cena Emmy pro českého kameramana

V kalifornském Los Angeles byly rozděleny ceny Emmy – televizní protějšky filmových Oscarů – v oblasti tvůrčích umění. Prestižní sošku získal i český filmař Petr Cikhart, a to v kategorii „Nejlepší kamera v dokumentárním pořadu“.

Cenu Emmy obdržel Petr Cikhart spolu s dalšími kolegy za snímání velmi náročného individuálního závodu The Amazing Race. Soutěžící vždy v tříměsíčním úseku doslova po celém světě v omezeném časovém rozpětí a s omezeným rozpočtem zdolávají stanovenou trasu a na ní jen reálné překážky. S každým soutěžním párem musí stejné nástrahy zdolávat i tříčlenný televizní štáb, který úsilí závodících zaznamenává.

Petr Cikhart má v této oblasti značné zkušenosti. Před několika lety absolvoval s dokumentaristou Vladislavem Kvasničkou filmařskou misi do válečnického Čečenska a v roce 2004 jako hlavní kameraman dokumentoval úsilí několika mladých klientů ústavu pro nevidomé ve Lhase a jejich odhodlání zdolat himalájský vrchol Lhakpa Ri, který se nachází na severní straně Mount Everestu. Výsledný celovečerní film *Blindsight* zaznamenal po celém světě pozitivní

kritiky – v letošním roce na Berlinale získal například hlavní diváckou cenu a také cenu na festivalu v Palm Springs. (mk)

Ceny Divadelních novin

Herec Michal Pavlata, dramatik Milan Uhde, otec a synové Formanovi získali v Brně ceny Sazky a *Divadelních novin* za mimořádné výkony na českých jevištích v minulé sezóně. Oceněna byla také choreografka Hana Litterová a představitel divadelní alternativy René Levínský. Slavnostní udělení sledoval zaplněný sál divadla Husa na provázku, domovský soubor také doprovodil večer ukázkami ze své tvorby.

Cenu za herectví bez ohledu na žánr získal Pavlata díky výkonu v roli Teache v inscenaci *Americký bizon* Činoherního klubu v Praze. Činoherní cenu si odnesl brněnský dramatik Uhde. Porota ocenila jeho poslední hru *Zázrak v černém domě*, kterou uvedlo v březnu pražské Divadlo Na zábradlí. Nejlepším počinem sezóny v oblasti hudebního divadla byla semaforová *Dobře placená procházka* nastudovaná v Národním divadle v Praze. Pod inscenací jsou podepsáni světoznámý filmový režisér Miloš Forman a jeho synové Matěj s Petrem. Cenu Sazky a *Divadelních novin* získali jako tvůrčí kolektiv. Cenu za tanec a balet získala Hana Litterová za choreografii a režii tanečního představení *Balady* v Národním divadle v Brně. V alternativní kategorii uspěl René Levínský jako autor hry *Harila*, kterou uvádělo brněnské Divadlo v 7 a půl a nezávislý soubor Nejhodnější medvídci.

Hraběnky

Do party seriálových postav složené z napudrovaných sestřiček, lékařů, letušek a rozmarných dcer Rubešových tak vpadly upoceně vesnické holky, které utopí tátovi traktor se slámou v kachňáku na návsí, vrtají se v motoru a doma ve skříni málem už ani nehledají nic jiného než obvyklé montérky a zástěry, protože v malé pohraniční vesnici ani není proč.

Hraběnky mají k problémům komerčních seriálů dál než ze svého šumavského Maletína do pražských ateliérů s kulisami ordinace, ale i v nich „se hraje především o vztazích“. Čtyři dcery sedláka Hraběte (Josef Abrhám) a jeho

Josef Abrhám – sedlák Hrabě

ženy Vlasty (Jana Hlaváčová) totiž v odlehleém zapadákově samozřejmě touží po lásce, a dokonce tak zoufale, že romantické snění dokáže v Jarce (Lenka Vlášáková) probudit i pouhý příchod neznámého ztroskotance (Richard Krajčo), který se s plechovou vanou a starými kamny zabydlí v opuštěném kravině. Nesplněné touhy si na rodinném statku zatím troufla pojmenovat jen malá dcera nejstarší Marty (Zuzana Bydžovská), jenže ta si zatím vystačí s mořem v laboru a na vzpouru proti sedláckému životu rodiny má ještě čas.

Hraběnky (Česká televize 2007)

Režie: Jaroslav Brabec, scénář: Ivo a Eva Pelantovi, dramaturgie: Jaroslav Otčenášek, hudba: Jan Jirásek, kamera Petr Kozlovský

Hrají: Josef Ahrhám, Jana Hlaváčková, Zuzana Bydžovská, Lenka Vlasáková, Andrea Elsnerová, Zuzana Vejvodová, Richard Krajčo, Veronika Freimanová, Martin Stropnický, Vlasta Chramostová aj.
Premiéra 1. ze 17 dílů 3. 9. na ČT 1

(Eva Zajíčková, Právo)

Lysistrata

Lidové noviny představily novinku Divadla Semafor *Lysistrata*. Jiří Suchý zveršoval známou Aristofanovu komedii o spiknutí athénských žen, napsal texty písní, hudbu, vytvořil návrhy kostýmů a sám také hru režíroval. Po čase malých forem se v Semaforu objevuje hra s početným hereckým obsazením. „Suchý nemá nouzi o nápady, fantazií hýří, problémem bývá spíše kočírovat je, dát inscenaci uzavřený tvar a nezústat u nechtěně-chtěné improvizace.“ Představení je hodnoceno jako velmi zdařilé, svižné a nápadité, upozorňuje na slovní hříčky, písně a herecké výkony.

Horáková * Gottwald

V prostředí haly La fabrika byla v září uvedena inscenace hry Karla Steigerwalda *Horáková * Gottwald*, jež v režii Viktorie Čermákové byla součástí projektu Perze-kuce.cz. Jejím tématem jsou proti sobě postavené osudy Milady Horákové a Klementa Gottwalda v kontrapunktu k další výrazné a nejednoznačné postavě rozporuplné doby, E. F. Burianovi, ale také ozvuky traumat minulého století propagujícího nacistický a komunistický režim. Hra byla nominována na Cenu Alfréda Radoka za rok 2006.

Politické téma v La Fabrice

ZE SVĚTA HUDBY

Jarmila Šuláková – mistrně lidové písničky

Jarmila Šuláková (77) nikdy hudbu nestudovala, ale zpívala od školních let. Celý život žije v rodném Vsetíně. Vyučila se švadlenou, pětatřicet let vedla prodejnu Supraphon. Zpívala s kapelami Vsacan, Kyčera, Jasénka, s cimbalovou muzikou Technik, s Brněnským rozhlasovým orchestrem aj. Má řadu cen z domácích i světových festivalů, procestovala celou Evropu, tleskali jí v USA, Kanadě i Austrálii. Zasloužila umělkyně (1979), národní umělkyně (1989). Od roku 1994 vystupuje a nahrává s vizovickou folkrockovou kapelou Fleret. Jarmila Šuláková je vdova (její manžel byl houslista, sbírali spolu lidové písně). Má dceru a dva vnuky.

Pro vás jako naši neznámější zpěvačku folklóru musel být listopad '89 zklamáním. Zatímco komunisté folklór protěžovali, po revoluci prakticky zmizel z televize i z rozhlasu...

Je to určité zklamání, pro víc lidí. Já to od nich často slyším, proč tu lidovou písničku víc nehrají. Ale tož já to cítím tak, že to je změnou doby. To je normální.

Myslíte, že lidová píseň vyšla z módy? Že skončí v nějakém skanzenu?

Myslím, že ne. Teď ještě ne. Ona ještě žije, ještě to furt drží ty soubory, Moravské Slovácko, Valašsko, na Vsetíně máme třeba už třetí generaci souboru Vsacan. Pokud ty soubory budou mět peníze na zaplacení nájmu nějaké místnosti, tak je to ještě dobré.

Máte dva vnuky. Jim se líbí lidovky?

Ne. To je pryč od nich, oni poslouchají bitovou muziku, heavy metal. Ten starší je vyučený číšník-kuchař a barman, dělá tady v Praze, a ten mladší, Janek, hraje klávesy a už skládá i písničky a hra v nějakých kapelách.

Pracovala jste pětatřicet let v prodejně Supraphonu. To jste musela znát hudbu od Bacha po Vlachy. Co posloucháte ráda sama?

Jak kdy a jak co, já mám v muzice ráda všechno. Mimo dechovku, ta mě nějak nejde k pleti, je velice jednoduchá,

textama i melodicky. Třeba v noci si pustím televizi a poslouchám na dvojce džez, i vážnou muziku, opery, Mozarta, Bacha, Beethovena... Dlouho jsem nemohla přijít na chuť Janáčkoví, ačkoli je z našeho kraje. Až později jsem si všimla, že Mistr Janáček skládal muziku podle toho, jak plyne řeč. Když se zaposloucháte, jak někdo mluví, je to vlastně melodie. Kolikrát když jsem chodila v lese po hřibách a poslouchala ptáčky kolem, úplně mně to připomnělo toho Janáčka.

Máte pořád krásný hlas, přitom jste čtvrt století kouřila. Nebála jste se, že vám zhrubne?

Já kouřila od pětadvaceti do padesáti, pak jsem už měla potíže dýchat, tak jsem toho musela nechat. Ale hned se to na tom hlasu neprojevovalo. To vám drží, potvůrka, dlouho v tým dýchacím systému. No ale tož postupně to peklo z těla odchází.

Pozná se na hlase, když si dáte štamprli slivovice?

Slivovička je dobrá tak po ránu, jak my u nás říkáme, otrávit toho chrobáka. Staří Valaši, když vstanuli, lupli si štamprlu a vydezinfikovali si krček. Kořalka ale stahuje a vysušuje krk a to pro zpěvačky není dobré. Ale vínečko, to je ohromný dar boží, protože nějak vyhladí hlasivky, zvlaží je. Já si dělám na zpívání vždycky takzvaný „bazén“. Víno se sífonem nebo s minerálkou a to vždycky po písničce dvakrát třikrát lupnu, protáhnu krček a zas zpívám dál.

Mění se hlas s věkem?

Musím to zaklepat, ale Pán Bůh mi dal asi nějaké geny po mamince. Ona měla hlas vyšší jak já, mezzosoprán, krásný, zvonivý. Když si vzpomenu na moje kamarády, Jožku Severina a Boženku Šebetovskou, tak ti sa poctivě rozezpívali, vždycky to bylo samé „mňammňammňam a momomo“ a takové ty zvuky všelijaké. To já nemusím. Já si nějak ten hlas neudržuju. Vyjdu na jeviště, otevřu hubu a zpívám.

Máte spočítané, kolik vlastně umíte písniček?

Nemám. A teď chlapi z Fleretu začínají chystat něco no-

vého, ale tož nevím, jestli mi to ještě do té hlavy vleze. Už tam mám málo místa.

Zažila jste někdy při vystoupení situaci, kdy vás posluchači „nebrali“?
Zažila jsem takový moment na Kubě, byli jsme tam s BRO-LNem (Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů). Ale to nebylo, že by mňa nebrali. Já zpívala krásnou slovenskou písničku *Hej, zabili, zabili dvoch chlapcov bez viny...* Taká tragická píseň, aj melodii to má nádhernú. V tom sálu bylo narváno. A jak jsem dozpívala, najednou naprosté ticho. Trvalo minuty. Já si říkala: Dcerko, tož už jsi ztracená, už jsi tu propadla. A potom řev, dupot, pískot...

Kolika prezidentům jste vlastně zpívala?

Teho bylo! Počkejte, Zápotocký, potom Novotný... Husákoví jsem nezpívala, ale setkávala jsem se s ním, když jsem dostávala ty státní tituly (zasloužilá a národní umělkyně). A na Kubě jsme si říkali: S Fidelem sa zejdem. Ale on měl tehdy po tej válce hrozně moc práce, takže jsme ho nechytili.

Když zmiňujete svoje významné, slyšela jsem, že jste se na Hradě ztratila, když jste si přijela pro národní umělkyni...

My jsme přijely s maminkou vlakem s kufrem hadér, daly jsme si tam takové lepší věci, já nechtěla jít v kroji. Od vlaku jsme musely kus metrem, pak ještě šalinou sa tam kdesi jelo na ten Hrad. A tož hned tam byla četnická stanica u vchodu. Tak jsem sa jich ptala, kde sa máme obrátit, že jsme přijely na pozvání prezidenta Husáka, měla jsem od něj jenom takhle dopis. A kde sa můžem převléct? A ten člověk povídá: „Tady to bude těžké.“ Pak se zamyslí: „Ale na nádvoří je pošta a tam je nějaká dáma z Moravy, která vás přivíce a nechá vás tam možná převléct.“ Tak jsme sa s maminkou převlékaly na té poště. Potom jsme šly přes celé nádvoří, obúvaly sme sa kdesi u toho schodiště. A našťestí sme sa tam potkaly s rodákem, velitelem hasičů, jinak bychom neměly ani kde přespat. Byl to zajímavý zážitek.

Jak to, že po letech koncertování doma i po celém světě nejste „v balíku“, že nemáte vlastní dům?

Podívejte se, dá sa něco vydělat. Ani auto nemám, šoférovat neumím. Ale umím jezdit na kole. Teď mám kolo sprá-

vené, je doma ve sklepě. A důchod mám 10 250 korun. A v tom je vdovský, umělecký a můj vlastní důchod. Ale tož já teď hodně jezdím po zájezdech a tím pádem si vydělám, ale budu muset brzdít, protože je to dřina už pro mňa – dlouhé cesty, noclehy na hoteloch bůhvíckde. A každý večer jeviště. Já byla vždycky amatérka. Já se vůbec nijak neobohatila. Jen tím, že jsem viděla tu krásu světa. Byli jsme třeba dva a půl měsíce v Americe, z New Yorku jsme to projeli autobusem až do San Franciska a zpátky. To ani mnohý Američan neviděl. No ale udělali jsme tam pětasedmdesát koncertů a najeli třiatřicet tisíc kilometrů, tož to byla síchta. Já su jak vyškolený voják z toho cestování...

V čem se podle vás nejvíc změnil svět od dob vašeho mládí?

Já jsem zažila eště tatíčka Masaryka, ten nám umřel, když jsem chodila do čtvrté třídy. Potom víte, jak to bylo dál... a nakonec ten komunismus nás tlačil tých čtyřicet nebo kolik roků. Tak to jsem sa necítila dobře.

Jaké největší nebezpečí dnes podle vás lidem hrozí?

Měli by myslet trošku na svoje nitro a nehnat sa tak strašlivě za tým majetkem. Jakmile začnu lidé chamtit majetek, ty peníze s nima zatočia.

Věříte, že se ještě jednou vrátíme na svět?

To vám nevím. Na jedné straně su evangelická, věřím v Panaboha. Ale myslím si, podle přírodních zákonů, že jednu to tělo uhynie, a jestli nějaká duše vyletí? Ale my sa to nedovíme, co jsme živí.

Co ráda děláte, když nezpíváte?

Tož... mám psíka-nalezence, Julinku, jezevčičku dlouhosrstú, s tú chodím na procházky. No a dívám sa na televizku, na nějaké ty pořady. To byste sa divila, co mám ráda. Horory! Dívám sa vždycky v noci, to já vydržím. Ty zamilované filmy už sa ně tak nelíbia, to sú také limonády někdy. A velice ráda se dívám na naše staré filmy. Do kina nechodím. U nás je to celkem daleko do města, já bych sa potom nedostala zpátky domů. Ráda chodím na hřiby, po přírodě. Do lesa jsem chodila vždycky sama, nikdy jsem sa nebála. Já věřím v dobré lidi. A když ne, tož třeba bych ty potvoře nejakej zaspívala, že by ji to obměkčilo.

Rudolf Firkušný byl pohřben v Brně

V letošním roce je to již třináct let, kdy zemřel velký český pianista Rudolf Firkušný. Zároveň letos uplynuly dva roky od smrti jeho ženy Taťány. Společným přáním obou manželů bylo, aby se místem jejich posledního odpočinku stalo Brno.

Brno bylo po mnoho let domovem Rudolfa Firkušného a jeho žena byla brněnská rodačka. 10. září proběhl na čestném pohřebišti Ústředního hřbitova v Brně pietní akt uložení tělesných ostatků Rudolfa Firkušného a jeho ženy. Ve večerních hodinách se pak konal koncert pod názvem Pocta Rudolfu Firkušnému.

Místo, kde byl Rudolf Firkušný uložen k poslednímu odpočinku, se nachází téměř symbolicky poblíž hrobu jeho velkého učitele Leoše Janáčka. Již v pěti letech odhalil Janáček u Firkušného mimořádný talent a stal se jeho učitelem. Od sedmi let navštěvoval Firkušný brněnskou

konzervatoř – první veřejný koncert měl v osmi letech. Když mu bylo jedenáct let, hrál jako sólista s Českou filharmonií. Svoje studia zakončil Rudolf Firkušný na mistrovské škole pražské konzervatoře u Viléma Kurze.

Významnou osobností v životě českého pianisty, která výrazně ovlivnila jeho život, byl T. G. Masaryk. V roce 1927 byl Firkušný pozván do Lán a Masaryk byl tak okouzlen jeho vystoupením, že mu zajistil finanční podporu na dalších studiích. V následujících letech koncertoval Rudolf Firkušný v Evropě i v USA a všude slavil mimořádné úspěchy. Jeho umělecký rozvoj byl narušen nacistickou okupací – v roce 1939 uprchl do Francie a po jejím pádu emigroval do USA, kde se brzy zařadil mezi největší světové pianisty.

Velké přátelství Rudolfa Firkušného s Bohuslavem Martinů přineslo nezanedbatelný přínos české hudbě – Martinů věnoval Firkušnému většinu svých klavírních skladeb a Firkušný se stal největším propagátorem jeho díla vedle

děl L. Janáčka, B. Smetany, A. Dvořáka a dalších českých skladatelů.

V roce 1990 se Rudolf Firkušný vrátil do vlasti a uspořádal zde mnoho nezapomenutelných vystoupení. Za zmínku stojí i jeho politický postoj, kdy společně s Rafaelem Kubelíkem odmítali vystupovat v zemích ovládaných totalitním režimem. Tento jeho postoj se stal velkou posilou pro obhájce lidských práv.

Ve své vlasti byl Rudolf Firkušný po zásluze oceněn řadou čestných doktorátů Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity a Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a obdržel i čestné občanství Prahy a Brna a také Řád TGM 1. stupně. (mk)

Šéfdirigent Zdeněk Mácal končí ve své funkci u České filharmonie

Své rozhodnutí oznámil Zdeněk Mácal orchestru na festivalovém zájezdu v Grafenegg v Rakousku. Potvrdil to

Zdeněk Mácal

i ředitel České filharmonie Václav Riedelbauch, který současně připustil, že další spolupráce s Mácalem není vyloučená: „Je pravda, že pan šéfdirigent po několik měsíců cítí jakousi křivdu na své osobě. Ty útoky se v jeho očích stupňují. Je člověk velmi emotivní, tak prostě zareagoval tak, jak zareagoval. Na druhou stranu jsou tu určité závazky a ty by byla velká škoda totálně zničit. Takže jsme našli nějaký modus vivendi pro

další období. On si trochu uvolní ruce, ale bude pracovat s orchestrem při nahrávacích projektech, při turné v zahraničí. Určitě ho publikum, které ho má rádo, uvidí.“

Zdeněk Mácal se k důvodům svého náhlého odchodu z České filharmonie nevyjádřil.

Jednasedmdesátiletý Mácal stál v čele České filharmonie od roku 2003. Do Česka se tak v podstatě vrátil z dlouholetého exilu, kam odešel v roce 1968. Nejprve působil v Nizozemsku a Švýcarsku a od roku 1982 především ve Spojených státech. V uplynulých desetiletích řídil špičkové orchestry po celém světě. S filharmonii se soustředil především na nastudování děl z českého repertoáru, byl zastáncem velmi důkladné, pečlivé přípravy, kterou oceňovali i zahraniční posluchači a kritici.

(zdroj: Český rozhlas)

Slovenský zpěvák, textař a skladatel Michal Kaščák

Michal Kaščák (* 4. července 1972 v Trenčíně) vstoupil do hudebního povědomí ve třinácti jako zpěvák skupiny Bez ladu a skladu (kterou vedl jeho o dva roky starší bratr), jednoho z klíčových uskupení slovenské alternativy. Když nahráli první dlouhohrající desku, bylo mu sedmnáct. Komponoval hudbu k několika filmům a k inscenaci divadla Astorka/Korzo 90. Od r. 2000 je duší spícího hudebního projektu Neuro-

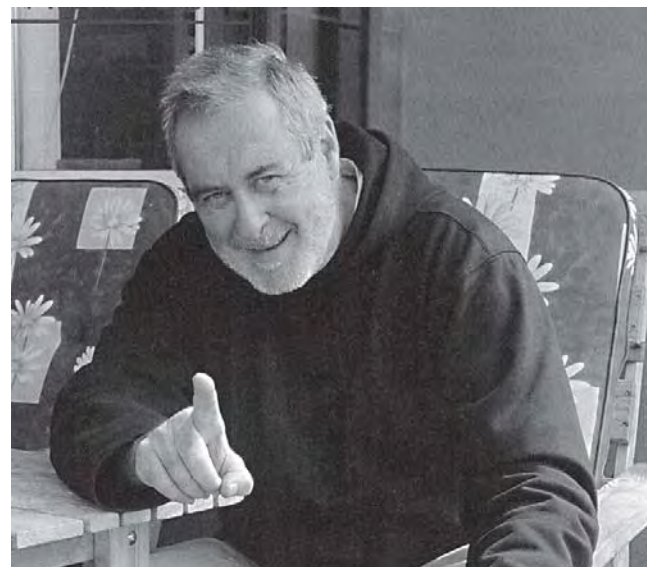
Michal Kaščák

pa. V pětadvaceti založil hudební festival Pohoda, který se záhy rozrostl v největší a nejvýznamnější akci svého druhu v bývalém Československu. Jako ředitel hudebního festivalu Pohoda, který měl v minulém roce návštěvnost 22 tisíc posluchačů denně, věnuje festivalu většinu svého času. V Čechách je známý také jako moderátor pořadu České televize *Ladí neladí*.

„Slovensko má z pohledu západních návštěvníků několik nevýhod... Jsme ve zvláštní pozici,“ vysvětluje zpěvák redaktorovi *Reflexu*. „Sousedíme s Českem a s Rakouskem, Vídeň je šedesát kilometrů od Bratislavy, což ve výsledku znamená tolik, že mnohé zahraniční hvězdy hrají ve Vídni, ale na Slovensku už ne. Důvodem je paradoxně to, že by se to celé dalo pořídit na Slovensku velmi levně a mnozí rakouští promotéři si z obavy před konkurencí dávají do podmínek, že kapela nesmí vystoupit na Slovensku. Rakušané k nám nejezdí ani jako návštěvníci. Nějak to nefunguje...“

Deska a DVD Michala Prokopa

Čtyřicet let na hudební scéně Michala Prokopa zocelilo natolik, že si mohl po dlouhé pauze vydat desku a ke svým

Michal Prokop

šedesátým narozeninám natočil i DVD. Fakt, že natočil po sedmnáctileté pauze další desku, byl výsledkem letitého úsilí mnoha lidí, hlavně textaře Pavla Šruta. Úspěšný koncert v Lucerně a jeho záznam na DVD jsou pro něj nečekané následky, navíc si v posledních letech přiznal, že mu hudba schází a ani televizní práce (*Krásný ztráty*) mu na ni nedá zapomenout.

Historická hudební data

- 1647 vydal jindřichohradecký skladatel a varhaník **Adam Václav Michna z Otradovic** ve formě kancionálu svou první básnickou sbírku *Česká mariánská muzika*. Následovaly sbírky *Loutna česká* (1635) a *Svatoroční muzika* (1661). Z nich zejména *Loutna česká* se stala jedním ze zdrojů novodobé české milostné poezie a vánoční ukolébavka *Chťic, aby spal* takřka zlidověla. Michna byl také autorem i rozsáhlejších a obtížnějších hudebních

forem (*Requiem, Svatováclavská mše* a jiné). Adam Michna z Otradovic se narodil snad v Jindřichově Hradci asi kolem roku 1600. Studoval na místní jezuitské koleji a kromě varhanictví se živil i výčepem vína. Byl vlastníkem dvou domů, ženat, bezdětný a krátce před svou smrtí v r. 1676 stačil ještě založit nadaci pro výchovu studentů-hudebníků.

- Mezi lety **1715-1717** byly v Praze „ve skvostném sále domu U železných dveří konány každý čtvrtek schůzky nejlepších pražských hudebníků“. Programy akademií – veřejného koncertu – měly pevný tvar. Na začátku se hrála ouvertura, pak nějaký instrumentální koncert nebo árie, nakonec velká symfonie.
- **1717** vydal **Václav Klejch** v Žitavě *Evangelický kancionál*, k němuž připojil i *Historii o vydávání kancionálů v národu českém*, s podrobným soupisem českých evangelických zpěvníků.
- **29. 10. 1787** se konala v Nosticově divadle v Praze premiéra **Mozartovy opery *Don Giovanni aneb Kamenný host***. Operu provedenou italskou operní společností dirigoval osobně W. A. Mozart. Mimořádné množství posluchačů, Mozart byl přivítán trojnásobným jásotem, který se opakoval i po jeho odchodu, svědčí o všeobecném uznání, psal tehdejší *K. K. Prager Oberpostamtszeitung*. – Dosud nejuplněnější seznam Mozartových děl uvádí 626 položek. W. A. Mozart byl vskutku „záračným“ dítětem, což prokázal při svém prvním pobytu

v českých zemích roku 1767. Tehdy se Mozartova rodina na útěku před zhoubnou epidemií černých neštovic nuceně zastavila v Olomouci, protože malý Wolfgang onemocněl. Uzdravil se a v době rekonvalescence navíc složil svou *6. symfonii F dur*. V mládí se Mozart seznámil s mannheimskou školou, jejímž zakladatelem byl Jan Václav Stamic, dále s operní reformou Christopa Willibalda Glucka (1714-1787), jenž byl léty pobytu spjat s českými zeměmi, nezištné přátelství jej pojilo s Josefem Myslivečkem, jehož prostřednictvím se roku 1777 v Mnichově spřátelil s manželi Duškovými.

- **1787 – počátky hudebního divadla v Teplicích.** Šlechtické divadlo přístupné i veřejnosti bylo v Teplicích postaveno už v r. 1787, ovšem opera se v Teplicích hrála až od r. 1874. Nové teplické divadlo otevřela r. 1924 Wagnerova opera *Mistři pěvci norimberští*. Soubor byl pochopitelně německý, v angažmá zde však působilo mnoho významných českých pěvců. Českou operu uvedli v Teplicích až r. 1931 (Dvořákova *Rusalka* v německém překladu J. Willa).
- **1817** vyšla posmrtně příručka *Počáteční a všeobecné základy ke všemu umění hudebnímu* od **Jakuba Jana Ryby**. Byla to od Blahoslavovy *Muziky* první český psaná publikace o hudební nauce.
- **1877** – zřejmě **první operní představení v Ostravě** uvedla společnost Elišky Zöllnerové v letním sále Strassmannovy restaurace U lípy.

IN MEMORIAM

29. srpna 2007 zemřel v Praze po těžké nemoci ve věku 66 let známý pražský knihkupec **Bohumil Fišer**. Knihkupectví v Kaprově ulici poblíž

Bohumil Fišer

Filozofické fakulty Univerzity Karlovy je proslulé – ani za minulého režimu ho nikdo nenazval jinak než „U Fišera“. Bohumil Fišer do něj nastoupil jako vedoucí v roce 1963 a od té doby zde zůstal. Začátkem devadesátých let je koupil a v březnu 1991 slavnostně otevřel. Vzhledem k tomu, že je obchod umístěn ve studentské čtvrti, přizpůsobil ho Bohumil Fišer tomuto prostředí – prodejna obsahuje nepřehledné množství literatury pro studenty, ale zároveň je to místo, kam chodí i ti nejnáročnější čtenáři, protože vědí, že zde seženou téměř vše. V pozdější době zřídil Bohumil Fišer pobočku přímo v budově fakulty. Tradice tohoto knihkupectví v Kaprově ulici sahá až do první republiky – v roce 1933 ho založil nakladatel Josef Hokr. V roce 1948 obchod zabavil národní podnik Kniha. (mk)

Ve věku 84 let zemřel v Paříži francouzský muzikolog a popularizátor české hudby ve Francii **Guy Erismann**.

Guy Erismann byl označován za největšího francouzského odborníka na českou vážnou hudbu. Zvláštní pozornost věnoval Antonínu Dvořákovi, o kterém vydal před třemi lety největší monografii, jaká o něm kdy ve Francii byla vydána. Byl také autorem knihy o Bohuslavu Martinů a v letošním roce vydalo nakladatelství Seuil už druhé vy-

dání jeho knihy *Janáček aneb Vášeň pro pravdu*. Guy Erismann strávil celý svůj profesionální život v hudební sekci francouzského veřejnoprávního rozhlasu. V letech 1967-1982 měl na starosti známý festival v Avignonu. Za svoji činnost byl ve Francii oceněn titulem rytíře Řádu čestné legie a Řádu umění a literatury. Guy Erismann se také po mnoho let podílel na hudebních projektech Českého centra v Paříži. (mk)

11. září 2007 zemřel ve Vídni po těžké nemoci ve věku 75 let jeden z nejvýznamnějších světových jazzmanů **Joe Zawinul**. Již jako student klavíru na vídeňské konzervatoři začal hrát jazz na profesionální úrovni a poté přesídlil do Ameriky. Roku 1971 se saxofonistou Waynem Shorterem, českým kontrabasistou Miroslavem Vitoušem založil Zawinul v USA kapelu Weather Report / Zpráva o počasí. Právě Vídeňan Josef Erich Zawinul s kořeny zasahujícími do českého území někdejšího Rakouska-Uherska byl její vůdčí osobností. Kapela Weather Report přinesla v sedmdesátých a osmdesátých letech do jazzové hudby revoluční změny a ovlivňovala nejen celou jazzovou scénu. Skupina vystupovala na velkých pódiích celého světa (také v Čechách např. v r. 2004 v pražském Lucerna Music Baru). Impulzivní a vždy kreativní Joe Zawinul, objevitel obrovských možností syntezátorů, citel boxu a do značné míry také zakladatel pojmu world music, muž nekonvenční a neposedný, hýřil aktivitou do po-

Joe Zawinul

do jazzové hudby revoluční změny a ovlivňovala nejen celou jazzovou scénu. Skupina vystupovala na velkých pódiích celého světa (také v Čechách např. v r. 2004 v pražském Lucerna Music Baru). Impulzivní a vždy kreativní Joe Zawinul, objevitel obrovských možností syntezátorů, citel boxu a do značné míry také zakladatel pojmu world music, muž nekonvenční a neposedný, hýřil aktivitou do po-

sledních chvil. Letos vydané 2CD BROW Street, na kterém s kolínským big bandem a s rytmikou Syndacite provádí své starší skladby, je toho důkazem.

Představitel Honzy z legendárního českého muzikálu šedesátých let *Starci na chmelu* **Miloš Welde Zavadil** zemřel v noci ze 17. na 18. září 2007 v rakouském městečku Gschwendthof. Zavadilovi bylo 67 let. V Rakousku žil od roku 1967. Český James Dean, jak mu bylo v šedesátých letech přezdíváno, po úspěšném angažmá ve filmových a divadelních rolích proslul účinkováním v muzikálu *West Side Story* ve vídeňské Staatsoper. V Rakousku se nakonec rozhodl zůstat. Nedaleko od Vídně s nevlastním bratrem Ewaldem vybudovali hřebčín Gestut Gschwendthof, který je považován za jeden z nejkrásnějších na světě. Miloš Welde Zavadil se navíc ve světě stal uznávaným režisérem a choreografem koňských galapředstavení.

Ve věku 85 let náhle zemřel bývalý dlouholetý sólista opery Národního divadla v Praze **Josef Heriban**. Tento bar-

Josef Heriban
v roce 1968

rytonista se narodil 23. července 1922 v Trnavě. Profesionální dráhu zahájil ve sboru Slovenského národního divadla v Bratislavě, kde rovněž studoval na hudební akademii. Od r. 1946 působil jako sólista v opeře Divadla 5. května. O dva roky později byl soubor sloučen s Národním divadlem. Heribana proslavilo účinkování především v roli Čajkovského *Evžena Oněgina*. Byl vynikajícím představitelem menších rolí, ve kterých uplatňoval svou výrazovou přesvědčivost. V ND působil aktivně až do r. 1990.

Ve věku 76 let podlehl v úterý odpoledne 18. září 2007 herec **Josef Vinklář** rakovině plic. Zhoubný nádor mu byl diagnostikován počátkem letošního roku, v březnu se podrobil operaci a následné chemoterapii. Přes závažnost onemocnění chtěl dostát všem svým uměleckým závazkům, a to jak na prknech Národního divadla, kde zkoušel roli ve hře Pavla Kohouta *Malá hudba moci*, tak i v pokračování televizního seriálu *Nemocnice na kraji města*. Vinklář patřil k výrazné generaci českých divadelních i filmových herců. Oblibu diváků získal především v televizních seriálech *Byl jednou jeden dům*, *Hříšní lidé města pražského*, *Sanitka*, *Náměstíčko* či *Náves*. Naposledy ho televizní diváci mohou vidět v právě vysílaném seriálu *Hraběnky*.

Josef Vinklář se narodil 14. listopadu 1930 v Podůlší na Jičínsku. Své herecké začátky zažil v dětských rolích v Dismanově rozhlasovém dětském souboru. Do prvního profesionálního angažmá v Divadle satiry ho v roce 1945 jako teprve patnáctiletého přivedla náhoda, když musel zaskakovat za nemocného herce. V letech 1946-1948 hrál v Divadle Voskovce a Wericha. Další dva roky strávil v Městském oblastním divadle v Pardubicích, aby poté zakotvil na dalších 33 let ve smíchovském Realistickém divadle. Od roku 1983 pak působil na české první scéně, kde ztvárnil na devadesát rolí.

HRÁL Orgona v Molièrově *Tartuffovi*, Shakespearova *Krále Leara*, Joglase v Topolově hře *Sbohem Sokrate*, Trčku v dramatisaci Durychova *Bloudění*, starostu v divadel-

Josef Vinklář a Jaroslav Marvan v *Hříšných lidech města pražského*

ní adaptaci *Roku na vsi* bratří Mrštíků, Tichona v dramatisaci Dostojevského *Běsů*, Billyho Rice v Osbornově *Komikovi*, Krappa v Beckettově monodramatu *Poslední páska* a řadu dalších postav. Naposledy jej mohli diváci vidět na jevišti Národního jako Vodníka Ivana v Jiráskově *Lucerně* a Petra Dubského ve Stroupežnického *Našich furiantech*. Roli v připravované inscenaci textu Pavla Kohouta *Malá hudba moci* již nedozkoušel.

Vinklář patřil také k vynikajícím filmovým a televizním hercům, jeho psychologickému herectví slušela detailní hra na kameru. Natočil kolem stovky filmů (*Hrátky s čertem*, *Transport z ráje*, ...a pátý jezdec je *Strach*, *Atentát*, *Hadí jed*, *Kronika žhavého léta*, *Koncert na konci léta*, *Ikarův pád*, *Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou* aj.).

V roce 1987 byl vyznamenán titulem zasloužilý umělec, v roce 2000 pak obdržel cenu Františka Filipovského za celoživotní mistrovství v dabingu. V roce 2000 vydal knihu vzpomínek *Pokus o kus pravdy*.

„V životě jsem nikdy nikomu nezaviděl, spíš jsem schopen velkého obdivu k výlučnosti a výjimečnosti. Možná je to tím, že mám své kořeny na vesnici. To vesnické klukovství strašně pomáhá nehrát si na důstojnost. Neoblékat si ráno se sakem podobu na celý den, protože stejně nakonec každý pozná, že je to póza. Herec by měl být ve všedním životě svůj, aby mu zbylo dost sil, až se večer rozevře opona,“ napsal Vinklář v závěru knihy. V roce 2004 vyšly v rozšířené podobě jeho paměti *Pokus o kus pravdy*, v nichž se vyznával z lásky k divadlu i ostatním uměním, zejména malířství.

Z prvního manželství s herečkou Janou Dítětovou po něm zůstal syn Jakub, který je malířem. Druhý syn Adam vzešel ze vztahu s dlouhodobou družkou Ivankou Devátou.

Vídeňští Češi měli možnost Josefa Vinkláře osobně poznat ve Vánočním pořadu hudby a poezie, také zde ve Vídně na pozvání Kulturního klubu. Není ani možno uvěřit, že tento charismatický herec a umělec, vždy plný elánu, který žil divadlem a pro divadlo, již není mezi námi. Těm, kteří s ním měli možnost strávit večer po ukončení programu, zůstane ve vzpomínkách jako šarmantní a vtipný společník, který se nebál přiznat chyby, jichž se dopustil a jež ho mrzely a sužovaly, jako milovník, znalec a zastávce nejen historického charakteru Malé Strany v Praze.

Průzkum společnosti Median

Přesně polovina občanů České republiky je podle zářijového průzkumu společnosti Median pro *Lidové noviny* přesvědčena o tom, že prezidenta Václava Klause by měl příští rok ve funkci nahradit někdo jiný. Druhá polovina občanů zastává opačný názor. Deník píše, že největší odpor ke znovuzvolení Klause mají voliči KDU-ČSL a ČSSD – proti jeho zvolení je jich 64 %. Naopak největší podporu má Klaus mezi voliči ODS a Strany zelených. Pro jeho zvolení je 66 % voličů občanských demokratů a 60 % voličů zelených. Klause by si na Hradě přálo i 45 % voličů KSČM. *Lidové noviny* s odvoláním na výsledky průzkumu společnosti Median píší, že nejvíce příznivců má Klaus mezi lidmi ve věku 35 až 44 let. Jeho odpůrcům je nejčastěji 55 až 64 let. Prezident je podle průzkumu sympatičtější ženám než mužům – bez vady ho vidí 65 % žen a 57 % mužů. (⊗)

Nadcházející prezidentské volby v ČR

Jediný, kdo oznámil svou kandidaturu na budoucího prezidenta země, je současná hlava státu Václav Klaus, který přes značnou popularitu veřejnosti některým volitelům, tedy poslancům a senátorům, nevyhovuje. Podle dostupných informací jsou zřejmě ve hře také exministr zahraničí Jiří Dienstbier, ekonom Jan Švejnar a předseda Akademie věd Václav Pačes. Klausovi končí funkční období 7. března 2008.

Hospodářské noviny se zamýšlejí nad možným Klausovým protikandidátem. Ten musí podle deníku dokázat mnohem víc než Werichova královna Koloběžka I., která přijela na zámek obuta – neobuta a učesána – neučesána. „Musí být politicky čitelný, ale nesmí být příliš kontroverzní; musí být schopen se dohodnout se stranami, leč nebýt jejich loutkou; musí navázat na tradici Havla či Klause a přitom nebýt klonem či jednorozměrným oponentem jednoho z nich. To by se možná ještě dalo zvládnout. Jenže vyzyvatel musí získat jak hlasy krajní levice, tak i konzervativních lidovců,“ píšou *Hospodářské noviny*.

Výběr protikandidáta Václava Klause pro nadcházející prezidentské volby je beznadějný. Jeden kandidát totiž nesedí lidovcům, komunistům, třetí tak trochu všem, píše komentátor deníku *Právo*. Například sociální demokracie pro jistotu nenavrhl žádného kandidáta. Snad, možná, teoreticky Jiřího Dienstbiera.

„Nehledáme Antiklause, ale prezidenta České republiky, aby byl Evropan, vzdělaný a osobnost,“ zdůraznil předseda zelených Martin Bursík na pracovní schůzce s lidovci.

Největším Antiklausem je podle *Mladé fronty Dnes* exministr zahraničí Jiří Dienstbier. List k tomuto závěru dospěl, když porovnával názory kandidátů na post hlavy

státu. *Mladá fronta Dnes* přitom otestovala všechny zvažované uchazeče. Položila jim deset otázek k tématům, na která má Václav Klaus velmi vyhraněný názor. Jde například o záležitost Evropské unie, Kaplického návrh na Národní knihovnu nebo filmy Zdeňka Svěráka. Dienstbier se přitom shoduje s Klausem jen ve 30 % názorů, místopředseda Senátu Petr Pithart ve 40 a předseda Akademie věd Václav Pačes v 70 %. Exilový ekonom Jan Švejnar na otázky neodpověděl včas. Největší podpoře sociální demokracie, komunistů, zelených a části lidovců se jako protikandidát Václava Klause v prezidentských volbách v příštím roce zatím těší vědec Václav Pačes.

Poznámka: Antiklaus je to taková zkratka, která asi vyjadřuje to, že pokud někdo má mít šanci v prezidentské volbě proti Václavu Klausovi, tak to musím být člověk, který bude mít co nejširší podporu všech ostatních politických stran, samozřejmě i těch, které jsou zastoupeny v Senátu, a nejsou v Poslanecké sněmovně. Asi s toho vzniklo to zjednodušující novinářské označení Antiklaus. Není to ale bráno tak, že by měl být naprosto opačný než je Václav Klaus. (⊗)

Ministryně školství Dana Kuchtová rezignovala

Kuchtová se rozhodla odejít z funkce ministryně po několikátýdenním tlaku ze strany koaličních politiků i vysokoškolských pedagogů. Odchod vysvětlila politickým napětím kolem čerpání evropských fondů, kvůli němuž nemá prostor situaci v resortu řešit. (⊗)

Střet zájmů u českého ministra dopravy

Jeden scénář se na české politické scéně s téměř železnou pravidelností opakuje, bez ohledu na střídání jednotlivých stran u vládního vesla: média zjistí, že ten či onen vlivný politik se ještě nedávno vyskytoval v určitém vztahu vůči společnosti, které dnes přiděluje státní zakázku. Příslušný politik však obvykle reaguje poukazem na skutečnost, že se příslušného postu ve firmě, případně finančního podílu v ní, zbavil, takže jde o pouhou mediální bublinu. Tak to funguje na ministerské úrovni i v komunální politice. Poslední kus na dané téma předvedl nedávno nynější ministr za Občanskou demokratickou stranu Aleš Řebíček. Server Aktuálně.cz uvedl, že ministr Aleš Řebíček byl do ledna roku 2005 předsedou představenstva společnosti Viamont DSP a zároveň vlastnil třetinu akcií firmy Viamont a. s., která spolu s rakouským Strabagem Viamont DSP vlastní. A tentýž Viamont DSP získal od Ředitelství vodních cest patřící právě pod ministerstvo dopravy zakázku na zvednutí železničního mostu v Nymburku o jeden metr za 92 milionů korun. A ministr? Samozřejmě tvrdí, že s firmou Viamont DSP v současnosti nemá nic společného. Z právního hlediska má pravděpodobně pravdu, ale pachut přesto zůstává. Hlavní problém patrně způsobuje fakt, že v České republice je politika ve srovnání s Rakouskem hodně provázaná s podnikáním a muži byznysu se zde velmi často objevují na postech zastupitelů, radních, starostů, poslanců, ministrů. A ne náhodou jsou to obvykle představitelé různých stavebních firem, které pak získávají různé veřejné zakázky. Bohužel se zdá, že česká společnost si na tento stav už zvykla. (MaFr)

Sněmovna vydala poslance KSČM Vondrušku k trestnímu stíhání

Sněmovna vydala komunistického poslance Josefa Vondrušku k trestnímu stíhání. Vondruška čelí podezření, že za minulého režimu jako vězeňský dozorce v Minkovicích na Liberecku týral vězně. Pro jeho vydání hlasovalo 151 ze 154 přítomných zákonodárců. Proti nebyl nikdo, tři sociální demokraté se hlasování zdrželi. Vondruška ve svém projevu uvedl, že se stíhání nebrání, obvinění z týrání vězňů ale znovu odmítl a kauzu označil za zpolitizovanou. Komunisté naopak jednací sál opustili před hlasováním a vyhnuli se rozhodování o vydání svého kolegy. Předseda poslaneckého klubu KSČM Pavel Kováčik uvedl, že komunisté nechtějí bránit průchodu práva. Stejně jako Vondruška se ale obává toho, že případ je zpolitizovaný. (e)

Prezidenti V4 jednali o třech letech v EU a o otevření Schengenu

Výměna zkušeností z tříletého členství v Evropské unii a doprava a pohyb lidí po nadcházejícím otevření schengenského prostoru volného cestování byly hlavními tématy schůzky hlav států visegrádské čtyřky (V4), tedy Česka, Maďarska, Slovenska a Polska v zámku Keszthely u maďarského jezera Balaton. Česko zastupuje prezident Václav Klaus. „Nejde jen o Schengen, ale důležitý je i volný pohyb pracovních sil po celé unii,“ řekl ČTK mluvčí slovenského prezidenta Marek Trubač v narážce na skutečnost, že část starých členů EU dosud plně neotevřela svůj pracovní trh nováčkům. (e)

Vláda dává na vzdělání málo peněz

Vláda dává na vzdělání málo peněz, tvrdí Českomoravský odborový svaz pracovníků ve školství. Státní rozpočet na příští rok počítá s nárůstem přibližně o miliardu a sto milionů korun, učitelé si tedy polepší o 1,5 %. Na pomůcky se ale přidávat nebude. Podle místopředsedy školských odborů Václava Pícla je tak v ohrožení rozjezd školské reformy. (e)

Nová česká velvyslankyně při Evropské unii byla jmenována

Milena Vicenová

Současného českého velvyslance při EU Jana Kohouta nahradila bývalá ministryně zemědělství Milena Vicenová. Dvaapadesátiletá Vicenová nyní pracuje jako generální sekretářka na ministerstvu pro místní rozvoj a má na starosti hlavně čerpání peněz z evropských fondů. Není členkou žádné politické strany a ovládá čtyři jazyky. Ohledně budoucího působení Jana Kohouta Vondra sdělil, že velvyslanec dostal od ministra zahraničí Karla Schwarzenberga „důstojnou nabídku“ na uplatnění v rámci české diplomacie. (e)

Radar

Radar nechceme, když tu ale bude, necháme ho tu, tvrdí v *Hospodářských novinách* šéf sociální demokracie Jiří Paroubek. ČSSD by se s americkou základnou v Brdech smířila, pokud bude o radaru podepsána česko-americká mezistátní smlouva. Paroubek tak reagoval na dotaz *Hospodářských novin*, zda by se sociální demokraté pokusili radar ze země vystěhovat, pokud by vyhráli volby a znovu se vrátili do Strakovy akademie. „Chceme udělat všechno pro to, aby radar nebyl na území Česka postaven. Ale i kdybychom hlasovali proti, smlouvu s Američany bychom pak dodrželi,“ cituje deník Paroubka. Čeští vládní vyjednaváci se už s Američany dohodli, že základna by sice měla být v Česku na dobu neurčitou, výpovědní lhůta by ale měla být jeden až dva roky. Nová vláda by tak měla mít možnost od radaru odstoupit. Proti radaru v Praze vystoupili i lídři evropských sociálně demokratických stran, kteří podepsali výzvu „ne novým střelám v Evropě“. Pod výzvou je i Paroubkův podpis, připomínají *Hospodářské noviny*.

Mezi lidmi stále převažují odpůrci výstavby amerického radaru v Česku, kterých je nyní 49 %. Ukázal to zářijový průzkum společnosti STEM. Dosud podíl odpůrců protiraketového radaru přesahoval v průzkumech padesátiprocentní hranici: například podle Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) byly v červnu proti radaru téměř dvě třetiny lidí. Srpnový americký výzkum od Opinion Research Corporation (ORC) uváděl 51 %. Podle nových výsledků od STEM je příznivců umístění radarové základny v Česku 22 %. Necelá třetina dotazovaných pak uvedla, že nemá dost informací. Zhruba polovina lidí dala najevo, že může svůj názor změnit, pokud získá k věci nové argumenty. (e)

Vládní komise: ČR musí uvažovat o novém jaderném zdroji energie

Česko musí začít uvažovat o novém jaderném zdroji energie. Vyplývá to z předběžné analýzy vládní komise pro posouzení energetických potřeb ČR. Země podle ní nemá dost možností k využití obnovitelných zdrojů a aby zůstala soběstačná, musí hledat jiná řešení. Na semináři o energetice v Brně předběžný názor komise představil předseda Akademie věd ČR Václav Pačes, který je zároveň předsedou odborné komise. Vláda přitom v programovém prohlášení uvádí, že nebude plánovat a podporovat výstavbu nových jaderných bloků. (e)

Hněj propletený s politikou

Jednou z ekologických technologií, které do České republiky přicházejí z Rakousku, je i produkce bioplynu. Jenže právě s ní mají někteří čeští občané ne zrovna ty nejlepší zkušenosti. Například obyvatelé Velkého Karlova kvůli bioplynové stanici často ve svém bydlišti cítí nepříjemný zápach kvasícího se hnoje. Proto se nelze divit, že plány společnosti Bioenergetika na vybudování nové bioplynové stanice v Hodoníně vzbudily mezi místními velkou pozornost. Samozřejmě představitelé společnosti ujišťují, že nová technika je odzkoušená na biostanicích v Rakousku a jakékoliv obavy ze zápachu jsou tedy zcela zbytečné. Každý se prý o tom může na vlastní oči, respektive na

vlastní nos, přesvědčit. Ale oponenti projektu namítají, že oznámení o záměru výstavby, které nyní projednávají odborníci na jihomoravském krajském úřadě, zápach zcela nevyklučuje, i když ho mají zmírňovat moderní filtry i zeleň, která má biostanici obklopovat. Navíc budovy související s produkcí bioplynu mají stát v bezprostřední blízkosti obydlí. Představitelé Bioenergetiky však na druhou stranu tvrdí, že ke kvašení bude docházet v uzavřených halách a nádržích, ze kterých zápach žádným způsobem neunikne. Do celého sporu se zamíchala i politika – v Bioenergetice se totiž angažují bývalí vlivní politici spojení s dřívější vládní koalicí. V čele společnosti stojí bývalý poslanec pravicové Unie svobody a později vládní zmocněnec pro Jihomoravský kraj Ladislav Korbel a v jejím vedení figuruje také Korbelův nástupce, sociálnědemokratický politik Vladimír Mackrle, který byl v tzv. Kubiceho zprávě spojován s úplatkářstvím. Nikdy však nebyl oficiálně obviněn a nedošlo k jeho stíhání. Jeho post však byl zrušen. Mezi další postavy spojené se společností Bioenergetika patří také Drahomíra Hanáčková, manželka bývalého tajemníka dřívějšího sociálnědemokratického ministra práce a sociálních věcí Zdeňka Škromacha, který byl vyšetřován v souvislosti s aférou s biolihem. Ani Hanáčkovi však spáchání trestného činu nikdo neprokázal. A konečně nechybí v Bioenergetice ani spojení s komunální politikou prostřednictvím Pavla Domesa, manžela sociálnědemokratické místostarostky Hodonína Zuzany Domesové. Lze samozřejmě očekávat, že odpůrci projektu se propojení s politickou sférou pokusí využít. Není jisté také náhodou, že deník *Mladá fronta Dnes* při informování o celém problému neopomněl příslušné propojení uvést a na druhé straně je však i v tomto případě třeba ctít presumpci nevinny. Lze však očekávat, že vzhledem k personálnímu složení Bioenergetiky bude sledována veřejností i médii s mimořádnou pozorností. Ale obyvatele Hodonína asi především zajímá, jestli jim život v blízké budoucnosti neztrpčí zápach kvasícího se hnoje nebo splašků. (MaFr)

Další zabavené zboží z tržnice v Hatích

Do příhraničních tržnic v České republice, kam se vypravují Rakušané a Němci chtějí levných nákupů, chodí celníci s pracovníky České obchodní inspekce prakticky najisto. Téměř vždy tam najdou falešné značkové zboží, které většinou vytvořily pilné ruce asijských švadlen. Potvrdil i to i zátah v tržnici na česko-rakouském přechodu Hatě na Znojensku. Policie zde zabavila trička, bundy, mikiny, kabelky, opasky a boty v celkové hodnotě 2,5 miliónu korun, tedy zhruba plné nákladní auto. Za novinku lze však považovat okolnost, že na rozdíl od předešlých akcí se policii podařilo zadržet i trhovce, kteří obvykle dokážou včas zmizet. Nyní však budou muset čekat na správní řízení. Nedá se však očekávat, že by podobné policejní manévry mohly v brzké době vytlačit falešné značky z trhu. Problémy totiž zůstávají stále stejné – například děti touží po značkovém zboží, aby se jim spolužáci nesmáli a zároveň jim vzhledem k rychlému růstu každý kus vydrží maximálně jednu sezónu – „značky“ nakoupené u stánku pak představují pro rodiče ideální východisko. Samozřejmě přitom dobře vědí, že nekupují značkové zboží, ale pouhou náhražku. Pochopitelně z hlediska příjmů společností produkcujících značkové zboží představují falsifikáty významné

ohrožení, ale značná část spotřebitelů se na celou věc dívá podstatně shovívavěji. Z tohoto hlediska se možná dá situace srovnat s nekonečným bojem celníků s pašeráky v době Rakouska-Uherska a v meziválečných časech. Rozdíl byl snad jen ten, že v minulosti se mezi hlavní postižené řadil především stát. (MaFr)

Vrah prostitutky z Lipenské přehradě dopaden?

Již v polovině září se podařilo rakouské policii zadržet muže, kterého podezřívá z vraždy slovenské prostitutky, jejíž tělo bylo nalezeno v polovině srpna v Lipenské přehradě. Jedná se o devětatřicetiletého rakouského obchodníka z městečka Wals-Senzenheim, do jehož automobilu prostitutka nastoupila na proslulé silnici E 55 směřující k rakousko-českým hranicím. Podezřelý obchodník také již přiznal, že se slovenskou dívkou měl pohlavní styk v kritické době. Navíc podle rakouské policie byla za nehty zavražděné objevena tkáň, jejíž DNA odpovídá DNA obviněného. Pokud bude obchodníkovi, který nyní sedí ve vyšetřovací vazbě, prokázáno, že hrůzný čin opravdu spáchal, hrozí mu trest 20 let vězení nebo případně i doživotí. V poslední době se zdá, že prostitutek u silnic na česko-rakouském území pomalu, ale přece jen ubývá. Zcela se však tuto nepěknou „dekoraci“ provázející přejezd česko-rakouské hranice dosud nepodařilo potlačit. A k prostituci se často pojí i další kriminalita – distribuce drog, krádeže, a jak je vidět, vyskytnou se v této souvislosti dokonce i vraždy. Stávající situace tak zůstává hanbou a zároveň nebezpečím pro oba státy, Českou republiku i Rakousko. (MaFr)

Mikulovský zámek do restituce?

Poslední šanci pro některé aristokratické rody, na něž se nevztahoval český restituční zákon, se staly tzv. určovací žaloby. Rozšířily se zejména poté, co jeden z příslušníků rodu Kinských žijící v současnosti v Argentině, v dílčích kauzách uspěl. Jenže právě celá kauza s majetkem rodu Kinských, která se týkala mimo jiné i slavného paláce rodu na pražském Staroměstské náměstí, vedla i k rozhodnutí Ústavního soudu. Ten praxi podávání určovacích žalob odmítl jako určitý způsob obcházení zákona. Poté, co celou kauzu notně rozvířil tisk a politici, již také Kinský s žádným svým návrhem neuspěl. Nicméně bývalí aristokraté se často nechtějí vzdát.

Mezi podobné tvrdohlavce patří i Mercedes Dietrichsteinová, jejímuž rodu v minulosti patřil například zámek v Mikulově. Mercedes Dietrichsteinová se snaží dokázat, že právoplatným vlastníkem rozsáhlého majetku na Moravě byl její otec Alexander, který zemřel až v roce 1965. Pokud by se jí to podařilo, jako jeho jediná dědička by získala zpět celé panství. Zajímavé na celé kauze je především skutečnost, že Mercedes Dietrichsteinová o majetek původně neusilovala a naopak do expozice na zámku zapůjčila některé cenné předměty. Zlom přišel až v lednu 2005. Od té doby probíhá spor, který zdržuje i samotná šlechtična, která neustále mění žalobu i seznam nemovitostí, o které usiluje. Rozhodně však ve výčtu nechybí samotný mikulovský zámek, který v současnosti patří Jihomoravskému kraji. Naopak princezna Mercedes podle posled-

ních zpráv nechce bojovat o rodovou hrobku, kterou nedávno nechalo nákladem 70 miliónů korun obnovit město. Krajský úřad příliš nepředpokládá, že by potomek jednoho z nejvýznamnějších jihomoravských šlechtických rodů dokázal prostřednictvím soudů prosadit navrácení nemovitostí do vlastnictví své rodiny. Podobně ani město si podobné starosti příliš nepřipouští. Pokud by však došlo k nějakému zlomu, představitelé Mikulova nechtějí ztrácet hlavu – jsou připraveni okamžitě s princeznou Mercedes začít jednat o další spolupráci. Zároveň se však neobávají, že by nemovitosti při změně majitele začaly chátrat.

Nicméně dějiny restitucí v České republice nabízejí různé scénáře – v některých případech staronoví šlechtictví vlastníci vrátili budovám starý lesk a učinili je opět ozdobou celého regionu, jindy se však naopak snažili rychle rozprodat zachovaný mobiliář a nemovitosti nechali chátrat nebo je prodali různým podivným spekulantům. Rozhodně však mikulovský zámek představuje vysoce atraktivní majetek, o který rozhodně stojí za to bojovat, třeba i u soudu. (MaFr)

První obrněné transportéry dorazily do ČR z Rakouska

Několikrát jsme v našem časopise psali o potížích a skandálech, které provázely obří zakázku české armády na obrněné transportéry, kterou pro sebe nakonec získala rakouská společnost Steyr.

V současnosti se již kontrakt začal realizovat – do Vyškova již na konci srpna dorazily první dva kolové transportéry Pandur, které zde budou čeští armádní odborníci pečlivě testovat. Kolové transportéry se mají podle představ českého vojenského velení stát základní zbraní armády a do roku 2012 jich chce Česká republika zakoupit asi za 23 miliard korun (asi 840 miliónů €) celkem 199. Kolové transportéry nahradí dosavadní pásové stroje, které již nevyhovují. Nové stroje se díky své lehkosti budou lépe hodit i pro případné zahraniční mise. Mohou se snadno napojit na počítačové sítě, mají dálkově ovládaný kanón a také moderní protitankové střely. Samozřejmě i českou armádu zasáhly úsporná opatření, ale s nákupem Pandurů se stále počítá. Na jejich produkci se na základě uzavřených dohod nepodílejí jen rakouské podniky, významný díl pro sebe získaly i české firmy. Lze tedy říct, že se nakonec bude jednat o jakousi rakousko-českou zbraň. Lze jen

doufat, že k ověření společného produktu v ostré praxi nebude příliš mnoho příležitostí. (MaFr)

Československá komunistická rozvědka

Československá komunistická rozvědka unášela po únoru 1948 ze zahraničí nepohodlné osoby. Unesla zhruba dvě desítky lidí, většinou emigrantů, kteří pak skončili v komunistickém vězení. Další desítky akcí rozvědky plánovali, ale nerealizovali. Informují o tom *Lidové noviny*, podle nichž důkazy o takových akcích objevili historici v archivu Úřadu pro zahraniční styky a informace, tedy dnešní civilní rozvědky. Deník připomíná, že únosy začaly po roce 1948 a ustaly po odchodu Sovětů z Rakouska v roce 1955 a postavení Berlínské zdi v Německu v roce 1961. Sovětské okupační zóny v těchto dvou zemích používala československá rozvědka jako základnu, uvádí list. Mezi nejznámější případy patří únos předúnorového předsedy sociální demokracie Bohumila Laušmana, který zemřel v roce 1963 v pražské ruzyňské věznici. (e)

Usnesení o nedotknutelnosti poválečných dekretů

Slovenský parlament minulý měsíc schválil usnesení o nedotknutelnosti poválečných dekretů prezidenta Edvarda Beneše. Pro schválení hlasovalo 120 poslanců vládních i opozičních stran, proti bylo 20 poslanců Strany maďarské koalice (SMK), která zastupuje zájmy maďarské menšiny žijící na jihu Slovenska. Návrh předložila vládní Slovenská národní strana (SNS). „V posledním období dochází ke zpochybňování těchto dokumentů ze strany představitelů maďarské menšiny,“ odůvodnil předložení usnesení poslanec SNS Rafael Rafaj. Ve svém vystoupení upozornil na to, že podobné usnesení schválil také český parlament.

Poslanec József Berényi (SMK) v rozpravě uvedl, že dokument uráží jeho předky. „Kolektivní vina je nepřipustná,“ dodal. Dekrety odebraly po válce bývalým čs. občanům německé a maďarské národnosti státní občanství, protože za války se stali občany hitlerovského Německa a horthyovského Maďarska. Političtí představitelé maďarské menšiny žijící na jihu Slovenska před časem požadovali morální i finanční odškodnění Maďarů, na něž se dekrety vztahovaly. (Ivan Vilček, Právo)

Návrhy na památník svobody

Přes osmdesát umělců z celého světa se uchází o možnost postavit památník svobody, který by měl stát u nového sídla Rádia Svobodná Evropa (RFE/RL) na pražském Hagiбору v Praze 10. Rádio opustí tedy budovu bývalého Federálního shromáždění na Václavském náměstí a do nového sídla by se mělo nastěhovat přibližně za rok. To by mělo se svými pěti podlažními představovat jakousi „moderní pevnost, která by chránila lidi vysílající myšlenky svobody do nesvobodných zemí“. Svobodu, otevřenost, pospolitost a svobodu slova má vyjadřovat i památník u nového sídla. Bylo dodáno množství návrhů na památník, a to jak z České republiky, tak i z dalších zemí včetně USA. Jeho konečná instalace předstihne dostavbu rozhlasového sídla – plá-

nována je na květen 2008. Rádio Svobodná Evropa sídlí v budově bývalého Federálního shromáždění od roku 1995. O jeho přestěhování mimo centrum se začalo uvažovat po útocích na New York a Washington provedených 11. září 2001. (mk)

Osvobozené divadlo v kompletní podobě

Kolekci všech dochovaných nahrávek Osvobozeného divadla, scény Jiřího Voskovce, Jana Wericha a Jaroslava Ježka, sestavilo vydavatelství Supraphon v kompletu sedmi CD. Soubor obsahuje 30 dramatických inscenací a téměř 150 písniček, prakticky vše, co se dochovalo na gramofonových záznamech. Jedná se vesměs o necenzurované a autentické nahrávky Osvobozeného divadla z let 1929 až

1938. Kolekce byla připravena k 80. výročí premiéry slavné *Vest Pocket Revue* v dubnu 1927. Hry a písně Osvobozeného divadla vyšly původně v Supraphonu v letech 1994 a 1995 na sedmi samostatných CD. To bylo vůbec poprvé, kdy se tyto snímky objevily bez všech překážek ideologických a uměleckých, ale i technických. (mk)

Staré řeky na fotografiích

Moravská galerie v Brně představuje veřejnosti v Uměleckoprůmyslovém muzeu snímky brněnského přírodovědce a fotografa Miloše Spurného (1922-1979). Výstava má název *Mezi fotografií a ekologií*.

Spojení Miloše Spurného s Moravskou galerií není vhodné. Výstava jeho fotografií z Vysočiny doprovázela založení vlastní fotografické sbírky galerie v roce 1964. Ve sbírce jsou práce Miloše Spurného také ve velkém počtu zastoupeny.

Miloš Spurný vystudoval fyziologii rostlin a filozofii, byl rostlinný fyziolog, botanik a krajinný ekolog. S fotografováním začal již během svých studentských let. Natočil také několik dokumentů o Českomoravské vrchovině a jižní Moravě. Právě tato místa, která měl Miloš Spurný rád a znal je důvěrně, zachycoval na svých fotografiích. Protože věděl, které krajinné celky zaniknou, snažil se je zdokumentovat před jejich proměnou. Tak se mu podařilo zachytit i jednu z neznámějších moravských lokalit radikálně změněnou lidským zásahem – soutok Dyje, Svratky a Jihlavy pod Pálavou, krátce před stavbou Novomlýnských nádrží. O této zaplavené krajině natočil i dokument *Sbohem, staré řeky*.

Současná brněnská výstava zachycuje téměř padesát snímků z různých lokalit, včetně panoramatických fotografií – Miloš Spurný byl jedením z mála fotografů, který se tímto oborem zabýval a tím byla jeho tvorba mimořádná.

Výstava bude v Brně otevřena **do 18. listopadu**.

Galerie také nabízí návštěvníkům doprovodný program k výstavě, například projekci dokumentu o zaplavené krajině pod Pálavou a dalších dvou filmů Miloše Spurného včetně přednášek. V programu je také Výlet po stopách starých řek, který účastníky zavede od Bzence k Novým mlýnům, kde budou seznámeni s proměnami řeky Moravy a fungováním nádrže Nové mlýny. (mk)

Tvář T. G. Masaryka se objevila na pražských sloupech

Před nedávnem proběhla v Praze zajímavá výstava. Na pěti místech v centru byla umístěna pouliční výstava, vě-

Budu se na vás dívat...

novaná 70. výročí úmrtí prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Na staroměstských sloupech byly vystaveny kopie historických fotografií a dobových textů, které představily prvního československého prezidenta i v méně známých souvislostech. Každý sloup byl věnován některému období Masarykova života, od dětství přes studium (byla zde připomenuta např. i nepříliš úspěšná Masarykova učednická léta ve Vídni, kde byl v učení na strojního zámečnicka pouhých šest týdnů), sňatek s Charlottou Garrigue, spory

kolem rukopisů, hilsneriádu a rozhodující podíl při formování československého státu.

Výstavu uspořádali manželé Eugen a Zuzana Brikciusovi. Tento neobvyklý projekt chystali od devadesátých let. V příštím roce plánují uspořádání podobné výstavy, a to k výročí vzniku Československa. (Podobným způsobem například v loňském roce oslavila Vídeň výročí Sigmunda Freuda.) Autoři výstavy spatřují její největší přínos v tom, že je dostupná komukoliv – každý ji může absolvovat sám a nepotřebuje k tomu ani výstavní sál, ani průvodce. (mk)

Pražský hrad ve fotografii

V Tereziánském křídle Starého královského paláce byla již potřetí otevřena výstava *Pražský hrad ve fotografii*.

Závěrečná část tohoto cyklu představuje nejhorší období (1939-1989), do kterého spadá druhá světová válka, komunistický puč a éra totalitního režimu. Vystavené fotografie zachycují především politické a společenské události, které probíhaly na Pražském hradě a převažují tak nad současně probíhajícími úpravami Hradu. V menším počtu jsou zde tedy například zastoupeny snímky z rekonstrukce Jiřského kláštera v roce 1968 nebo z archeologického výzkumu Císařské konírny. V období totality nebyly stavební aktivity tak rozsáhlé jako během první republiky, ale přesto je třeba připomenout snahy architektů Pavla Janáka, Otto Rothmayera nebo Jaroslava Fragnera. Všichni jsou zastoupeni v galerii osobností, která je součástí výstavy.

Většinu vystavených snímků tvoří záběry, které jsou dokumentem této truchlivé doby, například fotografie Marty Gottwaldové z června 1948, kdy přichází na slavnostní uvedení svého muže do funkce prezidenta republiky, z nadílky dědy Mráze ve Španělském sále v roce 1954, dále pak snímky ze setkání pionýrů s prezidentem Antonínem Novotným, návštěva Valentiny Těřeškovové a nejrůznější sjezdy KSČ. Poslední fotografie na této expozici patří Václavu Havlovi a jeho ženě Olze, které Tomki Němec vyfotografoval 29. prosince 1989 – v den volby prezidenta. Podle autorů výstavy Kláry Halmanové a Pavla Scheuflera je to symbolické zakončení třídílného cyklu o proměnách a vidění Pražského hradu. Cyklus těchto fotografických expozic byl zahájen v roce 2005 první dochovanou fotografií Hradu z roku 1856, jejímž autorem byl Andreas Groll.

Výstava *Pražský hrad ve fotografii 1939-1989* zahrnuje snímky, které jsou vesměs zapůjčeny ze soukromých sbírek a nebo z dříve nedostupných fondů a veřejnosti byly zpřístupněny vůbec poprvé. Návštěvníci se zde mohou seznámit s prací několika významných českých fotografů, například Karla Plicky, Karla Hájka, Karla Cudlína, Jana Šilpocha a mnoha dalších.

Výstava, která i přes značně nelibivé období v sobě skrývá mnohá poučení pro budoucí generace, bude otevřena **do 6. ledna 2008**. (mk)

Fotografie sedmdesátých let na výstavě

V klatovské galerii U Bílého jednorožce byla otevřena výstava *Fotografie 70. let v ČSR*. Na vystavených snímcích se představuje více než sedmdesát autorů, jejichž činnost zahrnuje směry i trendy fotografické tvorby od výtvarné a umělecké přes dokumentární a reklamní až po oficiální

fotografickou popkulturu, propagandu a amatérskou scénu. Cílem expozice je podle jejích kurátorů představit vyvážený pohled na atmosféru doby, která byla poznamenána problematickou politickou situací a určitou izolací od světového vývoje. „Výstava o fotografii jedné zvláštní dekády se tak stává i výstavou o dějinách a jejich (ne)pravdě a sentimentu,“ uvedl jeden z kurátorů Pavel Vančát. Kvůli většímu efektu použili autoři autentické zvětšeniny a dobové doplňky – mobiliář, hudební doprovod, tisk a design. Výstava bude v Klatovech přístupná **do 28. října**. (mk)

V Německu se představují obrazy z Liberce

Oblastní galerie v Liberci zapůjčila do Německa rozsáhlý soubor mistrovských děl německého malířství 19. století. Sbírkou se skládá z 31 obrazů, které patří ke stěžejním dílům německého malířství 19. století. Většina děl německého malířství pochází z pozůstalosti libereckého továrníka Heinricha Liebiga. Ten sbírku spolu s velkou finanční hotovostí na její udržování a rozšiřování odkázal v roce 1904 městu. Díky tomu mohla Liebigova nadace koupit v roce 1918 sbírku obrazů jabloneckého lékaře Antonína Rady a v roce 1927 cennou sbírku bratrů Ferdinanda a Alexandra Blochových z Prahy. Systematicky začala galerie sbírku doplňovat od padesátých let minulého století.

Podle Jana Červinky z liberecké galerie je to vůbec poprvé, co obrazárna zapůjčila do zahraničí tak velkou část kolekce. Výstava nesoucí název *Vidět znamená vše* byla instalována v rokokovém paláci Schaezlerpalais v centru Augsburgu a bude přístupná **do 4. listopadu**.

Díla vystavená na expozici vznikla v období od třicátých let 19. století do dvacátých let 20. století a návštěvníkům představují vývoj německého malířství od pozdního romantismu přes období *biedermeieru* až k impresionismu. V kolekci jsou zastoupena jména umělců jako Maximilian Haushofer, Wilhelm Leibl, Franz von Lenbach nebo Carl Spitzweg. (mk)

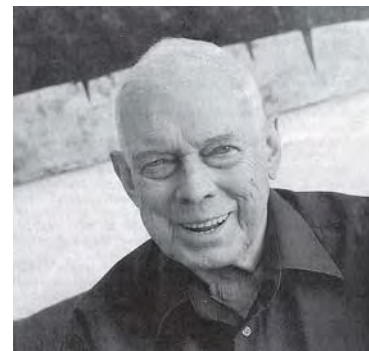
Přátelství zpečetěné Havlíčkem

Smlouvu o partnerství spolu nedávno podepsala dvě města, které spojuje osud jednoho z nejvýznamnějších českých novinářů a publicistů 19. století Karla Havlíčka Borovského – Havlíčkův Brod a Brixen (italsky Bressanone). Karel Havlíček Borovský se narodil v roce 1821 v nynější Havlíčkově Borové nedaleko současného Havlíčkova Brodu, který byl tehdy označován jako Německý Brod. Havlíček absolvoval brodské gymnázium a za dalšími studii odešel do Prahy. V roce 1843 odešel jako vychovatel do Ruska, aby na vlastní kůži ověřil možnosti slovanské vzájemnosti. Tamní carský režim ho však zcela znechutil. V roce 1846 se stal redaktorem *Pražských novin* a jejich přílohy *Česká včela*. O dva roky později, v revolučním roce 1848, založil vlastní *Národní noviny*, které ve vlasteneckých kruzích získaly obrovskou popularitu. V roce 1848 se také stal poslancem říšského sněmu a fungoval i v národním výboru. Až do vydání oktrojované ústavy v březnu 1849 stál víceméně na straně vlády, poté však svůj postoj přehodnotil a začal proti ní vystupovat velmi radikálně. To se samozřejmě režimu nelíbilo a tak již v červnu byl jeho list zakázán, později sice byl za příslib mírnosti opět povolen, ale v lednu 1850 dochází k zákazu definitivnímu. Hav-

líček založil nový list *Slovan*, ale i ten musel v roce 1851 zastavit. Ve stejném roce sice vyhrál v Kutné Hoře spor, v němž se zodpovídal za své články, ale přesto byl v prosinci 1851 převezen do internace, právě do tyrolského Brixenu. Odtud se směl vrátit až v roce 1855, nedlouho před svou smrtí v červenci 1856. Vedle své novinářské a publicistické činnosti se Havlíček do české literatury zapsal jako básník a epigramatik. Z jeho děl připomeňme třeba *Křest svatého Vladimíra*, *Král Láavra* nebo *Tyrolské elegie*, vynikající satirickým tónem a sarkasmem. Havlíček se stal jedním z hlavních symbolů českého národního boje v dobách Rakouska a k jeho odkazu se hlásila a hlásí řada významných českých osobností včetně například Tomáše G. Masaryka. V rámci „bourání legend“, k němuž došlo v české historiografii zejména v devadesátých letech minulého století, bylo ovšem zpochybněno údajné utrpení Havlíčka v době jeho internace, které zdůraznila na Havlíčkově pohřbu spisovatelka Božena Němcová, když na jeho rakev položila trnovou mučednickou korunu. Někteří historici především nesouhlasili s tvrzením o špatném vlivu internace v Brixenu na Havlíčkovo zdraví a poukazovali na fakt, že právě okolí Brixenu má naopak velmi výhodné klimatické podmínky. Na druhé straně tito autoři ne vždy docenili psychické utrpení, které Havlíčkovi způsobovala jeho izolace od společenského života českých zemí, na který byl novinář zvyklý. Nicméně jistě není důvod, proč by v současnosti mělo mezi Havlíčkovým Brodem a Brixenem panovat nějaké napětí, přestože symbolizují různé epochy Havlíčkova života. Naopak právě osobnost jednoho z největších českých literátů představuje dobrý podnět pro jejich bližší spolupráci. I proto se Brixen zařadil mezi partnerská města Havlíčkova Brodu, k nimž už z dřívějšíka patří nizozemské město Brielle a slovenská Spišská Nová Ves. Spojení obou měst potvrdili v září nejen zástupci samosprávy, ale i čtyřicetičlenný orchestr a skupinka turistů. I když nyní Brixen leží na území Itálie, nynější smlouva jakoby představovala smírné východisko z jednoho dlouhého historického sporu. (MaFr)

Pražským metrem s Ivanem Medkem

Před stanicí Roztyly na trase C Ivan Medek svým znělým a zvučným ale vlastně nijak zajímavým hlasem zahlaholil: „Stanice Roztyly, původně Primátora Vacka“. Kdo to vlastně byl? Syn legionáře Rudolfa Medka a bratr malíře Mikuláše Medka mluví v dokumentu nevzrušeně. Tak, jak na to od něj byli zvyklí posluchači Hlasu Ameriky a Svobodné

...A respektujte názory druhých
(Ivan Medek)

Evropy, pro které původní profesí hudební kritik začal pracovat po své emigraci do Rakouska. Filmaři Davis Macháček a Romana Šantúra chtěli vyzkoušet, jak budou cestující reagovat, když namísto obvyklého hlášení uslyší slova připomínajícího předrevoluční názevy zastávek. Jejich akce tvoří rámec televizního dokumentu *Ivan Medek: O statečnosti, knedlíkařích*

a líném orchestru. Tento třicetiminutový snímek se snaží zachytit způsob uvažování muže, který toho má za sebou dost na to, aby se na dějiny českého národa dokázal podívat bez mýtů a předsudků.

„Není moc momentů v našich dějinách, na které máme být hrdí, spíše se máme za co stydět,“ přemýšlí Medek. Podle něj by si měl člověk především vážit činů jednotlivců, a ne skupin, ve který se vždy objevují lidé bezcenní. Akademik Wichterle či politička Horáková, to by měli být podle někdejšího kancléře prezidenta Václava Havla vzory Čechů.

Bio je módou i v ČR

Jestliže jednu dobu bylo oblíbeným trikem označovat všemožné výrobky poznámkou „light“ nebo „sugar free“, v poslední době se do módy stále více dostává v České republice označení potravin „bio“. Poměrně rychle se rozšiřuje i počet českých producentů biopotravin, jejichž značná část se ovšem stále dováží ze sousedních zemí Rakouska a Německa. Jestliže však v minulých letech zejména německé zboží v regálech bioobchodů jednoznačně dominovalo, dnes již není až tak velký problém koupit české biohovězí či šunku, o mléčných výrobcích pak ani nemluví. Nicméně maso se musí stále do značné míry dovážet, protože v celé ČR existují jen jediná biojatká v Sasově u Jihlavy. Druhý podobný podnik v Petřvaldě však má zahájit činnost ještě letos a biomaso je možno zpracovávat i na normálních jatkách ve speciálním režimu. Velké problémy spotřebitelům v ČR však může způsobit chuť na bio-kuřecí maso. To se totiž v ČR neprodukuje a země je v této komoditě zcela odkázaná na Německo a Rakousko. Cena kolem 300 korun (asi 11 €) za kilogram okruh možných spotřebitelů významně omezuje. Češi si zvykají na biologicky šetrné potraviny stále více i kvůli tomu, že do své nabídky je zařadily některé řetězce hypermarketů, v nichž Češi většinou realizují své celotýdenní nákupy. Jako příklad může sloužit například řetězec Plus (obdobu Zielpunkt), který do sortimentu zařadil například biošťávy nebo biosýry. V tomto případě se ovšem jedná vesměs o dovozové zboží, především z Německa. Spotřeba biopotravin pravděpodobně v České republice v následujících letech ještě vzroste, rychlost vzestupu ale hodně závisí na vývoji reálné životní úrovně, protože biopotraviny stále představují značný luxus. V atmosféře zrychleného životního tempa, v době snah o neustálý rychlý růst produktivity práce a honbě za stále větším objemem peněz, symbolizují biopotraviny do určité míry touhu po přírodě, která nám stále více uniká, prostotu a jednoduchost, které současným Čechům při všeobecné přetechnizovanosti a záplavě umělého syntetického zboží zoufale chybí. Nejenom jim. (MaFr)

Oběti studené války byly i na česko-rakouské hranici

V českém archivu bezpečnostních složek se kromě jiných zajímavých materiálů nachází i řada písemností, které dokumentují pokusy československých občanů o útěk do sousedního Rakouska. Jeden z takových případů nedávno rekonstruoval český deník *Mladá fronta Dnes*, který písemnostem z provenienci Státní bezpečnosti a dalších re-

presivních orgánů věnuje mimořádnou pozornost. Rekonstrukce se týká česko-rakouského pomezí v září 1960. Tehdy se totiž o nelegální přechod hranice pokusili tři bratři Vitových ve věku 15, 17 a 18 let. Ke střetu s pohraničnický došlo na místě zvaném Skalka poblíž Cetvin u hraničního přechodu Dolní Dvořiště. Akce skončila tragicky – dva ze tří bratří byli zastřeleni, pouze ten nejmladší skončil v zajetí. Spis bezpečnostních orgánů na postupu pohraničnicků neshledal žádných závad a zastřelené bratry označil za chuligány, kteří měli podíl na různých krádežích. Snad měl v tomto ohledu pravdu – nelze si nalhávat, že všichni, kdo se pokusili o emigraci, byli idealističtí světci vedení těmi nejušlechtilějšími důvody. Přesto však celý příběh působí hrozivě – sedmnáctiletý a osmnáctiletý kluk zahynou jen proto, že chtěli jít do jiného státu. V době Evropské unie a blížícího se vstupu České republiky do tzv. schengenského prostoru to zní skutečně neuvěřitelně. Samozřejmě celý případ měl i druhou stránku – kriminalita tehdy dosahovala podstatně nižší úrovně než dnes mimo jiné i kvůli tomu, že volný pohyb osob byl jen bláhovým snem. Nechybí dnes lidé, jak v Rakousku tak v České republice, kteří si právě přejí návrat starých časů s ochranou hranic, která se nezastaví ani před střelbou? Opravdu náš často iluzorní pocit bezpečí stojí za lidské životy? (MaFr)

Sehnat zubaře v ČR je problém

Průzkum v českém kraji Vysočina, jehož hlavním městem je Jihlava, znovu jasně ukázal velké problémy se stomatologickým ošetřením v zemi. V samotném krajském městě je podle tisku skoro nemožné sehnat zubaře, někteří stomatologové zde přijímají pouze příbuzné pacientů a své známé. Rodiče se často snaží své děti přihlásit pro jistotu již v kojeneckém věku a mnozí zubaři začali ze seznamu svých pacientů vyškrtávat ty lidi, kteří nechodí na pravidelné zubní prohlídky. Zejména na Jihlavsku, Žďársku a Pelhřimovsku se situace kvůli odchodům řady zubařů do penze velmi vyhroutil. Na havarijním stavu se podle České stomatologické komory podepsala i praxe předchozích let, kdy na studium stomatologie vzhledem k jeho nákladnosti byl přijímán jen velmi malý počet uchazečů. Nyní se situace v tomto ohledu již údajně výrazně zlepšila, ale bude ještě nějakou dobu trvat, než se současní studenti dostanou do samotné praxe. Potíže prohlubuje také odchod řady zubařů do zahraničí a zejména v pohraničních krajích také příliv pacientů z Rakouska a Německa, kteří putují do České republiky za levnějším ošetřením. Nevyhovující demografická struktura českých zubních lékařů navíc přispívá k jejich relativně menší pracovní výkonnosti a samotní stomatologové tvrdí, že příliš motivující pro ně nejsou ani platby od pojišťoven. Mnoho z nich totiž zápasí se situací, že již někdy na podzim vyčerpají stanovené limity a další ošetření by jim už pojišťovna neproplatila. Česká stomatologická komora navrhla, že situaci by mohlo pomoci řešit vyřazení plomb a výplní kořenů zubů ze zdravotní péče hrazené z prostředků zdravotního pojištění, ale to samozřejmě vyvolalo okamžitě silně negativní reakci ze strany pacientů. Tvrzení šéfa České stomatologické komory o snadné ovlivnitelnosti výskytu zubního kazu prostřednictvím životního stylu pak mnozí vcelku oprávněně odmítli jako krajně účelovou argumentaci. Lze však očekávat, že tendence rozšířit rozsah péče, kterou pacient musí za-

platit ze své vlastní kapsy, bude asi v nejbližší době výrazně sílit, i vzhledem k vládě pravicové koalice preferující tento způsob řešení problémů ve zdravotní péči. Časem tak možná už pro mnohé Rakušany ježdění za zubařem do České republiky již nebude tak atraktivní jako dnes. Nejvíce tím však utrpí sociálně slabí občané ČR, pro něž se možná v ne až tak vzdálené budoucnosti stane oprava chrupu těžko dosažitelným luxusem. (MaFr)

Média byla přeplněna informacemi o tom, jak vypadá soukromí českých politiků

Osmadvacet let trvající manželství bývalého premiéra se rozpadlo. Jiří Paroubek oficiálně oznámil, že má novou partnerku, že se od své ženy odstěhoval už před několika měsíci a mezitím je i už rozveden. Paroubkova přítelkyně, překladatelka Mgr. Petra Kováčová, štíhlá blondýnka, která v tomto roce oslaví čtyřiatřicáté narozeniny, se v blízkosti Paroubka pohybuje více než dva roky. Byla po jeho boku, když stoupal ve své kariéře nahoru i padal dolů. Do svého týmu si ji Paroubek vybral ještě jako ministr pro místní rozvoj. Když se pak stal předsedou vlády, odešla s ním. Pracovala pro něj i poté, co loni Paroubek nedostal příležitost sestavit vládu a premiérského postu se musel vzdát. Kováčová se narodila ve slovenské Nitře. Studovala v Praze, kde také posledních šestnáct let žije. Překládá z ruštiny, angličtiny a novořečtiny. Svým povoláním se ovšem nehodlá živit celý život. Na rozdíl od Paroubkovy manželky Zuzany se Kováčová zajímá o politiku a mluví o ní jako o svém koníčku. Zuzana a Jiří Paroubkovi se vzali v roce 1979. Mají spolu dvaadvacetiletého syna Jiřího, kterému se nedávno narodila dcera Viktorie.

Paroubek není prvním z vrcholných českých politiků, jemuž se rozpadlo manželství. Podobná věc se stala v druhé polovině loňského roku jeho politickému rivalovi, premiérovi a šéfovi ODS Mirku Topolánkovi. Topolánek se od manželky Pavly odstěhoval k místopředsedkyni sněmovny za ODS Lucii Talmanové, s níž má dvouměsíčního syna Nicolase. Rozpad manželství potkal před několika lety například také hejtmana Středočeského kraje Petra Bendla (ODS) nebo místopředsedu Poslanecké sněmovny Lubomíra Zaorálka (ČSSD).

Jiří Paroubek
a Petra Kováčová

Mirek Topolánek
a Lucie Talmanová

Lepší jídlo a lepší pokoje

Lepší jídlo, lepší pokoje, lepší postele, to všechno podle *Hospodářských novin* slibují pacientům české nemocnice. Zdravotnická zařízení totiž chtějí miliardu korun, kterou jim celkově přinesou nové zdravotnické poplatky, investovat do zlepšení komfortu pacientů. Alespoň to slibují všichni šéfové nemocnic, které list oslovil. Jenomže lepší chování lékařů a sester k pacientům nejspíše nemocniční poplatky nezabezpečí, soudí deník. V každém případě se ale už dnes nemocnice připravují na to, že pacienti budou za svých 60 korun na den mnohem náročnější. Ředitelé velkých zdravotnických zařízení se shodují v tom, že je třeba investovat hlavně do zlepšení jídla. *Hospodářské noviny* dodávají, že právě na tragickou kvalitu pokrmů si lidé asi stěžují nejvíce.

Rekreační zájezdy pod hlavičkou Revolučního odborového hnutí

Nostalgiici mohou podle *Lidových novin* jet na hory přesně podle filmu *Anděl na horách*. Soukromá cestovní kancelář z Bruntálu pořádá týdenní rekreační zájezdy pod hlavičkou Revolučního odborového hnutí do Tatranské Lomnice. Pro zájemce toužící po dočasném návratu do socialistických časů je přichystáno kolektivní buzení říznými tóny budičku a rozcvička. Odpoledne jim kulturní referent připraví turistickou vycházku a den zakončí přednáška zkušeného soudruha z Horské služby. Majitel cestovní kanceláře přiznává, že na nápad přišel letos v zimě, když procházel tatranským hotelem Morava, kde se zmíněný film s Jaroslavem Marvanem v hlavní roli natáčel. V jedné z místností zahlédl spoustu socialistických relikvií jako utěrky, přibory nebo pohledy se značkou ROH.

Mladí Češi přestávají mít zájem o němčinu

Děti na základních a středních školách se chtějí učit hlavně anglicky. Jako druhý jazyk pak před němčinou upřednostňují španělštinu nebo ruštinu, sdělují *LN*. Podle odborníků by kvůli tomu za pár let mohl z českých univerzit zmizet vědní obor germanistika. Například do Olomouce se ještě před několika málo lety na germanistiku pravidelně hlásily asi čtyři stovky lidí. Dnes je to sotva polovina.

Rozdrobení ČR? Ale ne

Jak upozornil český tisk, v České republice přibývá recesistických kvazistátních útvarů, různých knížectví, království apod. Vesměs jde o hravé projekty, které mají především přilákat do určitých regionů, takže se nikdo nemusí obávat, že by svědčily o nějakých separatistických tendencích v České republice. Pravděpodobně nejproslulejší zůstává Valašské království, známé hlavně díky propagaci populárním českým hercem, mimem a také valašským králem (jeho mandát však byl údajně zpochybněn) Bolkem Polívkou. Základní atribut tohoto království představuje proslulá slivovice. V Jeseníkách zase funguje tzv. Země děda Praděda, která vydává vlastní časopis a pořádá nejrůznější akce včetně třeba borůvkových hodů nebo živých betlemů. Na jihu Čech můžete najít Pohádkovou zemi, která má v regionu řadu kancléřství a vyslanectví. V současnosti

také chystá expanzi do německy mluvících sousedních zemí. Dobrým odrazovým můstkem pro ní jistě bude výborná pověst českých pohádek, kterou šíří filmy a televizní pořady, které nabízí například satelitní stanice KiKa. I německé či rakouské děti tak můžou oslovit české pohádkové postavy jako princezna Arabela nebo tajemný Pan Tau. Vztahy s Rakouskem již intenzivně pěstuje další útvar na území České republiky – Svobodná spolková republika Kraví hora. Jde o recesistický vinařský projekt, který se snaží turisty zlákat na moravské víno. Její představitelé organizují mimo jiné i výjezdy do Rakouska za účelem získání zkušeností z propagace vinařství a vinařské kultury. Organizují i žehnáni mladému cínu roku nebo třeba výstavy vín. Kravihorci došli možná ze všech podobných projektů nejdál v oblasti vydávání vlastních dokumentů a dalších státních symbolů. Svobodná republika vydala už vlastní pasy i poštovní známky a pyšní se i hymnou Bořetické Kraví hory. Podobně jako jiné podobné projekty operuje i s vlastním platidlem – v tomto případě se základní jednotkou jeden kravihorec. Recese má v Čechách obrovskou tradici a tak lze očekávat, že řady českých knížectví, republik a podobně se v budoucnu se ještě rozšíří. Navíc tomuto procesu nahrávají i snahy o rozvinutí turistického ruchu v dosud opomíjených oblastech. Je ovšem nutno zachovávat určitou míru. Nic nepůsobí trapněji než předstíraná veselost a humor. Turisté by podobný podvod velmi rychle vycítili a zájem o příslušný region by okamžitě klesl. Zatím se však zdá, že většina dosavadních projektů stojí v tomto ohledu na docela pevných základech. (MaFr)

Česká sklářská škola zase úspěšná

Málokterý výtvarný obor v České republice má větší tradice než sklářství. A i nastupující česká generace dokáže výborně obstát v ostré mezinárodní konkurenci, což dokázal i letošní ročník prestižní mezinárodní výstavy skla Grand Preis v Rheinbachu v Německu. První místo si zde podle rozhodnutí poroty, v níž nechyběl ani rakouský zástupce, vybojoval mladý český účastník Vojtěch Starosta se svou maturitní prací ze Střední průmyslové školy sklářské v Kamenickém Šenově. Podle zadání měla pomoci rukou vyjádřit určité gesto, cit nebo situaci. Starosta nakonec zvolil téma rukou nabírajících vodu ze studánky. Výsledné dílo pak zaujalo nejenom odbornou veřejnost, ale i návštěvníky výstavy, v jejichž hlasování obsadilo velmi pěkné třetí místo. Stejný objekt pak byl již v minulém roce zvolen exponátem roku ve sklářském muzeu v Kamenickém Šenově. V současnosti Vojtěch Starosta navštěvuje Vyšší odbornou školu sklářskou v Novém Boru a lze očekávat, že se stane důstojným nástupcem velkých osobností české sklářské plastiky. Není však jediným studentem z Kamenického Šenova, který slavil úspěchy na mezinárodním poli. Výborně se dařilo také oddělení designu světelných objektů, které navazuje na obrovské tradice výroby svítidel v Kamenickém Šenově. Petr Kořínek z tohoto oddělení na mezinárodním sympoziu středních uměleckých škol získal první cenu v hlavní soutěži za nejlepší výtvar v dílně Designu světelných objektů za své stolní svítidlo Blíženci. Na letošní výstavě Art & Interior zase zabodovala studentka Johana Gabrielová, která zde získala zvláštní cenu časopisu *Světlo* za svá dvě dekorativní svítidla. Zdá se tedy, že z výtvarného hlediska může české sklářství hledět do bu-

doucnosti s velkým optimismem. Hůře to však vypadá při pohledu na hospodářské výsledky českých sklářských firem, které musí svádět těžké boje s mnohem levnější asijskou konkurencí. Nelze vyloučit, že do budoucna se z českých firem trvale uplatní pouze ty, které se spolehnou na vysoce kvalitní design, za který budou zákazníci ochotni platit vysoké částky. Výhodou přitom bude, že se sklářští producenti budou moci opřít o silnou skupinu domácích výtvarníků. (MaFr)

Generál Laudon bude mít ulici

Jedna z českých lidových písniček reagující na neklidné období válek v 18. století začíná »Generál Laudon jede skrz vesnici, generál Laudon jeden skrz ves...«

Slavného rakouského vojevůdce Ernsta Gideona von Laudon, jehož břitvu mimochodem můžete vidět ve vídeňském Heeresgeschichtliches Museum, bude v České republice nyní připomínat i název ulice. A to na místě jedné z nejvýznamnějších bitev sedmileté války, v níž se Laudon proslavil – ve Štěrboholích, které jsou v současnosti součástí Prahy. Připomeňme si, že bitva u Štěrbohol proběhla 6. května 1757 a císařské vojsko vedené Karlem Lotrinským zde bylo poraženo armádou pruského krále Bedřicha. Na bojišti však padl nejschopnější pruský vojevůdce, generál hrabě Schwerin. Tuto událost připomínal i pomník, který však zanikl v rámci likvidace všeho německého v roce 1945. Po bitvě u Štěrbohol se ocitla v obležení Praha, které však vyrazil na pomoc maršál Daun, který v bitvě u Kolína dokázal vojska pruského krále Friedricha II. Velikého na hlavu porazit. Činil se také Ernst Gideon Laudon, který také svými akcemi a hlavně vítězstvím v bitvě u Domašova dokázal zamezit pruskému vojsku v obléhání Olomouce a získal obrovskou kořist. Později se účastnil i válek o dědictví bavorské a proslavil se v bojích s Osmanskou říší a především jako dobyvatel Bělehradu. Život velkého maršála naplněný bitvami a válečnými přesuny nakonec skončil v Novém Jičíně, kam se vypravil v souvislosti s obhlídkou slezských hranic v červenci 1790. Maršál Laudon stejně jako jeho nadřízený z doby sedmileté války maršál Daun přes svá propojení s českými zeměmi byl dlouho vnímán jako zcela cizí element v českých dějinách a odkazy na jejich život a vítězství se objevovaly zcela sporadicky. Ostatně, jak připomínáme na jiném místě, po vzniku Československa byl v Praze odstraněn i pomník jejich slavného nástupce generála Radeckého, přestože se jednalo prokazatelně o Čecha. V posledních letech se však situace pomalu mění a vojenské příběhy 18. a 19. století z období podunajské monarchie jsou znovu včleňovány do obecného povědomí v českých zemích. Hodně se na tom podílejí čeští historici, kteří válkám v 18. století věnují značnou pozornost a přinášejí i nové pohledy na některé důležité události střeoevropských vojenských dějin století následujícího. Samozřejmě Laudon, přestože se mimochodem narodil na území dnešního Estonska, zůstane především součástí rakouských dějin. Ale i Češi se mohou k jeho úspěchům směle hlásit. Koneckonců v rakouské armádě sloužil nezanedbatelný počet odvedenců z českých zemí a mnozí z nich i v době sedmileté války vynikli svoji zmužilostí. I oni budou symbolicky ve Štěrboholích připomenuti názvem další ulice, která ponese označení Granátnická. Granátníci byli původně vybraní vojáci vycvičení k vrhání

granátů, ale později se přeměnili spíše obecně v elitní jednotky. (MaFr)

Vzpomínka na Radeckého

Maršál Josef Václav Radecký z Radče, jeden z nejslavnějších rakouských vojevůdců, z hlediska českého historického povědomí představuje dost problematickou osobnost. Vítěz z Itálie a zároveň člověk, podle kterého byl pojmenován jeden z nejproslulejších vojenských pochodů, totiž symbolizuje neochvějnou loajlnost k rakouské monarchii a zároveň slavnou část vojenských dějin podunajské monarchie. Jenže nový československý stát se vůči Rakousku-Uhersku vymezoval krajně negativně, a tak z pražského Malostranského náměstí musel zmizet nádherný pomník od bratří Maxů, který nyní můžou vidět pouze návštěvníci lapidária Národního muzea. Nejednalo se přitom o jedinou sochu, kterou potkal podobný osud – připomeňme například stržený mariánský sloup na Marián-

ském náměstí nebo sochu Františka I. na nábřeží. Právě tento posledně jmenovaný pomník však ukazuje, jak se časy mění – před několika lety totiž byla na něj socha Františka I. sedícího na koni vrácena. A i poměr Čechů k slavnému maršálovi se vyvíjí. Potvrzují to i jeho oslavy, které nedávno proběhly v Olomouci. Nechyběly přitom historické zbraně ani uniformy, ale především zde vyhrávaly vojenské kapely, mezi nimiž vedle Řeků, Rumunů, Němců nebo Poláků nechyběl ani rakouský soubor. Do Olomouce se tak na chvíli vrátil svět, který si ve Vídni můžete nejspíše připomenout v Heersgeschichtliches Museum v Arsenalu, svět pestrých uniforem, ryčných pochodů a přehlídek. Svět, kdy sice „dvojí sukno“ přitahovalo dívky, ale skutečná válka zůstávala naštěstí hodně daleko. Krásný mírový svět, který zničila strašlivá první světová válka, která přinesla i rozpad Rakouska-Uherska a na dlouhou dobu vyhotila česko-rakouské vztahy. Doufejme, že nynější rozmarné obnovení vojenských parád už neukončí nějaká podobná katastrofa. (MaFr)

Tip na výlet:

Do Husince po stopě Mistra Jana Husa

Hus – jedna z nejznámějších osobností české národní historie je nesmazatelně vryta do duše každého Čecha, i toho, který zrovna ve škole v hodinách dějepisu nedával ten největší pozor.

Rodiště Jana Husa Husinec u Prachatic nabízí možnost krásného výletu, během něhož si výletník užije pozoruhodných pohledů na krajinu a řeku Blanici. Pokud se dopravíme do Prachatic, lze bez větší námahy Husinec navštívit pěšky – cestou k Husinecké přehradě a než se pořádně rozejdeme, vítá nás městečko Husinec. (Procházka je dlouhá asi pět kilometrů.)

Husinec je městečko se zhruba 2 000 obyvatel, ale jeho historie je velice stará. Prvně se připomíná v roce 1359, kdy patřilo k hradu Hus – tehdy se v jeho okolí rýžovalo zlato. V 15. století patřilo město Rožmberkům, ale později přešlo do majetku vimperského panství. V té době byl Husinec ještě vesnicí a až v 16. století byla vesnice povýšena na městečko, které začalo brzy velmi prosperovat. Největší zásluhu na jeho rozkvětu měly široko daleko známé dobytčí trhy, které udělaly z Husince výrazné obchodní středisko. Rychle se zde začala rozvíjet řemesla, hlavně punčochářství povětšinou provozované podomácku, které ale ve druhé polovině 19. století přerostlo ve výrobu průmyslovou. Byla tu postavena továrna na pletené zboží, kde se vyráběly například fezy – ty by-

ly úspěšně exportovány do Persie, Indie a také na Balkán. Artiklem další tovarny byly klobouky a punčochy. Snad právě pro tento úspěšný rozvoj byl Husinec v roce 1905 jmenován městem.

Po malém úvodu z historie města si ale musíme připomenout, že kroky většiny jeho návštěvníků sem vedou především proto, že je rodištěm velkého muže, kterým byl Jan Hus.

Jan Hus studoval nejprve v Prachaticích a potom v Praze. V roce 1396 se stal mistrem svobodných umění a v roce 1400 byl vysvěcen na kněze – v letech 1402-12 působil jako kazatel v Betlémské kapli v Praze. Jan Hus byl také skvělým pedagogem, a to na Pražské univerzitě, v roce 1401 se stal děkanem a v roce 1404 bakalářem teologie. V roce 1409 dosáhl na nejvyšší místo na univerzitě, stal se rektorem Pražského vysokého učení.

Jan Hus byl reformátorem a stal se dokonce vůdcem celého reformního hnutí, za což byl poddanými milován a nenáviděn vysokým klérem a šlechtou. Výsledkem tohoto jeho působení byla klatba, do které byl uvržen v roce 1412, musel odejít z Prahy na venkov, kde ovšem ve svém díle pokračoval.

V roce 1414 byl Jan Hus povolán na církevní koncil – sněm – do Kostnice, aby tam veřejně odvolal svoje učení. Zde se Hus projevil jako statečný a charakterní muž, který přes veškerý nátlak své učení neodvolal – byl odsouzen k trestu smrti upálením a tento ortel byl vykonán 6. července 1415.

Po stručném zopakování a připomenutí Husova života a jeho činnosti se můžeme vydat po místech s ním spo-

jených. Procházku po městě je nejlépe začít na husineckém náměstí. Z něj vychází Husova ulice, ve které se nachází zajímavá kulturní národní památka – je to dům, ve kterém mistr Jan Hus bydlel a podle tradice místnost jím obývaná je stále taková, jaká byla v době jeho života, bez jakékoliv změny.

Výtvarných vyobrazení Jana Husa je v těchto místech celá řada, ať už na plátně, ve dřevě nebo v kameni. Ale protože nikdo dobře neví, jak vlastně doopravdy vypadal, jsou pojety různě. Například hned nad vchodem do Husova domu je umístěn medailon od sochaře Bohuslava Schnircha, který byl odhalen v roce 1869 při příležitosti konání velkého tábora lidu za národní práva.

Další národní kulturní památkou je pomník Jana Husa zdobící náměstí. Jeho autorem je sochař Karel Lidický, který od roku 1958 představuje veřejnosti svoje osobité pojetí významné osobnosti.

Starobylost města Husince dokumentuje stará radnice a procházka by nebyla úplná, kdyby se návštěvník nepodíval do kostela Svatého kříže z roku 1359, který stojí na nejvyšší části náměstí. Obdivovatelé přírodních scenérií by neměli zapomenout navštívit Husovu skálu, kde podle legendy mladý student Jan odpočíval, když se vracel z Prachatic ze školy. Husineckou pouť může návštěvník uzavřít na místním hřbitově, kde stojí za zhlédnutí kostel svatých Cyrila a Metoděje – novorománská stavba z roku 1870.

(mk)

ČEZ a MOL se brání Rakušanům?

Velkou pozornost mezi ekonomy vzbudila zpráva, podle níž se na spolupráci dohodly dvě velké střeoevropské společnosti – český energetický gigant ČEZ a maďarský petrochemický a plynárenský koncern MOL. ČEZ chce vytvořit s MOL společný podnik, který by v první fázi vybudoval dvě elektrárny na zemní plyn v rafinériích skupiny MOL v Bratislavě a v maďarském městě Százhalombatta. Podle představitelů ČEZ hraje velkou roli systém povolenek, který znevýhodnil uhelné elektrárny a naopak preferuje výrobu energie z plynu. Spolupráce české pološtátní společnosti se však nemá omezit pouze na společné podnikání v plynárenství. ČEZ totiž zároveň oznámil, že chce získat až desetiprocentní podíl v samotné firmě MOL. Analytici tento krok přitom dávají do souvislosti se snahou o tzv. nepřátelské převzetí MOL jedním z jeho velkých investorů, rakouskou společností ÖMV. Tomu se totiž MOL zuřivě brání a na burze skupuje vlastní akcie, kterých nyní údajně drží kolem 7,6 %. V případě dohody mezi MOL a ČEZ by oba subjekty mohly ovládnout zhruba poloviční podíl na akciích a zablokovaly by tak možnou převahu ÖMV na valné hromadě. Zástupci ČEZ však podobné myšlenky odmítají a tvrdí, že jednání o spolupráci s MOL probíhala dávno před tím, než se objevily snahy ÖMV o převzetí maďarské společnosti. Většina odborníků však příliš nevěří, že by za dohodou mezi MOL a ČEZ nestály nějaké vedlejší zájmy. Svědčí o nich údajně i nezvyklá rychlost, s níž se obě firmy dohodly. K jednání o propojení můžou vedle snah o vytlačení rakouského investora vést podle analytiků ještě další důvody – podobný proces totiž probíhá prakticky po celé Evropě a ukazuje se, že malé a střední firmy v budoucnu pravděpodobně nebudou mít na trhu šanci. Zatím se zdá, že česko-maďarské spolupráci nestojí nic v cestě. ČEZ má v současné době dostatek prostředků k zakoupení desetiprocentního podílu a vypadá to, že ani strategicko-politické plány České republiky a Maďarska si v dané oblasti neprotiřečí. Jasno však bude až v horizontu několika měsíců. Pokud by však k nějakému užšímu propojení mezi českým a maďarským gigantom došlo, mohl by někdy v budoucnu vzniknout kolos, který by již patřil mezi skutečně významné hráče v energetice na globálním trhu a pravděpodobně by byl schopen úspěšně konkurovat mj. i ÖMV. (MaFr)

Stane se rakouská firma osudná?

Komerční banka patří mezi české finanční instituce, které se v devadesátých letech minulého století dostaly kvůli svému riskantnímu poskytování úvěrů do vážných obtíží. Bývalí šéfové banky od té doby čelili řadě soudních jednání, zatím však vyvázli bez trestu. Dosud se však nezdá, že by různé kauzy definitivně skončily. Nedávno například obvinila policie bývalý vrcholný management Komerční banky z konce devadesátých let kvůli transakcím s firmami dřívějšího předsedy Českomoravského fotbalového svazu a šéfa Jihočeských pivovarů Františka Chvalovského, při kterých banka přišla o stamilióny korun. Hovoří se však také o možnosti obnovení soudu ohledně obchodů Komerční banky s rakouskou firmou B. C. L. Trading podnikatele Baraka Alona. A v tomto případě se jedná o skutečně nemalou sumu – celkem zhruba asi o osm miliard

korun. Nedá se však očekávat, že by se tento vleklý konflikt někdy v nejbližší době dočkal blízkého rozřešení, ostatně vleče se již dost dlouho. A již vůbec se jeví sporné, zda se nakonec některý z dřívějších špičkových manažerů dostane za mříže.

Svoji roli zde asi hraje i politické pozadí podobných kauz. Banky se totiž do riskantních úvěrových operací často pouštěly právě proto, že je k podobným aktivitám povzbuzovalo politické vedení, které chtělo rozhýbat českou ekonomiku přílivem levných peněz z bankovních fondů.

(MaFr)

Jihlavský Motorpal v nových rukou

Nové majitele získala proslulá firma Motorpal Jihlava, která vyrábí vstřikovací čerpadla do dieselových motorů hlavně pro traktory a stavební stroje. Mezi relativně mladým kvartetem vlastníků, jejichž věk se pohybuje od 30 do 46 let, nechybí ani Miroslav Čížik, který předtím radil při akvizicích klientům rakouské společnosti Investkredit. V současnosti má s Motorpalem velké plány. Podle nich by jihlavská firma měla do tří let minimálně zdvojnásobit svůj obrát a plánují i podstatné rozšíření sítě významných zákazníků. Pro tyto účely chtějí jen letos do jejího rozvoje investovat padesát až sto miliónů, v příštím roce by se pak mohlo jednat až o dvojnásobek. Přitom ovšem očekávají standardní návratnost své investice, takže zhruba do pěti let se chystají Motorpal opět prodat, ovšem v podstatně odlišné podobě. Přitom podle svých slov nechystají žádnou restrukturalizaci v tom smyslu, jak je obvykle v České republice chápána. Obdobím zeštíhlování a razantního ořezávání totiž podle nich už v minulosti prošla a tak nyní potřebuje spíše podstatné rozšíření a rozvoj. Tomu ostatně nasvědčuje i současná situace ve výrobě – společnost zaměstnává 1 850 lidí, ale nestihá plnit všechny zakázky a v některých provozech se musí pracovat prakticky non-stop. Jednoznačně hlavním obchodním partnerem Motorpalu je v současné době německá firma Deutz, která odebírá více než polovinu celkové produkce. Část výroby ovšem putuje do brněnského Zetoru, Minského traktorového závodu v Bělorusku a také do Rakouska, kde je montuje do svých výrobků firma Steyr. Do budoucna by však noví vlastníci Motorpalu chtěli získat zákazníky i v dalších zemích. Již dnes proto vyjednávají s největší čínskou motorárnou Yuchai Machinery i s důležitými indickými výrobci. Rádi by přitom pronikli i na ruský trh, kam zatím Motorpal dodává pouze náhradní díly. Motorpal v současnosti produkuje hlavně klasická vstřikovací čerpadla, která se sice příliš nehodí do některých vysoce sofistikovaných strojů, ale vynikají nízkou cenou, snadným servisem a také schopností poradit si s méně kvalitní naftou. Všechny tyto tři parametry mají zejména na méně rozvinutých trzích svůj nepominutelný význam, a proto Motorpal může úspěšně konkurovat i takovým gigantům, jako je Bosch nebo Siemens. Vedle čerpadel vyrábí jihlavská společnost v menším množství ještě vyvažovací hřídelky do motorů pro mladoboleslavskou automobilku Škoda Auto a komponenty pro výrobce brzd, společnost Wabco. Tato produkce má však v celkovém objemu tržeb jen nevýznamný, asi pětiprocentní podíl a vstřikovací čerpadla tak zůstávají jednoznačně dominantní náplní výrobního plánu. Rozvoj firmy dosud blokovaly hlavně spletité vlastnické vztahy

uvnitř společnosti a vlastně není ani příliš jasné, od koho nynější majitelé své podíly získali. Oficiálně se jednalo o britské firmy Diesel Invest a Indurian Partners, u nichž ovšem britské zákona umožňovaly skrýt vlastnickou strukturu.

Neoficiálně se podle tisku hovoří o tom, že za oběma společnostmi stál bývalý šéf Kovohutí Břidličná Ondřej Hradil, který měl kvůli svým aktivitám v Břidličné potíže se soudy. Za svoje podíly v Motorpalu mohl prý získat značnou sumu peněz, protože se jedná o zavedenou značku s dobře zaběhnutou výrobou. Cena se tak mohla vyšplhat snad až na miliardu korun. V každém případě nyní nově vzniklá struktura vlastníků je schopná zajistit Motorpalu další úspěšný rozvoj. Značka Motorpal tak má nejenom šanci, že v nejbližší době nezanikne jako jiné české tradiční značky, ale naopak rozšíří svoje dobré jméno i do dalších zemí na světě. *(MaFr)*

Moravská vína bez šance?

Nepříliš lichotivé vysvědčení vystavil moravským vinařům jeden z nejvýznamnějších znalců vína, nositel titulu Master of Wine Jürgen von der Mark z Německa. V Pavlově na Břeclavsku na přelomu srpna a září hodnotil celkem 130 vín produkovaných osmi vinařskými podniky sdruženými do skupiny V8. A dospěl přitom k závěru, že by v mezinárodním srovnání pravděpodobně neobstálo. To však podle něj neznamená, že by moravská vína měla nějakou nepřijemnou chuť. Na jeho vkus jsou však příliš sladká a orientovaná na primární buket. Důvody tohoto stavu vidí německý odborník především v příliš překotném vývoji moravského vinařství a nedostatečně propracovaných detailech. Německý Master of Wine postřehl, že moravští vinaři velice pružně reagovali na mezinárodní trendy. Zatím však zůstali většinou pouze na povrchu, nepronikli do jemné struktury chutí a omezili se spíš na získání méně náročných domácích spotřebitelů. Jinak typově podle něj mají moravská vína velmi blízko k těm rakouským. Jürgen von der Mark přitom naznačuje, že přes současný stav by v budoucnosti mohly některé z nich rakouským produktům i úspěšně konkurovat ve světě. Například zde Němec podle svých slov objevil při anonymní degustaci bezvadný ryzlink. Stačí jen trochu péče o detail a rakouští vinaři mohou mít spoustu starostí s konkurencí i u jiných druhů vína. *(MaFr)*

I v České republice biopříměši

I v České republice se do nafty bude povinně dodávat biosložka, tedy řepkový metylester. Rozhodnutí vyvolalo mezi českými řidiči značné obavy, protože se mnozí z nich obávají, že metylester může poškodit motor. Představitelé Ústavu paliv a maziv však veřejnost uklidňují, že pokud výrobci dodrží kvalitativní normy, tak žádné nebezpečí nehrozí. Bude však podle nich nutno, aby distributoři věnovali větší péči odkalování nádrží a čistotě cisteren, protože biosložka vstřebává vodu více než normální palivo. V samotných nádržích aut by se to však mohlo projevit jen při opravdu dlouhodobém, třeba půlročním stání, ale vzhledem k nízké koncentraci biosložky se tento vliv jeví jako zanedbatelný. Zástupci Ústavu paliv a maziv také zdůrazňují, že nafta s příměsí se tankuje i v jiných zemích

Evropské unie včetně Rakouska a odnikud nebyly hlášeny závažnější problémy.

Přesto čeští motoristé zůstávají skeptičtí a jejich rezervovanost podporují i některé studie, které uklidňující tvrzení Ústavu paliv a maziv zpochybňují. Navíc se ozvala i kritika celého programu z hlediska fungování zemědělství. Orientace na produkci řepky se nelíbí například českému prezidentovi Václavu Klausovi, který naznačuje i souvislost mezi masivní podporou pěstování řepky a prudkým vzestupem cen obilnin. *(MaFr)*

Pád slavné značky

Zbrojovka Brno – tato značka kdysi měla opravdu zvuk. Jenže časy se mění a stále platí, že všechna sláva, polní tráva. Zbrojovka Brno loni v létě definitivně ukončila výrobu a ochranné známky se nyní nabízely v dražbě. Původně byl balík log a známek nabízen za 7 miliónů korun, vyvolávací cena se však postupně snižovala až na 2,7 miliónu korun. Přesto však aukce skončila naprostým neúspěchem a bude ji nutno zopakovat. V době uzávěrky listu tak stále nebylo jisté, kdo se stane novým vlastníkem 46 zahraničních značek a 2 značek mezinárodních použitelných ve 22 zemích včetně Rakouska. Bohužel se však nezdá příliš pravděpodobné, že by se našel někdo, kdo by tradice slavné značky Zbrojovka Brno byl ochoten a schopen oživit. *(MaFr)*

Poroste skládka rakouské firmy?

Často jsme v našem časopise psali o inspiracích v oblasti ochrany životního prostředí, které do České republiky proudí z Rakouska. Zároveň však nejde přehlédnout silnou aktivitu rakouských firem v oblasti odpadového hospodářství, která ne vždy zrovna s ekologickými představami ladí. Velké diskuse například vyvolávají v poslední době plány rakouské společnosti A.S.A., která spravuje největší českou skládku komunálního odpadu v Praze-Řábčicích. A.S.A. totiž v takzvané třetí etapě skládky chce rozšířit její kapacitu o 1,2 miliónu tun odpadků a prodloužit tak dobu její existence o čtyři roky do roku 2015. Firma již nakoupila potřebné pozemky a vzhledem k očekávaným průtahům při získávání stavebního povolení už nyní začala vyjednávat s okolními obcemi a pražským magistrátem. Hned přitom narazila na značné potíže – proti se totiž postavili občané Řábčic, kteří si mj. stěžovali, že představitelé firmy se chovali značně arogantně a dávali najevo, že názor místních občanů je příliš nezajímá. Zvláštní nadšení ale nejeví ani rozhodující orgán – tedy pražský magistrát. Pražský radní pro životní prostředí Petr Štěpánek ze Strany zelených poukázal na skutečnost, že městský plán odpadového hospodářství s rozšiřováním skládky nepočítá. Na druhé straně však magistrát asi bude muset zvážit finanční stránku celého problému – odvoz odpadu na skládku totiž město stojí zhruba polovinu toho než likvidace v malešické spalovně. Ale podle ekologů představuje skládka velmi špatnou volbu. Ostatně není náhoda, že například v Rakousku je skládkování už zakázáno. Společnost A.S.A. se svými plány bohužel velmi jasně ukazuje, že rakouský nemusí vždycky znamenat synonymum pro šetrný k životnímu prostředí. Peníze jsou zkrátka peníze a nesmrdí, ani když jsou vydělány skládkou. *(MaFr)*

Československá ekonomika v osmdesátých letech 20. století

Osmdesátá léta uzavírají období budování socialismu v Československu. Pokus vybudovat v Československu ve společenství se Sovětským svazem a dalšími zeměmi nový společenský řád, jakkoliv se slovně opíral o myšlenky Karla Marxe, přebíral dobrovolně i nuceně sovětský model, který ovšem vycházel z jiných myšlenek než Marxových a jiných podmínek než československých. Bylo to zřejmě již na počátku šedesátých let a četné signály to potvrzovaly. Ale reagovat na ně ve správném směru se jednak nemohlo, jednak nechťelo.

Hospodářská soustava Československa byla založena na **extenzivní cestě** rozvoje. Dokud zde byly zdroje, které bylo možno vtahovat do ekonomiky, byla tempa růstu v Československu vyšší než v západní Evropě. Ovšem kolem roku 1970, kdy byly tyto extenzivní zdroje, zvláště v České republice, vyčerpány a kdy ve světě nastupovala etapa vývoje orientovaného zvláště na kvalitu, materializaci vědy a na efektivní výkon, čs. ekonomika jen velmi obtížně držela krok se západní Evropou. Na stejné množství finálního produktu se spotřebovávalo mnohem více energie, surovin, materiálů než v západní Evropě. **Čs. ekonomika nezachytila podněty, které v západních zemích akcelerovaly dva ropné šoky, jež vedly k technické revoluci ve sféře energetické náročnosti výroby, ke komputelizaci a automatizaci.**

Vytvořený národní důchod v letech 1961-1970 stoupl na 173,3%, v letech 1971-1980 na 158,2% a v letech 1981-1989 na 117,8%. Produktivita práce (vytvořený národní důchod na jednoho pracovníka výrobní sféry) rostla průměrně ročně v osmdesátých letech o 1,3 %, tj. podstatně pomaleji než v letech sedmdesátých (4,3 %).

Země	1980	1984	1985	1986	1987	1988	1989
ČSSR	100,0	105,6	108,7	111,5	113,8	117,0	117,7
Belgie	100,0	103,0	103,9	105,6	107,6	112,7	117,1
Dánsko	100,0	109,3	113,9	118,1	117,4	119,1	120,4
Francie	100,0	105,8	107,8	110,3	112,5	117,3	121,8
Nizozemí	100,0	102,4	105,1	107,2	108,4	111,1	115,6
Portugalsko	100,0	101,7	104,5	108,8	114,6	119,1	125,2
Rakousko	100,0	104,2	106,7	108,0	110,1	114,4	118,9
USA	100,0	111,0	115,1	118,8	123,1	128,5	132,1

Národní důchod a HDP (1980 = 100, stálé ceny)

Lze odhadovat, že produktivita práce v Československu ve srovnání s Belgií, Nizozemskem, Rakouskem, Švédskem a Německem dosahovala 53 % jejich úrovně. V Československu byla při tom značně vyšší energetická a surovinová spotřeba, nižší technická úroveň průmyslu (zaostávala za světovým vývojem o 5-15 let a toto zaostávání se začalo zrychlovat od sedmdesátých let).

Dále je třeba poukázat na to, že trvalá převaha poptávky nad nabídkou komplikovala život lidí i podniků a nepůsobila jako faktor růstu ekonomiky a její efektivnosti srovnatelný se západní Evropou. A to nesporně bylo jednou z příčin pádu socialismu.

Úroveň celkové vybavenosti čs. národního hospodářství elektrotechnikou dosahovala necelé třetiny kapitalistických zemí s podobným ekonomickým potenciálem. Značná část investic směřovala do výstavby, která v evropském měřítku již byla zaostalá. Přitom podíl akumulace na užitém národním důchodu klesal (z 24,7 % v roce 1980 na 15,5 % v roce 1989).

Studená válka vytvářela značné překážky zapojení Československa do mezinárodní dělby práce V zemích RVHP však vzájemné dodávky zboží a služeb nedávaly potřebný prostor pro růst efektivnosti. Sovětský ekonomický systém, který vlád v socialistických zemích nevytvářel potřebný tlak na konkurenceschopné fungování ekonomiky jak uvnitř každé z nich, tak mezi nimi.

Objem zahraničně obchodního obrátu v přepočtu na obyvatele byl výrazně nižší ve srovnání s menšími západoevropskými zeměmi. V roce 1989 činil vývoz Československa na obyvatele 13 909 Kč franko hranice dovážejícího státu (924 USD), z toho do RVHP 7 491 Kč. Pro srovnání vývoz Belgie a Lucemburska na obyvatele v roce 1989 činil 9 880 USD, tj. byl 10,7krát vyšší. Obdobný nepoměr byl i u dovozu. V letech 1970-1989 se vývoj objemu zahraničního obchodu vyvíjel značně pomaleji než v zemích západní Evropy.

V oblasti osobní spotřeby bylo v Československu dosaženo vysokého stupně nasycení základních potřeb všech vrstev obyvatelstva. Nebyla nezaměstnanost ani bezdomovci. Výrazně odlišná však byla, ve srovnání se západní Evropou, vybavenost a spotřeba domácností.

Životní úroveň obyvatelstva se po celé období vyvíjela podle modelu založeného na začátku orientace země na socialismus. Tento směr byl reakcí na problémy konce čtyřicátých a začátku padesátých let a odpovídal ideologickým představám té doby. Daný model zajišťoval práci pro všechny, rovnostářské uspokojování základních složek životní úrovně v podobě standardního zboží. Preferoval společenskou spotřebu před osobní. Podíl společenské spotřeby byl v mezinárodním srovnání extrémně vysoký a neměl adresný sociální charakter, tj. nebyl faktorem růstu efektivnosti, ale vedl k plýtvání.

V sedmdesátých letech činil průměrný roční růst **osobní spotřeby na 1 obyvatele** v Československu 2,6 %, v letech 1981-1989 pouze 1,6 %. Životní úroveň obyvatelstva v osmdesátých letech rostla výrazně pomaleji než v západní Evropě, Československo zaostávalo za srovnatelnými západoevropskými zeměmi v oblasti zdravotnictví a vzdělání. Úroveň čs. zdravotnictví můžeme nepřímou po-

Rok	Muži		Ženy	
	Rakousko	ČSSR	Rakousko	ČSSR
1970	66,6	66,2	73,7	72,9
1980	69,0	66,8	76,1	74,0
1982	69,4	67,1	76,6	74,4
1984	70,0	67,1	77,2	74,3
1985	70,4	67,2	77,4	74,6
1990	72,6	67,6	78,1	75,4

Naděje na dožití při narození v Rakousku a v Československu

soudit podle vývoje střední délky života (naděje na dožití). Úroveň vzdělávání podle počtu vysokoškoláků. Počet vysokoškoláků na 10 000 obyvatel činil v roce 1989 v Československu 119, v Belgii 260, Dánsku 247, ve Finsku 313, ve Francii 284, v SRN 284, v Nizozemí 282, v Rakousku 264, Švédsku 219, v USA 560, v Japonsku 218, v SSSR 185. Střední délka života (naděje na dožití), jako jeden ze souhrnných ukazatelů kvality života v Československu, prakticky stagnovala, zatímco v západní Evropě rostla.

Průměrné roční reálné mzdy rostly v letech 1971-1980 o 2,1 %, v letech 1981-1989 o 0,6 %, tedy tempem, které obyvatelstvo nemohlo vnímat. Průměrný měsíční starobní důchod činil v roce 1970 980 Kč, v roce 1980 1406 Kč a v roce 1989 1955 Kč. Podíl průměrného starobního důchodu na průměrné mzdě se pohyboval kolem 54 % (v roce 2004 v České republice 42,7 %).

Specifické poměry po druhé světové válce na vesnicích (zvláště přechod na velkovýrobní zemědělství) vytvořily situaci, kdy značné množství zemědělských usedlostí bylo volných a trh s nimi byl pro městské obyvatele výhodný. Tak vzniklo chalupářství jako specifická reakce na dobu. Umožňovalo vedle rekreace individuální tvořivou činnost.

Struktura průmyslu odpovídala úloze Československa v rámci RVHP. Byl zde nadměrný podíl palivo-energetického a hutního průmyslu a na druhé straně nízký podíl odvětví a oborů (např. elektronického průmyslu), které jsou nositeli pokroku v rozvoji ekonomiky i společnosti.

Struktura průmyslu odpovídala úloze Československa v rámci RVHP. Byl zde nadměrný podíl palivo-energetické-

ho a hutního průmyslu a na druhé straně nízký podíl odvětví a oborů (např. elektronického průmyslu), které jsou nositeli pokroku v rozvoji ekonomiky i společnosti.

Československo od doby svého vzniku v roce 1918 se potýkalo s výraznými ekonomickými a civilizačními rozdíly mezi Slovenskem a českými zeměmi. Jejich odstraňování se objektivně nemohlo vejít do časového období jedné či dvou generací. Tato skutečnost – přes značné úspěchy vyrovnávacího procesu – se promítala do vnitřní stability Československa a podílela se na jeho dvou rozpadech (1939, 2003).

Problém vyrovnávání ekonomické, civilizační či kulturní úrovně je tak či onak na scéně světa i Evropy. Zkušenosti Československa, nehledě na systémové odlišnosti po roce 1945, ukazují, že je to generační problém a že i mnohé úspěchy na tomto poli vyšší celek hned neupevňují.

Závěrem je třeba říci, že rozdíly v ekonomické úrovni Československa a západoevropských zemí v osmdesátých letech se přestaly zmenšovat a naopak se začaly zvětšovat. V tomto období vyvrcholily v Československu problémy, které vytvářel daný model ekonomiky a daný politický systém. Pokles podílu akumulace byl známkou neschopnosti daného ekonomického systému zabezpečovat příští rozvoj. Vylučování lidí z ideologických důvodů z konkrétní práce, tvůrčí činnosti či společnosti pochopitelně oslabovalo potenciál země. Československo bylo součástí RVHP, která však nedokázala zajistit mezinárodní dělbu práce, která by generovala efektivní růst.

(Ing. Alexej Bálek, CSc.)

Šľachtické rody na Slovensku*

Medzi významné šľachtické rody na Slovensku patrili rod Batoriovcov, Drugetovcov, Fogačovcov, Hont-Poznanovcov, Ivankovcov, Omodejovcov, Turzovcov, Nagy de Tarczátovcov a rod Révaiovcov.

Batoriovci vlastnili rozsiahle majetky najmä v Sedmohradsku. Ich predok Víd v ečovskom močiari zabil podľa legendy draka, preto mali v erbe tri dračie zuby. Batoriovský rod sa v 14. storočí rozdelil do dvoch línií na ečedskú a na somlyóovsku.

Najznámejšie osobnosti z batoriovského rodu boli predovšetkým ženy, ktoré „preslávili“ tento rod – Alžbeta Bátoriová a Eufrozína Bátoriová.

Alžbeta Bátoriová (Nadaždy) sa narodila 7. augusta 1560 a zomrela roku 1614, bola prezývaná aj čachtická pani a bola uhorská grófka. Rodičia Alžbety Bátoriovej boli Juraj Bátoriový z ečedskej línie a Anna Bátoriová zo somlyóovskej línie. Veľšina Batoriovcov z oboch vetiev charakterizovali výstredné povahové vlastnosti. Viacerí z nich mali sklony k samoľúbosti, pýche, tyranstvu a k zmyselnosti.

Somlyóovská línia vymrela v roku 1635 a ečedská po meči v roku 1605. Manžel A. Bátoriovej František Nadaždy (1555-1604) bol tiež z magnátskeho rodu. Bol hlavným županom v stolicách Vaš, Fogaraš a Šopron, bol magistrom kráľovských koniarní, panovníkovým radcom a od roku

1578 hlavným kapitánom uhorských vôjsk. Vynikal veľkou telesnou silou a mal prudkú povahu. Počínal si veľmi odvážne v niekoľkých bitkách proti Turkom a medzi nimi bol známy ako „čierny beg“.

F. Nadaždy a A. Bátoriová uzavreli manželstvo v roku 1575. Narodilo sa im päť detí – Anna, Katarína, Uršula, Andrej a Pavol. Uršula a Andrej zomreli ako deti.

Osobnosť A. Bátoriovej je opradená rôznymi legendami, ale aj skutočnosťami. A. Bátoriová si chcela zachovať večnú mladosť, čo chcela dosiahnuť kúpaním sa v krvi mladých dievčat a žien. Traduje sa, že spolu so svojimi pomocníkmi Dorotou Sentěš, Jánom Ujvari (Ficko), Helenou Jó a Katarínou Benickou zabili 20 až 2 000 žien (zdroje sa rozchádzajú). Za svoje skutky bola v roku 1610 uvrhnutá do samoväzby na čachtickom hrade a ostala tam až do roku 1614, kedy skonala.

Život A. Bátoriovej priťahuje aj dnes najmä filmárov a divadelníkov, ktorí najmä v 70. rokoch spracovali jej osud do 16 filmoch a divadelných predstavení. Neboli to len českí a slovenskí autori, ale aj zahraniční.

Iná významná osobnosť z rodu Batoriovcov bola Eufrozína Bátoriová, ktorá bola dcérou Františka III. Drugetha a manželkou Štefana Bátoriovej, ktorý bol bratom A. Bátoriovej. O Eufrozíne je známe, že vo Vranove sa stala veľkou podporovateľkou reformácií. Dala vo Vranove postaviť kostol pre kalvinov a pričínala sa tiež o vydanie Biblie v maďarčine.

Z mužských potomkov z rodu Bátoriovcov, ktorí sa preslávili, bol Štefan Bátoriový (strýko Alžbety), ktorý bol poľským kráľom.

(Pripravuje dr. Kveta Ozábalová)

* Od tohto čísla budeme uvádzať na stránkach našej slovenskej prílohy články o slovenských osobnostiach z oblasti histórie, kultúry, vedy a techniky.

Od tretej triedy ZŠ bude povinný cudzí jazyk

Do troch rokov musia základné školy zabezpečiť povinnú výučbu jedného cudzieho jazyka od tretej triedy, druhý jazyk má byť do ôsmich rokov povinný od šiestej triedy, povedal minister školstva Ján Mikoš. Na všetkých stredných školách by mali byť do roku 2016 povinné dva cudzie jazyky, ale na rôznej úrovni. Minister nepodporil návrh expertov na jednotné učebnice jazykov. Učebnice aj metódy výučby bude závisieť od škôl, určené však bude, čo musí žiak v ktorom ročníku ovládať. Problém s nedostatkom učiteľov a ich nízkou úrovňou budú musieť vyriešiť školy. Jednou z možností je podľa ministra účasť učiteľov jazykových škôl, ktoré vyučujú väčšinou popoludní. Predpoludním by mohli učiť na základných alebo stredných školách. Rezort neplánuje podporiť učiteľské študijné odbory, aj keď podľa Mikoša chýba 1 800 učiteľov jazykov.

Nízkou úroveň znalostí cudzích jazykov aj ich výučbu konštatoval výskum Štátneho pedagogického ústavu. Najhoršie je na tom angličtina. Odborníci preto v návrhu koncepcie odporučili jednotné učebnice. Jedným z dôvodov nízkej úrovne je podľa nich veľká rôznorodosť učebníc.

(ao)

Lúčnica vyráža na turné po Ázii a Austrálii

Umelecký súbor Lúčnica odletel koncom septembra na turné po Ázii a Austrálii. V septembri ešte narýchlo robili nábor na nových členov.

Jeden z najväčších a najnáročnejších umeleckých zájazdov v celej 60-ročnej histórii Lúčnice absolvuje 45 tanečníkov a hudobníkov. Počas viac ako štyroch týždňov vystúpia lúčničiar i šestnásťkrát v štyroch krajinách na opačnej strane zemegule a spolu musia prekonať okolo 50-tisíc kilometrov pri dvanástich preletoch lietadlami a počas ďalších hodín v autobusoch a vlakoch.

Vlaňajší obrovský úspech vo vypredanom Macao Arts Center, kde Lúčnica vystúpila ako zlatý kliniec jedného z najrenomovanejších festivalov v Ázii, vyvolal záujem aj v neďalekom Hong Kongu, kde sa turné začína. Čínske divadlá s kapacitou dve- až tritisíc divákov vzbudzujú rešpekt, ale poskytujú ideálne scénické podmienky a Lúčnica už niekoľkokrát dokázala premeniť skromnejšie prejavy uznania Číňanov na dlhotrvajúci potlesk. Nasledujúca séria predstavení na Taiwane bude náročná najmä na každodenné presuny a inscenovanie predstavení vždy v inom divadle. Potom veľvyslanci slovenskej kultúry zavítajú do jedného z najvýstavnejších, najmodernejších a najväčších miest sveta – Šanghaja, a to vôbec po prvý raz. Reklama na Lúčnicu je v uliciach mesta už teraz.

Do Austrálie zavíta Lúčnica po druhý raz. Po legendárnom turné v roku 1999 sa súbor tentokrát dostane na najdôležitejšie scény tejto príjemnej krajiny s priateľskými ľuďmi viac ako 150 národnosťami. V Melbourne uvidia Austrálčania i početná slovenská komunita predstavenie v Her Majesty Theater – Hammer Hall – asi v najväčšej divadelnej sále v celej krajine. V Sydney je časť súboru pozvaná do živého vysielania slávnej show *Ráno s Karie Ann*. Táto charizmatička moderátorka spoznala Lúčnicu pri svojej reportážnej ceste po strednej Európe vlni a už vtedy sa zábery tancov a hudby objavili vo vysielaní najsledovanejšieho austrálskeho kanála Channel 9. Turné uzavrie koncert na prestížnom javisku v Sydney State Theatre.

Lúčnica sa vráti späť domov 15. októbra 2007. Po krátkom oddychu uvedie svoj projekt *Lúčnica deťom* v ko-

šickej Steel Aréne a zahrá ešte niekoľko predstavení na Slovensku.

Tí, ktorí by to chceli v Lúčnici skúsiť, majú šancu na konkurze do tanečného súboru a speváckej skupiny 22. októbra v sídle Lúčnice na Štúrovej 6 v Bratislave.

(www.lucnica.sk)

Novým riaditeľom Starého divadla v Nitre Ondrej Spišák

Novým riaditeľom Starého divadla v Nitre sa stal Ondrej Spišák, syn zosnulého riaditeľa Karola Spišáka. Rozhodli o tom poslanci Nitrianskeho samosprávneho kraja. Funkcie sa ujal 14. septembra. Dlhoročný riaditeľ Starého divadla a významný slovenský režisér a herec Karol Spišák zomrel v marci tohto roku. Divadlo dočasne riadila herečka Danica Hudáková. Ondrej Spišák je dlhoročnou oporou Starého divadla. Je uznávaným režisérom a scenáristom, na konte má zhruba 80 predstavení. Nedávno dostal cenu poľského ministra kultúry za réžiu hry *Malambo*. Na výberové konanie, ktoré bolo 23. augusta, pozvala komisia troch uchádzačov – Ondreja Spišáka, herca Ivana Gontka a herečku a riaditeľku festivalu Capalest Antóniu Miklíkovú. Išlo už o druhé výberové konanie, nakoľko v prvom získali dvaja kandidáti zhodný počet hlasov. Vtedy o post riaditeľa bojovali až šiesti kandidáti – okrem spomenutých aj režisér Peter Gábor, dramaturgička Starého divadla Veronika Gabčíková a bývalý ekonóm divadla Jozef Tóth.

(ao)

SND chce prilákať viac divákov

Prilákať čo najširšie publikum do svojej novej i historickej budovy je jedným z cieľov vedenia Slovenského národného divadla (SND) pre nadchádzajúcu 88. sezónu. Počas nej na dosky prinesú 17 nových inscenácií.

Riaditeľka SND Silvia Hroncová tiež dúfa, že v tejto sezóne skončia práce na novostavbe a divadlo ju definitívne preberie. „Prioritou bude uzavrieť proces preberania, stabilizovať prevádzku i zlepšiť kvalitu našich služieb,“ povedala dnes novinárom Hroncová. Novostavbu divadlo stále neprebralo, lebo si vyžaduje viaceré práce. Napríklad do nej zateká, počas prevádzky tiež prichádzajú na problémy s technológiami.

Prvé premiéry nových predstavení na javisku SND, ktoré sa počas minulej sezóny presťahovalo do nových priestorov, sú plánované už na september. V činohre uvedú nové spracovanie Shakespeareovho *Hamleta*, do repertoáru potom pribudnú napríklad aj *Kráľ sa zabáva* podľa Victora Huga, nová slovenská hra *Fetišistky*, Kukučínov *Dom v stráni* i Shakespeareovo *Skrutenie zlej ženy*.

V opere chystajú Pucciniho *Madam Butterfly*, ale aj novú operu slovenského autora Martina Burlasa *Kóma*, Donizetiho *Lucreziu Borgiu*, Musorgského *Borisa Godunova* a Gluckovho *Orfea a Eurydiku*. V balette nacvičia *Večer klasických choreografií* so svetoznámych choreografom Georgeom Balanchineom, Libor Vaculík zase z Brna prenesie svojho *Ivana Hrozného*.

Hroncová prisľúbila, že súbory SND budú viac hrať po Slovensku. Naopak svoju scénu ponúknu aj mimobratislavským divadlám, napríklad Divadlu Andreja Bagara, či tanečnému súboru Nederlands Dans Theater.

Riaditeľ činohry SND Pavol Polák dnes potvrdil, že v tejto sezóne diváci v SND určite nevidia novú hru českého prezidenta Václava Havla *Odcházení*, ktorá stále

nemá určené miesto svojej svetovej premiéry. „Je to hra zaujímavá, aj divácky, sebaironická, ale vždy sme o nej uvažovali v sezóne ďalšej,“ povedal Polák. Havlovu zastupujúcu agentúru požiadali, aby im zaslala podmienky, za ktorých hra môže byť uvedená.

Novinkou sezóny tiež je, že si už diváci môžu kupovať vstupenky cez internet (www.snd.sk)

Nominácie na DOSKY 2007

Anketu Divadelné ocenenia sezóny – DOSKY – vyhlasuje Asociácia súčasného divadla a Asociácia Divadelná Nitra. Ceremoniál sa koná v spolupráci s Divadlom Andreja Bagara v Nitre.

Na 12. ročníku ankety DOSKY sa zúčastnilo 41 divadelných kritikov, teoretikov, kultúrnych publicistov, pedagógov a študentov divadelnej vedy VŠMU. Oficiálne vyhlásenie výsledkov DOSKY 2007 sa uskutočnilo v rámci Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra 2007 v piatok 21. septembra 2007 o 22:30 hod. v Štúdiu Divadla Andreja Bagara Nitra.

Cena za najlepšiu INSCENÁCIU sezóny 2006/2007:

- inscenácia hry Mariny Carrovej *Portia Coughlanová* v réžii Michala Vajdičku – Divadlo Andreja Bagara Nitra
- inscenácia baletu podľa libreta Ondreja Šotha a Zuzany Mistríkovej *Svadba podľa Figara (Mozarta)* v réžii a choreografii Ondreja Šotha – Balet Štátneho divadla Košice
- inscenácia hry Christophera Hamptona *Popol a vášeň* v réžii Romana Poláka – Činohra Slovenského národného divadla Bratislava

Cena za najlepšiu RÉŽIU sezóny 2006/2007:

- Roman Polák za réžiu inscenáciu hry Christophera Hamptona *Popol a vášeň*
- Martin Čičvák – za réžiu inscenáciu hry Friedricha Schillera *Úklady a láska* – Činohra Slovenského národného divadla Bratislava
- Ondrej Šoth za réžiu a choreografiu baletu *Svadba podľa Figara (Mozarta)* – Balet Štátneho divadla Košice.

Cena za najlepší ŽENSKÝ HERECKÝ VÝKON sezóny 2006/2007:

- Mária Kráľovičová za postavu Terezy Klinovej v inscenácii hry Táni Kusej *S mamou* – Činohra Slovenského národného divadla
- Zuzana Kanócz za postavu Portie Coughlanovej v inscenácii hry Mariny Carrovej *Portia Coughlanová* – Divadlo Andreja Bagara Nitra
- Zuzana Fialová za postavu Ženy v inscenácii hry Viktora Haima *Valčík náhody* – Činohra Slovenského národného divadla

Cena za najlepší MUŽSKÝ HERECKÝ VÝKON sezóny 2006/2007:

- Emil Horváth za postavu dr. Gustáva Husáka v inscenácii hry Viliama Klimáčka *Dr. Gustáv Husák, Vášeň prezidentov – prezident väzňov* – Divadlo Aréna Bratislava
- Martin Huba za postavu Henrika v inscenácii hry Christophera Hamptona *Popol a vášeň* – Činohra Slovenského národného divadla
- Eugen Libezňuk za postavu Chlestakova v inscenácii hry Nikolaja Vasiljeviča Gogoľa *Revízor* – Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov

Cena za najlepšiu SCÉNOGRAFIU sezóny 2006/2007:

- Pavol Andraško za scénu k inscenácii hry Mariny Carrovej *Portia Coughlanová* – Divadlo Andreja Bagara Nitra

- Alexandra Grusková za scénu k inscenácii hry Henrika Ibsena *Heda Gablerová* – Divadlo Andreja Bagara Nitra
- Tom Ciller za scénu k inscenácii hry Friedricha Schillera *Úklady a láska* – Činohra Slovenského národného divadla Bratislava

Cena za najlepších KOSTÝM sezóny 2006/2007:

- Alexandra Grusková za kostýmy k inscenácii hry H. Ibsena *Heda Gablerová* – Divadlo Andreja Bagara Nitra
- Andryi Sukhanov za kostýmy k baletu *Svadba podľa Figara (Mozarta)* – Balet Štátneho divadla Košice
- Marija Havran za kostýmy k inscenácii hry Friedricha Schillera *Úklady a láska* – Činohra Slovenského národného divadla Bratislava

Cena za najlepšiu scénickú HUDBU sezóny 2006/2007:

- Michal Kaščák za hudbu k inscenácii hry Viliama Klimáčka *Agent Krowiak zasahuje* – Nová scéna Bratislava
- Kamil Žiška za hudbu k inscenácii *Čiernobiele srdce Charlieho Chaplina* – Divadlo LUDUS Bratislava
- Róbert Mankovecký, Miloslav Král a Ondrej Koval' za hudbu k inscenácii *Štúrovci (koncert zrušený)*, Slovenské komorné divadlo Martin

OBJAV sezóny 2006/2007:

- inscenácia hry Marka O'Rowa *Howie a Rookie* v réžii Klaudiny Rozhinovej – Divadlo Kontra Spišská Nová Ves
- Andrea Hlinková za réžiu opery Wolfganga Amadea Mozarta *Čarovná flauta* – Opera Štátneho divadla Košice
- inscenácia *Čiernobiele srdce Charlieho Chaplina* v réžii Kamila Žišku – Divadlo Ludus Bratislava

Slávnostný galakonzert Opery SND otvoril novú sezónu divadla

Slávnostný galakonzert Opery SND otvoril 5. 9. 2007 novú, v poradí 88. sezónu Slovenského národného divadla. Jeho dejiskom sa po prvý raz v histórii stala nová budova národného divadla. Slávnostný program bol zložený z hudobných diel, z ktorých väčšina nepatrí k bežnému repertoáru slovenskej prvej opernej scény. Okrem iných zazneli ukážky z diel populárnych autorov Giacoma Pucciniho, Giuseppe Verdiho, Charlesa Gounoda, Piotra Iljiča Čajkovského a slovenských autorov Eugena Suchoňa a Jána Levoslava Bellu. Pod taktovkou nového riaditeľa Opery SND Olivera Dohnányiho a dirigenta Rastislava Štúra sa predstavili Ľubica Vargicová, Andrea Danková, Dalibor Jeniš, Michal Lehotský a ďalší. Koncert, ktorý už tradične otvára divadelnú sezónu, vyvrcholil niekoľkominútovým standing ovation.

Cinematik – 2. Medzinárodný filmový festival Piešťany

Druhý ročník Medzinárodného filmového festivalu Cinematik v Piešťanoch sa uskutočnil od 4. do 9. septembra 2007. Dom Umenia, kino Fontána, Kursalón, príľahlý park, kúpalisko Eva, reštaurácie a kaviarničky sa premenili na miesto dýchajúce príjemnou festivalovou atmosférou.

Tento rok program festivalu zahŕňal súťažnú sekciu a 12 nesúťažných sekcií, ktoré predstavili divákovi 45 celovečerných a 33 krátkych a dokumentárnych filmov z rôznych kútov sveta.

Cinematik priniesol originálnu koncepciu hlavnej – súťažnej sekcie nazvanej Miesto stretnutia Európa. Koncept súťaže spočíva v predstavení tých najlepších filmov, ktoré boli za posledný rok vo Európe vytvorené. Ich výber a hodnotenie je v rukách dvanástich renomovaných, mladých,

filmových kritikov z jednotlivých štátov Európy, ktorých názory sa „stretnú“ práve na Cinematiku. Slovenský divák tak mal vsuktnú unikátnu možnosť sledovať vkus mladej Európy.

Jedna z hlavných nesúťažných sekcií Za hranicou kultu predstavila fenomén Zombie filmov na čele s renomovaným tvorcom George A. Romerom. Tohtoročný Cinematik sa upriamil aj na nový maďarský film (Maďarsko pod lupou) a v sekcii Rešpekt divákov zoznámil s tvorbou významného španielskeho režiséra Carlosa Sauru. Pozornosť venoval aj filmovému profilu slávneho mexického tvorca Alejandra Gonzáleza Iñárritua. Zaostril ale aj na domácu tvorbu a sekcia Čo dom dal ponúkol novinky slovenskej profesionálnej ale aj študentskej tvorby.

Medzinárodný filmový festival Cinematik predstavil aj niekoľko exkluzívnych predpremiér, a to aj v rámci bloku Hore dolu prídom. V rámci sekcie Kinema Choice sa odpredmietalo 6 najlepších filmov distribučného polroku. Bažant Kinematograf roztočil kotúče najnovších českých filmov a nechýbalo ani niečo pre najmenších (Cinematik Jr.). FreshFilmFest: Visegrad Caravan je názov filmového bloku, v ktorom sa predstavili tie najlepšie filmy študentov z krajín vyšehradskej štvorky. Festivalové sekcie uzatvorili Špeciálne uvedenia a Kinostan filmového festivalu Jeden svet organizovaný občianskym združením Človek v ohrození.

MFF Cinematik však nie je len o filmoch. Súčasťou festivalu sú výstavy mladých umelcov, vystúpenia hudobných kapiel, DJov, festivalový Caribic Bar, nechýbajú prednášky v rámci „filmovej výchovy“ určené študentom stredných škôl, či špecializovaný seminár pre mladých producentov, scenáristov, režisérov a študentov filmových škôl organizovaný kanceláriou Media Desk.

Jedným z množstva sprievodných podujatí je aj odpredmietanie najlepších filmov v rámci súťaže „Nakrúť reklamu a vyhraj“, ktorú v spolupráci so Cinematikom vyhlásil najväčší online predajca leteniek na Slovensku – Pelikan.sk. Prvou cenou pre najkreatívnejší spot propagujúci značku spoločnosti sú dve letenky do Hollywoodu.

VÍTAZNÉ FILMY CINEMATIK 2007:

- *Cena Meeting Point Europe:*
TAXIDERMIA (režia Pálfy György)
- *Cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja:*
ŽIVOTY TÝCH DRUHÝCH (režia Florian Henckel von Donnersmarck)
- *Cena primátora mesta Piešťany a Cena divákov:*
KRÁLOVNÁ (režia Stephen Frears)

(www.cinematik.sk)

Pokoj v duši má za sebou už tisícu klapku

Koncom minulého týždňa padla tisíca klapka nakrúcania pripravovaného celovečerného hraného filmu s pracovným názvom *Pokoj v duši*, produkovaného Produkčným domom Forza. Jednotku a tri nuly napísali na klapku v dome Petrovej matky, kde práve prebiehal dialóg medzi filmovými milencami Slávkou Heribanovou Halčákovou a Robertom Więckiewiczom. Štáb a herci na okamih prerušili prácu, aby si pripili pohárikom sektu, no hneď po krátkom zapózovaní fotografiu pokračovali v nakrúcaní až do neskorých večerných hodín. Počas prestávky si režisér Vlado Balko našiel čas, aby stručne zhodnotil doterajšie nakrúcanie: „Napriek tomu, že na prvé prečítanie vyzerá scenár Jiřího Křížana jednoducho, pretože sa príbeh odohráva z väčšej časti na jednom mieste – v dedine Čierny Hron a okolí – v skutočnosti ide o náročné nakrúcanie s množ-

stvom komplikovaných scén, ktoré musia byť dôsledne pripravené.“ Režiséra Vladimíra Balka a kameramana Martina Štrbu ešte len čakajú ťažšie scény. Po skončení sezóny prevádzky na železnici v Čiernom Balogu produkcia pripravuje scény s parnou lokomotívou a množstvom komparzistov, chystajú sa tiež kaskadérske scény, nakrúcanie v rómskej osade, zábery snímané z vrtuľníka, či výstup na vrch Vepor. Druhý štáb má pred sebou niekoľkodňové náročné čakanie na pasúceho sa jeleňa. Napriek tomu, že produkcii v ostatných dňoch prípravu aj samotné nakrúcanie komplikuje takmer nepretržitý dážď, zrejme sa práca na jesennej časti filmovania skončí v predstihu. Na otázku, na čo sa režisér najviac teší, so smiechom odpovedal, že na ďalšiu tisícu klapku, ale už v inom storočí.

Elán vypredal Carnegie Hall

Slovenská skupina Elán vypredala už mesiac pred vystúpením newyorskú Carnegie Hall. Organizátori koncertu o tom informovali na internetovej stránke www.elano07.com. Newyorský koncert skupina Elán odohrala 21. septembra. Sprevádzalo ich dievčenské trio G-string a nechýbali napríklad ani živé husle. Kapela vystúpila v zložení Jožo Ráž, Jano Baláž, Vašo Patejdl za sprievodu Ľuba Horňáka, Petra Farnbauera, Juaraja Kuchárka a Henryho Tótha. (ao)

Zomrel básnik Štefan Žáry

Jeden z najznámejších slovenských nadrealistov Štefan Žáry zomrel v sobotu 25. 8. 2007 po ťažkej chorobe v bratislavskej nemocnici. Žáry len o niekoľko dní prežil spisovateľku Hanu Ponickú, s ktorou bol ženatý. „Mal problémy s obehovým ústrojenstvom a srdce to nevydržalo,“ povedal jeho zať Juraj Juska. Básnik a prozaik by sa bol podľa neho 12. decembra dožil 89 rokov.

Žáry sa dostal do širšieho povedomia najmä počas druhej svetovej vojny, keď vydal zbierky poviedok *Zvieratník*, *Stigmatizovaný vek* a *Pečať plných amfor*. Práve v tomto období sa v najväčšej miere presadzoval nový básnický štýl nadrealizmus, ktorého typickým prvkom boli silné až drsné obrazy, napríklad „Tvoj hrob je môj hrob“, „A ruka sladko odumiera“, „Šablónku slov treba hľadať v smole žalúdka“, ktoré Žáry použil v básni *Bľabotanie ruže* zo zbierky *Zvieratník*.

Po vojne a najmä po nástupe komunistickej strany začal Žáry tvoriť napríklad idylicky znejúce porovnávania Slovenského národného povstania a obdobia Štúrovcov. Až neskôr sa vrátil k odhaľovaniu osobných problémov súčasníkov. Po vojne taktiež vydal aj prozaické diela. Medzi najznámejšie patrí trojica kníh *Apeninský vzduch*, *Dolu na juhu* a *Azúrová anabáza* spojená so Žáryho pobytom v Taliansku v rokoch 1948 až 1950, kde pracoval ako spravodajca Československej tlačovej kancelárie.

Zomrela bývalá modelka a riaditeľka Miss Slovensko Simona Fašungová

Simona Fašungová, bývalá modelka a riaditeľka Miss Slovensko, ktorá od 24. júla bojovala o život v ružinovskej nemocnici v Bratislave, dňa 4. 9. vo veku 36 rokov podľahla chorobe. Simone pred dvoma rokmi diagnostikovali nález na mozgu, po ktorom podstúpila chemoterapiu. A hoci liečba dopadla dobre, mladej žene sa stal osudným chirurgický zákrok. Jej oslabený organizmus na operáciu zarea-

goval ťažkým zápalom. Lekári ju preto uviedli do umelého spánku, a aby sa zápal nerozšíril, museli jej často vymieňať krv. Fašungová pôsobila pred desiatimi rokmi ako úspešná modelka, predvádzala modely prestížnych značiek na molách v Paríži i Miláne. Rok žila v juhofrancúzskom Nice či v Aténach. Bola tiež riaditeľkou súťaže Miss Slovensko. Neskôr sa venovala marketingu, reklame a produkcii, pracovala aj v televízii TA3.

13. 9. sa s ňou do bratislavského krematória prišli rozlúčiť jej rodičia, príbuzní, priatelia a známi, ale aj modelingový svet.

ISTROCON 2007

Po veľkom úspechu festivalu, ktorý v roku 2006 navštívilo 3 252 návštevníkov, sa opäť konali festivaly IstroCON 2007 a Comics Salón 2007. Tentoraz v dňoch 14., 15. a 16. septembra 2007 na SÚZE.

XX. ročník medzinárodného festivalu IstroCON 2007 ponúkol 3 dni strávené na podujatiach s bohatým programom. Počas nich paralelne prebiehalo premietanie zaujímavých filmových trhákov, sekcie sci-fi, fantasy a horor, literárne súťaže a prednášky, hranie kartových a stolných hier (Warhammer, MTG, Pokémon, Yu-gi-oh, Osadníci, Puerto Rico), príjemné posedenie s priateľmi v čajovni, bare alebo reštaurácii.

IV. ročník medzinárodného festivalu Comics SALÓN 2007 ponúkol akcie ako prezentácia a výstava comicsu a výtvarných diel, sekciu anime, comicsu, mangy a hier, besedy a príspevky o japonskej kultúre, turnaje a hranie najnovších počítačových hier, odborné prednášky a workshopy na tému anime, mangy, hier, komiksu a popkultúry, súťaže o ceny v karaoke, cosplay, DDR, kreslení a hrách.

Tento rok sa do Týždňa mobility zapojila aj Bratislava

Takmer 1 300 európskych miest vrátane Bratislavy sa tento rok zapojilo do podujatia Týždeň mobility, ktorý sa konal od 16. do 22. septembra. Jeho súčasťou bol aj Deň bez áut, ktorý tento rok pripadol na sobotu 22. septembra.

Trasa, ktorú prejdú autá v krajinách Európskej únie, je až v polovici prípadov kratšia než šesť kilometrov. Podiel dopravy na ročnej spotrebe ropy pritom dosahuje až 70 % a automobilová doprava je zodpovedná za takmer štvrtinu emisií oxidu uhličitého. Zmyslom Týždňa mobility je upozorniť na negatívne dosahy nekontrolovateľného nárastu automobilizmu, ktoré permanentne pociťuje aj mesto Bratislava, a podporiť alternatívne formy dopravy, napríklad cyklistickú.

Deň bez áut je tiež príležitosťou na zmenu najmä pre tých ľudí, ktorí denne používajú na presun automobil. „Použitím iného dopravného prostriedku sa môžu pripojiť k obyvateľom z viac ako tisíc miest z celej Európy, ktorí na svoju prepravu v tento deň použijú prostriedky mestskej hromadnej dopravy, bicykel alebo vlastné nohy. Oceňujeme, že tento rok Bratislava zodpovednejšie pristúpila k tejto kampani Európskej komisie. Podujatie Deň bez áut bude mať osvetovo-kultúrny charakter, na svoje si prídu aj cyklisti,“ uviedol predseda občianskeho združenia BicyBa Patrik Martin.

„Poslanci mnohých európskych miest pochopili, že rozvíjanie nemotoristických dopráv je pre mesto podstatne ekonomickejšie ako rozvoj automobilizmu.“ Ako dodal P. Martin, prednostne by sa mali budovať úseky, ktoré môžu

najvýraznejšie pomôcť ľuďom v doprave, teda v centre mesta a na rovinatých spojnicach centra a sídlisk vo vzdialenosti do šiestich kilometrov. V Bratislave sa to týka najmä Petržalky, Ružinova a Karlovej Vsi. (ao)

Bella v Moyzeske

7. 9. 2007 sa v Moyzesovej sieni na Vajanského nábreží 12 v Bratislave začal cyklus koncertov *Bella v Moyzeske*. Ide o združené koncerty Moyzesovho kvarteta (1. husle – Stanislav Mucha, 2. husle – František Török, viola – Alexander Lakatoš, violončelo – Ján Slávik) a Nicola Bulfone (klarinet). Ďalšie koncerty sa uskutočnia 31. 10. o 19:00, 28. 11. o 17:00 a 12. 12. o 19:00, vždy v Moyzesovej sieni. Moyzesovo kvarteto a Nicola Bulfone budú pre vás hrať okrem Jána Levoslava Bellu aj diela od Antonína Dvořáka, Milana Nováka, Ladislava Burlasa a Mareka Spustu.

(www.moyzesquartet.sk)

V Dome umenia otvorili Bienále ilustrácií

Medzinárodná prehliadka ilustrácií detskej knihy, ktorá sa každé dva roky koná v Bratislave pod názvom *Bienále ilustrácií Bratislava*, má svojich víťazov. Pod vedením predsedníčky poroty pani Rosmarie Tschirky zo Švajčiarska udelili jej členovia tieto ocenenia.

Najvyššie ocenenie Grand Prix dostal Einar Turkowski (Nemecko) za ilustráciu ku knihe *Es war finster und merkwürdig still*. Na slávnostnom otvorení Bienále ilustrácií v historickej budove SND v piatok 7. septembra si cenu autor prišiel prevziať osobne. Zlaté jablko BIB získali Kamila Christiansen (Dánsko): *Tarvelige Tom; En sandwich med 10 lag*, Iwona Chmielewska (Poľsko): *Thinking ABC*, Ivan Alexandrov (Rusko): *Mi tak pohoji*, Alenka Sottler (Slovinsko): *Pepelka*, Farshid Shafiee (Irán): *Peyvand Zarbal*. Plaketa BIB bola udelená ilustrátorom: Bente Olesen Nyström (Dánsko): *Hr. Alting*, Maria Ekier (Poľsko): *Basnie i legendy polskie*, Mikhail Fedorov (Rusko): *Malenka-ja princesa*, Angela Lago (Brazília): *Joao Felizardo o rei dos negocios*, Hoda Hadadi (Irán): *Agar man Khalaban boodam; Baz baran*. Čestné uznanie udelila medzinárodná porota vydavateľstvu Editura Universul Chisinau (Moldavsko) za publikáciu *De la facerea lumii citire*, autor Claudia Partole, ilustrácie Violeta Diordiev.

Podľa slov predsedníčky poroty Rosmarie Tschirky porota posudzovala jednotlivé ilustrácie podľa ich schopností rozpovedať detskému čitateľovi príbeh, na dôležitom mieste bola aj výtvarná kvalita a originalita diela a jeho odborná úroveň. Na víťaznom diele, cene Grand Prix, ocenili najmä humor, cit i rozum, s ktorým ústretovo prichádza k deťom. Aj keď je ilustrácia čierno-biela, oplýva farebnosťou, myšlienkovou bohatosťou a vychádza v ústrety detskej fantázii.

V bratislavských výstavných sieňach otvorila počas BIB sedem sprievodných výstav, na ktorých sa predstavujú autori z Talianska, Nemecka, Fínska, Maďarska, Bulharska. Výstavu držiteľa Zlatého jablka z minulého ročníka BIB Ľuboslava Paľa otvorili v Bibiane na Panskej 41. Výstava detskej ilustrácie BIB 2007 potrvá v Dome umenia na Námestí SNP 12 do 31. októbra.

ARS POETICA 2007

V dňoch 26. až 29. 9. 2007 sa v priestoroch A4 – nultý priestor konal medzinárodný festival poézie *Ars Poetica*,

ktorý prezentuje poéziu križom cez všetky umelecké žánre – básnické performácie, divadlo, film, workshopy. Hosťami festivalu boli okrem iných aj Bohdan Troják, laureát ceny Magnesia Litera 2005, Piotr Sommer (PL) & Ivan Štrpka (SVK), ktorý krstili knihu, koncertné vystúpenia mali hudobné skupiny Vrbovskí víťazi, Gologan, Roboto-

bibok a The Complainer, zaujímavé bolo aj čítanie básní v podaní Lucie Hurajovej, Mareka Majeského a Vladimíra Kobielskeho a VJ Zdena Hlinku MAMAPAPA – Proroci písma (CZ) premietanie pred A4. Program pripravilo združenie Ars poetica v spolupráci s kultúrnymi inštitúciami a Českým centrom. (ao)

Tak jako v kopané existovali odjakživa jen přívrženci Sparty a Slávie přesto, že například Plzeňáci a Žižkováci měli své kdysi výborné Viktorie a leckde jinde existovali taky dobří „kopálisti“, bylo tomu podobně i v jiných oborech lidské činnosti. Když jste se zeptali nějakého školáka někde v Postoloprtech, komu fandí, vždycky a všude se vám dostalo odpovědi, že jednomu z obou pražských leadrů „z Letné“, ačkoliv Slávie „bydlí“ už dlouhá desetiletí ve Vršovcích. Tradice je tradice a proti ní není dísputát. Ale nebojte se, nebudu dnes psát o kopané, nýbrž o dvou jiných lídrech, a to v oblasti kulinářské, kde lidé v Čechách fandili, fandí a budou vždy fandit buď knedlíkům nebo bramborám. Jako by neexistovaly i nudle, rýže, luštěniny a jiné tzv. přílohy. Jsou jim povědomé, ba i známé, ale nestojí jim za zmínku. Jako mimopražským fotbalovým fandům Sparty a Slávie jejich venkovské kluby, byť by – i když jiného jména – měly své hřiště přímo za rohem a dnes už svou kvalitní hrou odsunuly obě letenská mužstva z vedoucích pozic do druhé poloviny ligové tabulky, nebo se s nimi pro rozdílnou kvalitu hry nikdy nestřetly a nestřetnou. Každý Pepíček na vsi vám odpoví, že je buď spartan, nebo slávista. Samí bývalí, jsoucí nebo budoucí Načeradci.

Dnes se tedy nechci zmínit pouze o příznivcích brambor, které mnozí přívrženci knedlíků označují opovrživě názvem „fandové žrádla pro vepře“. Neprávem. O tom se mohou přesvědčit při konzumaci výsledků kterékoliv zabíjačky. Tam právě ono opovržené, ale oblíbené krmivo prasat dává výsledkům hodů tu pravou chuť. Po použití knedlíků jako hlavního zdroje výkrmu by prejt, jitrnice, jelita, ovar a jak se všechny ty laskominy nazývají nechutnaly, jak chutnat mají, postrádaly by ten pravý šmrnc.

Zní neuvěřitelně, jakou anabází musely brambory projít, než skončila tato nejzákladnější a nejběžnější lidová potravina na našich stolech. Její historie začíná před mnoha staletími, kdy jihoameričtí Indiáni objevili tuto bujnou a pro lidské oko hezkou rostlinu. V jejích podzemních hlízách však dlouho neviděli surovinu k jídlu. Když Španělé dobyli při svých jihoamerických výbojích inckou říši, neodváželi si domů jen plné truhlice zlata a stříbra, ale i do té doby v Evropě neznámé okrasné rostliny, z nichž první zásilku věnovali svému králi Filipu II. Evropané více než 20 let nemohli přijít podivným hlízám na chuť, považovali je za pohanskou exotickou rostlinu a pěstovali je jen pro potěchu očí na dvorech velmožů a v klášterních zahradách. Někteří španělští lékaři je však začali předepisovat svým pacientům jako lék proti tuberkulóze a průjmům a jiní je předepisovali dokonce jako afrodisiaka. Falstaff v Shakespearových Veselých paničkách windsorských se z tohoto důvodu modlí, aby mu nebesa začala shůry posílat na pomoc brambory ve formě deště. Přičemž nepočítá s tím, že by mu při dopadu z té výšky rozbily hlavu dřív, než by mohl využít jejich kouzelné moci při svých sexuálních avanturách.

Mezitím však už přišli také Inkové bramborám na chuť. Podzemním hlízám rostliny říkali papa. Nevím, proč ne mama, když to byly vlastně mámy, které v nich objevily levnou potravinu pro celou rodinu. Dospělí i děti si začali na nich pochutnávat ve formě sušeného prášku, který nazývali chuno. Byla to předchůdkyně naší dnešní instantní bramborové kaše. Připravovali z nich také obdobu našeho dnešního piva, alkoholický nápoj chacha. Což nebyl pojem významu, o čemž svědčí i skutečnost, že si Inkové pro dobrou úrodu utvořili zvlášť předurčená bramborová božstva. Skutečný význam brambor rozpoznal až kolem roku 1740 pruský král Bedřich I. a nařídil jejich pěstování v části dnešního Německa, odkud už to bylo na políčka v nedalekých Čechách co by bramborem dohodil.

Ke svému názvu u nás prý přišly podle názvu území, odkud k nám dorazily: podle Braniborska. Lidé jim rychle přicházeli na chuť, zejména když české hospodyňky díky své vynalézavosti přišly časem na nejrůznější způsoby jejich přípravy. Tak se postupně zrodila bramborová polévka bramboračka, bramborové nočky, bramborový salát s octem a cibulí, bramborové knedlíky, bramboráky, bramborový guláš, brambory na loupačku, v županu, po americku ve slupce, upečené v táborákovém popelu, nudle, škubánky, lupínky, placky, smaženky... Já je mám nejraději oloupané, osolené a s čerstvým máslem nebo šťouchané se strouhaným tvarohem a rozpuštěným máslem. Zajímavé je, že podstatné jméno mužského rodu, brambor, může být používáno také ve své ženské variantě – brambora – čímž je tento nejlidovější ze všech pokrmů zjemňován a dostává jakýsi ženský půvab a tím i lepší chuť.

Naopak se ovšem používá také v negativním smyslu. Tak propagandisté minulého režimu začali rozšiřovat pověst, že zlí Američané zamořují čisté plochy družstevních lánů jakýmsi škůdcovským broukem, mandelinkou bramborovou, domácí sportovci odměňovali jednotlivce, umístivší se v závodech na posledním místě, „bramborovou medailí“, a o dívkách nepříliš vysokého inteligenčního kvocientu se začali mládenci mezi sebou vyjadřovat jako o hloupých bramborách. To všechno ovšem neodstranilo heslo Bramboráři všech zemí, spojte se! Vždyť i pramáti všech českých knižních kuchařek, Marie Sandtnerová, věnovala v 70. vydání svého receptáře plných 10 stránek 32 různorodým bramborovým receptům! I v době, kdy si Pražané otevírali nad hlavami deštníky, když v Moskvě přšelo, dostávaly se ke cti plodiny, které uzřely světlo světa jinde než na širokých pláních budoucího Sovětského svazu. A botanik J. S. Presl označil brambory v jedné své knize dokonce za největší užitek, který mělo lidstvo z objevení Ameriky. Poněkud nadnesené, ale boj mezi přívrženci brambor a knedlíků to neovlivní. Ten bude mít zřejmě stejně věčné trvání, jako nesmrtelné a urputné slovní souboje mezi fanoušky Slávie a Sparty.

Jindřich Lion

Sparta vs. Slávie na kulinářském poli

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

**Sokolská župa
rakouská**

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:30 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbíjená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI
Informace pro zájemce o volejbal:
N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: s. Hana Zemanová, tel. 0664 213 36 20
WernerKallin, tel. 01/968 20 53
nový e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	foťbal
Středa	17:00 – 19:00	badminton (ženy)
	19:00 – 21:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 18:00	cvičení rodičů s dětmi
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Dětské odpoledne sokolského žactva

Cílem letošního dětského odpoledne v sobotu 15. září byl Schwarzenbergpark ve Vídeňském lese. Děti měly o zábavu postaráno, ty větší hledaly skryté zprávy, které musely luštit a plnit zadané úkoly, ty mladší se věnovaly za účasti rodičů zábavným hrám. Také se vydováděly na dětském hřišti, v jeho okolí se také odbylo hledání slíbeného pokladu. Vyvrcholením odpoledne bylo podle tradice dřívějších dětských dnů na sokolském hřišti Kierlingu kousání do koláče. Dvanáct mincí zapečených do koláče zláskalo všech zúčastněných 32 dětí kromě batolat. Výlet skončil spokojeností dětí, rodičů (kteří přijeli i s kočárky) a uspokojením cvičitelů, že vše proběhlo bez úrazu a v pohodě. A i počasí výletu přálo. A tak se jistě všichni budou těšit celý rok na příští dětský výlet. NAZDAR! (podle Mb)

Sestra Blanka Žmolová slavila devadesátiny

Členové výboru v čele se starostou jednoty Sokol XVI/XVIII a cvičící ženy připravili pro svou čestnou členku výboru, bývalou místostarostku a dlouholetou vedoucí žactva sestru Blanku Žmolovou důstojnou oslavu jejích narozenin.

Pozvánka na pochod zdatnosti dne 26. 10. 2007

SRAZ:

V 11:00 hod. na stanici v Atzgersdorfu/Schnellbahn
V 11:09 je odjezd autobusem 60 A do Lindauergasse
Pro účastníky, kteří přijedou tramvají č. 60, je možné přistoupit do autobusu 60 A v 11:17 na Maurer Hauptplatz (směr Maurer Berg/Liesing).

TRASA:

Nenáročný, asi 2 – 2 ½ hodinový pochod od Lindauergasse (asi 500 m mírné stoupání) k WOTRUBA Kirche a pak směrem dolů přes Kalksburg po promenádě podél potoků Reiche a Dürre Liesing do Perchtoldsdorfu.

CÍL:

Heurigenlokal Andreas & Traude Zechmeister, Hochstrasse 64, 2380 Perchtoldsdorf.

Na sousedním pozemku, Hochstr. 62, se nachází parkoviště pro auta.

PŘÍJEZD DOPORUČUJEME:

Nejpozději Schnellbahn S 9 směř Mödling, příjezd v 10:58 do stanice Atzgersdorf.

ODJEZDY S 9:

Floridsdorf 10:23, Handelskai 10:26, Praterstern 10:32, Wien Mitte/Landstrasse 10:36, Rennweg 10:38, Meidling (Gleis 4) 10:51.

Ostatní, kteří se nezúčastní pochodu, se mohou dostavit přímo ke společnému setkání u Heurigen od 14:00 u skleničky dobrého vína. Od konečné stanice tramvaje č. 60 v Rodaun je Heurigenlokal vzdálen pouhých 10 minut chůze (Schillerpromenade, Beethovenstr., pak doprava přes přechod pro chodce, přes trať do Bahngasse a doleva do Hochstr. 64).

POŘÁDÁ:

Sokolská jednota Vídeň III/XI, vede br. Miřička (tel. 0664/5643805).

TĚŠÍME SE NASHLEDANOU!!!!

Termíny dalších sokolských akcí

sobota 20. 10. v 20:00
Moravské hody Sokola XII/XV
1120 Wien
Schwenkgasse 22, Gaterhölz

sobota 3. 11. v 19:30
„Martinská“ zábava
Sokol XVI/XVIII
Tělocvična 1170 Wien
Steinerg. 7

sobota 1. 12. v 19:30
Mikulášská zábava
Sokol XVI/XVIII
Tělocvična 1170 Wien
Steinerg. 7

Datum Maškarního plesu bude včas oznámeno

sobota 15. 12. v 15:00
Tradiční vánoční oslava
s bohatou tombolou
Pořádá Sokol III/XI a České srdce III
ve Slovanské besedě, Drachengasse 3, 1010 Wien

Na Austrii Jablonec nestačil

Hned v předkole Poháru UEFA na sebe narazila Austria Vídeň a tým ze severočeského Jablonce. První zápas skončil divokou přestřelkou 4 : 3, a tak se poměrně velké šance dávaly jabloneckým, které by do dalších bojů posunulo i vítězství 1 : 0 nebo 2 : 1. Jenže FK Jablonec 97 na svém domácím hřišti narazil na podstatně lépe připraveného soupeře, který se spoléhal na rychle brejky. Ve 39. minutě se jeden z nich zdařil a Saryiar zaznamenal vedoucí branku. Jablonečtí už pak nestihli nic víc než vyrovnat. Jediný gól českého týmu v zápase zaznamenal muž s literárním jménem Rilke. Do dalších bojů tak postoupila Austria, která v době uzávěrky tohoto čísla vedla i rakouskou nejvyšší soutěž. Českou republiku tak v Poháru UEFA budou repre-

zentovat pouze dva týmy – Sparta Praha, která po neúspěchu při kvalifikaci Ligy mistrů dostala jako soupeře dánské BK Odense, a FK Mladá Boleslav, na niž ovšem čeká podstatně těžší soupeř – italské Palermo. Rakousko bude mít dokonce zástupce tři, vedle Austrie i Rapid a Salzburg. Nelze vyloučit, že se týmy obou zemí v soutěži ještě potkají. Skvělé by bylo, kdyby k tomu došlo až ve finále. To se ovšem jeví v současnosti bohužel jako málo pravděpodobné. (MaFr)

Na Císařském ostrově slavil úspěch Rakušan

Proslulou tradici rakouské parkurové školy potvrdil na Císařském ostrově v Praze na závodech Grand Prix Jürgen Krockow, který v závodě zvítězil před Irem Flynnem a re-

prezentantem Dánska Sandgaardem. Jeho bezchybný výkon přitom diváky doslova zvedal ze sedadel. Ani on se svým koněm však nedokázal překonat největší překážku, jež diváky přilákala především. Šlo o zeď vysokou 220 centimetrů, za jejíž překonání byla vysána odměna v podobě automobilu Volkswagen. V atletické části soutěží nakonec vyhrál domácí závodník Aleš Opatrný s koněm Lecarino. Ani on však nakonec obří zeď překonat nedokázal. Soutěž Grand Prix na Císařském ostrově nejenom přinesla vynikající sportovní výsledky, ale dokázala oživit celý areál, který před pěti lety zcela smetla strašlivá povodeň. A již v příštím roce se na stejném místě má konat mistrovství světa juniorů. Snad i na něm uspějí rakouští závodníci, kteří jistě zdatně budou konkurovat parkurovým jezdcům z pořadající České republiky. (MaFr)

Berounští Medvědi s rakouskou posilou

Berounským Medvědům, týmu hrajícímu první českou hokejovou ligu (což je ve skutečnosti druhá liga, protože první liga se označuje jako extraliga), se loni v soutěži příliš nedařilo, a proto se snažili pro nový ročník získat výrazné posily. Volání po nich posílila i skutečnost, že útočník Besser odešel do Lotyšska a s klubem se rozloučil i další útočník Zajíc. Jednou z nových opor by se tak měl stát útočník Ladislav Slížek, který se do Berouna vrátil po dvouletém působení v Ústí nad Labem, kde s ústeckými Lvi vybojoval extraligovou účast. Slížek má za sebou i sezóny v dresu extraligové Slavie Praha a zkušenosti z pobytu v zahraničních týmech v Dánsku a ve Švédsku. Další významná posila berounských Medvědů připutovala z Rakouska. Stal se jí čtyřadvacetiletý obránce se zkušenostmi z rakouské reprezentace Georg Privoznik, který poslední sezónu strávil v Graz EC. Předtím však oblékal dres Vieny Capitals a lineckého EHC. Privozníkovi se v Grazu nedařilo, a tak snad doufá, že změna týmu mu přinese štěstí. Za odchodem z Grazu pravděpodobně stojí i skutečnost, že mu vedení klubu pravděpodobně nenabídlo na nový ročník smlouvu. Privoznik jistě věří, že ho nepotká osud jeho krajana Christoha Harranda, který loni přišel do extraligového týmu znojenských Orlů. Nedokázal se však prosadit do základní sestavy a nakonec se vrátil do Rakouska, do týmu KAC. První hokejová liga ovšem v České republice nedosahuje kvalit nejvyšší soutěže, a tak se možná Privoznik stane ve svém novém působišti skutečnou oporou mužstva. Pokud se však hokejově po neúspěšném působení v Grazu „chytí“, lze předpokládat, že po vypršení roční smlouvy s Berounem bude vážně zvažovat návrat do Rakouska. I když české hokejové soutěže mají velmi dobrou úroveň, z finančního hlediska zatím zrovna pro rakouské hráče atraktivní nejsou, což platí zejména o první hokejové lize. (MaFr)

Oslava s tatrovkami

Přestože Rakousko-Uhersko bylo monarchií, první vůz vyrobený v tomto soustátí nesl hrdé jméno Präsident. K slavné události došlo před 110 lety v české Kopřivnici, kde se později vyráběly vozy značka Tatra. Proto nepřekvapí, že součástí oslav se stala i veteránská rallye tatrovek Vídeň – Kopřivnice, jejíž trasa vedla přes slavné Modré sklepy v obci Nový Šaldorf, Znojmo, Brno a Rožnov pod

Radhoštěm. Rallye doprovázela i replika samotného vozu Präsident, kterou jinak můžou shlédnout pouze návštěvníci muzea v Kopřivnici. Průvod vyrazil 29. srpna z Vídně a ještě na rakouském území, ve městě Retz, nabídl jeden z účastníků rallye, vůz Tatra 43/52 z třicátých let se svou osádkou složenou z dobrovolných hasičů z Luhačovic, ukázkou své činnosti, i když jen cvičně. Vodu přitom nabírali přímo z městské kašny. Celé akce se nakonec zúčastnilo symbolických 110 posádek. Nechyběl mezi nimi i několikánásobný vítěz závodu Paříž – Dakar Karel Loprais, který do cíle dorazil ve svém slavném kamiónu. Jeho syn dovezl do Kopřivnice další skvost – Tatra 70 A z roku 1937, která sloužila dokonce na samotném Pražském hradě. Pozici reprezentativního vozu si tatrovky udržovaly i v následujících desetiletích, Tatra 603 a 613 patřily mezi nejobvyklejší služební vozy politických a hospodářských představitelů až do listopadu 1989. V současnosti Tatra Kopřivnice žádné osobní vozy neprodukuje, ale po velkých problémech v devadesátých letech nyní pracuje na velmi lukrativních zakázkách pro českou armádu. Kvůli tomuto kontraktu se však dostala do ostrého konfliktu s další slavnou automobilovou značkou – se závodem Praga. Ta se totiž měla stát jedním z hlavních subdodavatelů, ale Tatra nakonec výroby z Prahy odmítla, údajně kvůli jejich nízké kvalitě. To se však nelíbí nejenom samotné firmě Praga, ale ani některým poslancům z řad vládní koalice a opozice. Ti dokonce požadují, aby česká armáda zakázku pro Tatra zrušila. Na oslavách 110 let kopřivnické produkce se tak objevily i určité mráčky. Nepřálo jim ani počasí a dojezd rallye do Kopřivnice provázela hustá dešť. Ale i přesto se ho zúčastnilo na 30 000 diváků, kteří rozhodně nelitovali. A jistě nelitovali ani Rakušané, kteří průvod spatřili – viděli totiž mnoho z nejlepší tradice českého automobilového průmyslu. (MaFr)

Karlovarsko – kraj zaslíbený golfu

Již v roce 1904 bylo v Karlových Varech založeno golfové hřiště, první v celém tehdejší Rakousku-Uhersku. Golf si oblíbili zámožní lidé, kteří ve velkém množství tehdy navštěvovali zdejší lázně a nechtěli si přitom nechat ujít svůj milovaný sport. Golf se na Karlovarsku mohl pěstovat i v dobách, kdy v jiných částech Československa byl vytlačován jako sport prohnilé buržoazie. Svoji pozici v českém golfu region ovšem neztratil ani po změně poměrů. Naopak v současnosti zde se vzrůstající oblibou golfu ve společnosti hřiště rychle přibývají. V současnosti se jich v kraji nachází celkem devět a plánuje se vybudování tří v Božím Daru, v Lázních Kynžvart, proslulých i zámekem, v němž žil rakouský kancléř Klemens Metternich, a ve Skalné. Nové travnaté plochy slouží pochopitelně především turistům, kteří považují pobyt v golfovém areálu za ideální způsob relaxace o dovolené. Přibývá ovšem i domácích golfistů, i když samozřejmě nelze očekávat, že by se někdy v blízké budoucnosti stal tento sport oblíbenou zábavou nejširších vrstev, už vzhledem k ceně kompletní soupravy nutné pro jeho provozování. Pokud byste se však odhodlali s golfem začít, vězte, že například v Cihelně u Karlových Varů můžete absolvovat pobyt, během kterého budete mít možnost získat základní znalosti a dovednosti v této oblasti. A lekce s profesionálními trenéry nabízejí samozřejmě i další golfové kluby ve městě i v jeho okolí. Pokud se tedy

hodláte stát golfistou a přitom si chcete užít České republiky, neváhejte – Karlovarsko je ten pravý region pro vás. Ovšem pozor – z jazyků tam možná spíše než češtinu uplatníte němčinu a případně též ruštinu. (MaFr)

Připomínáme

• **22. 8. 1897** byla v Typografické besedě v Praze ustavena Dělnická tělocvičná jednota (DTJ) jako protiváha Sokola v dělnickém prostředí.

Nástupce Kundery?

Mezi nejpřekládanější české současné autory patří spisovatel Michal Viewegh, jehož díla se objevila již v 21 jazycích včetně čínštiny, hebrejštiny nebo finštiny. Největší úspěchy ovšem autor slaví v německé jazykové oblasti, kde vyšly i mnohé pozitivní recenze na jeho práce. Vieweghovi tak ohlasy z Německa, kde ho proslulý spisovatel Thomas Brussig označil za nástupce slavného Milana Kundery, Rakouska a dalších zemí zvyšují sebevědomí po jeho dlouhých a vleklých sporech s částí české kritiky, která vnímá Viewegha jako předního představitele povrchního postmoderního kýče. Jako perspektivní oblast se pro Viewegha jeví především Rakousko, kde si vybudoval v posledních letech pozici pečlivě sledovaného autora. Funguje zde také jeho recept na úspěšné dílo – čtivý, nijak zvlášť dlouhý román ze současnosti, určený pro nejširší čtenářskou obec. Roli jistě hraje i určitá podobnost mentality obou národů, která usnadňuje recepci Vieweghových prací. Samozřejmě se můžeme ptát, zda úspěchy na mezinárodním poli jsou spolehlivým dokladem o literárních schopnostech autora. Ale to je podle mého názoru jen jedna z variant otázky, která provází literaturu a literární kritiku dlouhodobě – otázka, zda je lepší autor, který si získá širokou čtenářskou obec již za svého života, nebo třeba spisovatel, kterého v dané době nepochopí téměř nikdo. Odpověď přitom vůbec není jednoduchá ani jednoznačná...

(MaFr)

Patron města Vídně...

V křesťanských zemích je tradicí mít svého patrona. Nejen státy, ale i hlavní města, ba dokonce i mnohé vesnice mají nějakého světce ve svém erbu. Česko má sv. Václava, Rakousko sv. Leopolda.

Nedávno vyšla v Rakousku nová známka zobrazující patrona hlavního města Vídně, sv. Klementa Maria Hofbauera. Protože tento světec pochází z Moravy, z vesnice Tasovice u Znojma, rád bych se o této události trochu zmínil. Co na tom, že doba, ve které žil, byla dobou rakousko-uherské monarchie, jejíž částí tenkrát Morava byla. Vždy tomu tak v historii bylo, že v zemích či městech, ve kterých vládl pořádek, zákon, velkorysost, vzdělanost, fungovaly taky univerzity, pracovní možnosti, kulturní a společenský život a lidé do těchto měst a zemí putovali z velké dálky. K takovým městům patřila kdysi Praha, ve které našli domov mnozí stavitelé, umělci, významní vědci či lidé. K takovým městům však již dlouhá staletí patřila a dodnes patří Vídeň. Mnoho slavných lidí zvučných jmen – psychoanalytik Sigmund Freud, hudební skladatel Gustav Mahler, spisovatelé Franz Kafka nebo Franz Werfel a spousta jiných – se kdysi narodilo a žilo právě na Moravě či v Čechách a až teprve ve Vídni, která jim nabídla studijní či pracovní možnosti – dnes bychom mohli snad také říci – prostor pro seberealizaci, se stali známými osobnostmi.

V mnoha klášterech či na teologických fakultách odjakživa pobývalo a našlo svůj domov mnoho slovanských řeholníků a kněží. Jedním z nich byl také moravský rodák Jan Hofbauer. Narodil se v roce 1751. Když mu bylo osm let, zemřel mu otec. Rodina byla chudá, a tak se Jan stal pekařským tovaryšem. Protože toužil po duchovním povolání, vystudoval za finanční podpory dobrodinců nejdříve gymnázium. Pak žil dva roky jako poustevník a změnil si jméno na Klement. O jeho inklinaci k duchovnímu povolání se doslechly zámožné vídeňské dámy, které mu financovaly teologické studium ve Vídni. O prázdninách chodil do Říma. Tam se seznámil s řádem redemptoristů, který byl teprve nedávno založen. Vstoupil k nim a byl vysvěcen na kněze. Představení ho poslali zakládat kláštery do střední Evropy. Vybral si Varšavu. Založil několik klášterů ve Švýcarsku, Německu a Rumunsku, které z hlavního města Polska řídil. Na území Rakouska a Čech však žádný klášter založit nemohl, protože zde platil zákon Josefa II. z roku 1782, který nepovoloval zakládat nové řády. Jeho hlavní a nejoblíbenější činností však byla pastorační práce s lidmi. Svědčí o tom i skutečnost, že v jednom kostele ve Varšavě, kde působil jako zpovědník a kazatel, vzrostl radikálně počet přijímajících lidí v jednom roce z dvou na sto tisíc lidí! Z Polska byl po více než dvacetiletém působení vyhnán císařem Napoleonem. Přišel do Vídně. Úřady se z počátku chovaly k němu zdrženlivě, vídeňský arcibiskup však nad ním držel ochrannou ruku. Působil zde jako kazatel a hlavně jako zpovědník. Brzy se stal vyhledávanou duchovní osobností. Navštěvovali ho studenti, inteligence, umělci a také mnoho řeholníků a kněží. Když padl Napoleon, konal se v roce 1815 ve Vídni evropský kongres o znovuospořádání Evropy. Mnozí z jeho účastníků navštěvovali Klementa Hofbauera, aby se s ním poradili. Stál tak nepřimo v pozadí budoucího politického vývoje a dění nejen ve Vídni, ale i v celé Evropě. Když v roce 1820 zemřel, měl velkolepý pohřeb. Pohřbili ho na veřejném hřbitově. Manifestační účast lidí na jeho pohřbu přiměla císaře Františka I. k podepsání dekretu, který znovu umožňoval zakládání řeholních domů. Tak se dostala do Vídně a na území celé monarchie i řehole redemptoristů. Ve Vídni jim byl přidělen nádherný gotický kostel Maria am Gestade. Do tohoto kostela přenesli jeho ostatky a uctívají se tam dodnes. Nejen v době komunismu, ale i dnes se právě v tomto kostele konaly a konají bohoslužby v českém jazyce. Je uctíván nejen jako patron města Vídně, ale i jako vítěz nad osvícenským a proticírkevním josefinismem a jako obnovitel duchovního života své doby.

Kéž se tento velký Moravan, jeden z tisíců, které osud zavál z rodné země do ciziny, stane vzorem nejen pro lid z Rakouska nebo Čech a Moravy, ale pro všechny z nás: my všichni jsme „cizinci a přistěhovalci na této zemi“. Jsme zde jen dočasně. Měli bychom však udělat vše možné a potřebné k tomu, abychom tam, kde se nacházíme, vytvářeli prostředí dobré atmosféry, prostředí pokoje a prostředí, ve kterém se cítíme doma a dobře.

(Peter Žaloudek, srpen 2007, Vídeň)

Slovenská dôchodková reforma a generačný konflikt

Zostrujúci sa politický konflikt kvôli reforme dôchodkového sporenia na Slovensku iste neušiel ani pozornosti českej verejnosti. To, čo sa pred voľbami bývalou slovenskou vládou super-reformátorov predkladalo ako jeden z najväčších úspechov jej politiky, dnes rozdeľuje nielen vládu a opozíciu.

Návrh zákona o sociálnom poistení, ktorý si kladie za cieľ korigovať dôsledky zlého nastavenia tokov do jednotlivých pilierov dôchodkového systému, ktoré sa prejavujú najmä v 26 miliardovom deficite Sociálnej poisťovne, vnáša napätie a konflikty aj do vládnej koalície. Čo je však ešte dôležitejšie a čo by si mala pozorne všimnúť aj česká politická elita a verejnosť, keďže reforma dôchodkového systému je aj témou českého politického diškurzu, rozdeľuje, priam polarizuje slovenskú verejnosť.

Už pred rokom som v jednom článku upozornil, že nechceným vedľajším produktom reformy dôchodkového poistenia, ktorú predchádzajúca vládna garnitúra spustila bez pokusu dosiahnuť v takejto dôležitej oblasti aspoň minimálny konsenzus so vtedajšou pozíciou, je reálny generačný konflikt. Urobil som tak na základe úvahy jednej mladej žurnalistky, ktorá patrí medzi sporiteľov v II. dôchodkovom pilieri. Postožovala si totiž, že úvahy nového premiéra vyrovnávajú vyše 20-miliardovú „sekeru“ v Sociálnej poisťovni zmenou pomeru odvodov do I. a II. piliera „začínajú vytvárať nové obzory (mladých, ktorí začali šetriť v II. pilieri – pozn. autora) o ich zaslúženom odpočinku. Vidia v nich svojich starých rodičov (ale so svojou tvárou), ktorí robia všetko možné i nemožné, aby ušetrili, alebo, správnejšie, vyžili. Fico proti reálnemu životu pod úroveň, ktorý prežívajú dnešní dôchodcovia, tvrdo bojuje. Je potom však nepochopiteľné, prečo rovnaký scenár píše pre dnešných mladých ľudí. Ak ho dopíše v tomto duchu, tak potom poriadne nahnevá (núka sa aj ostrejšie slovo...) 1,4 milióna sporiteľov v II. pilieri.“

Vyslovil som pochopenie pre zápal, s akým táto mladá žena bojovala o šancu na dobrý dôchodok pre svoju generáciu – dvadsiatnikov až štyridsiatnikov. Upozornil som však, že na zlepšenie situácie generácie súčasných dôchodcov evidentne rezignovala. A osud generácie rodičov mladých entuziastických sporiteľov do II. piliera, teda mojej generácie päťdesiatnikov a šesťdesiatnikov, ktorí majú do dôchodku ešte ďaleko, ale do II. piliera sa im už vstúpiť neoplatí, ju z hľadiska ich šance na dôstojný dôchodok vôbec nezaujímal. A nie je nás oveľa menej ako tých 1,4 milióna, ktorí si začali sporiť v II. pilieri. A ako sledujem búrlivú diskusiu na túto tému v tlači, ani doteraz nikoho nezaujíma. Mladá novinárska generácia tak velementne bojuje výlučne za svoj budúci „švajčiarsky dôchodok“, že si trúfam povedať, že obava, že jej sen sa nenaplní kvôli uvažovaným zmenám v systéme dôchodkového sporenia, sa stala sa stala jedným z hlavných motívov „svätej vojny“, ktorú vedie so sociálnodemokratickým premiérom Ficom.

Nekonštatujem to kvôli tomu, aby som niekomu vstúpil do svedomia preto, lebo obhajuje záujem svojej generácie. Napokon, keďže na základe sledovania politickej a odbornej diskusie som prišiel k záveru, že ak sa prehlbovanie deficitu v Sociálnej poisťovni efektívne nevyrieši,

bude reálne ohrozené moje budúce dôchodkové zabezpečenie, napísaním tohto blogu sa pokúšam obhajovať záujem svojej generácie aj ja. Ide mi o čosi podstatnejšie. Problém, ktorý vznikol, sa nedá dobre, na dlhú dobu a spravodlivo vyriešiť na báze eskalácie generačného konfliktu. V deň písania tohto príspevku mi člen bývalej vlády (tej vlády, ktorej prostredníctvom štyroch vládnúcich politických strán dalo hlasy vo voľbách r. 2002 iba necelých 28 % voličov, v parlamente mala pri nástupe k moci skromnúčku väčšinu dvoch hlasov a pri schvaľovaní dôchodkovej reformy sa už o stabilnú väčšinu nemohla opierať) D. Lipšic poskytol príklad pre ilustráciu keď obvinil ministerku práce, sociálnych vecí a rodiny, že jej ide len o vlastnú generáciu a o ľudí pod päťdesiat jej nejde.

Spor, z ktorého sa medzitým vyvinul najzásadnejší a najdôležitejší politický konflikt súčasného volebného obdobia, nespôsobil predsa R. Fico tým, že si všimol nielen reálnu životnú situáciu súčasných poberateľov dôchodkov a to, že I. pilieru už o málo rokov hrozí dramatická nesolventnosť. Hľadať cestu, ako tejto nesolventnosti, ktorá by ohrozila vyplácanie dôchodkov súčasným dôchodcom i tým, ktorí sa nimi o pár rokov stanú, zabrániť, by bolo povinnosťou každej vlády. I tej, ktorá reálne mohla vzniknúť pokračovaním predchádzajúcej pravicovej koalície s LS-HZDS... Odborníci, ku ktorým sa nerátam, sa môžu sporiť, či prerozdelenie výšky odvodov do I. a II. piliera je jediná správna cesta. A môžu sa pritom odvolávať aj na fakt, že exminister financií I. Mikloš sa na začiatku príprav reformy realisticky vyslovoval za to, aby v prvej fáze bola výška odvodov do II. piliera iba 6 % a zvyšovala sa postupne. V každom prípade, úvahy o zmene vo výške odvodov a dočasného prerozdelenia finančných tokov do I. a II. piliera nie sú čerstvým výmyslom R. Fica či V. Tomanovej a ani pre DSS nie sú prekvapením. A je úplne legitímne o nich uvažovať, ak berieme aspoň trochu vážne to, čomu sa hovorí medzi generačnou solidaritou.

Aj laikovi musí byť zrejmé, že deficit v sociálnej poisťovni je reálny a môže tvrdo dopadnúť na stovky tisíc ľudí a ich rodiny, ak sa neodstráni systémovými opatreniami, ktoré budú pôsobiť bez ohľadu na to, aká vláda príde po skončení funkčného obdobia tej súčasnej a aká bude miera hospodárskeho rastu. Odvolávanie sa na súčasný vysoký hospodársky rast, ktorý je predovšetkým časovo obmedzeným kumulovaným efektom plnej integrácie slovenskej ekonomiky do EÚ po r. 2004 (o čom svedčí o. i. to, že rekordný hospodársky rast a oproti SR niekoľkonásobne väčší prílev priamych zahraničných investícií zaznamenáva aj ekonomika ČR, ktorá k reformám pristupovala inak ako predchádzajúca slovenská vláda) ako hlavný zdroj vyrovnávania deficitu Sociálnej poisťovne za systémové opatrenie sotva možno pokladať. Takýto extrémne vysoký rast predsa nebude trvať večne a jeho využitie by mohlo narást deficitu iba na krátku dobu oslabiť. Tak isto musí byť lepšie informovaným ľuďom jasné i to, že osud peňazí sporiteľov uložených vo fondoch DSS, ktoré sa zo 70 % investovali na svetových finančných trhoch, bude závislý od vývoja na týchto trhoch. Ak sa zopakuje podobná kríza ako v r. 1997 alebo ak, nedajbože, dôjde ku globálnemu kolapsu svetových finančných trhov, ako varujú G. Soros alebo J. Gray, môže to poriadne zamávať výškou budúcich dôchodkov dnešných tridsiatnikov bez ohľadu na to, že DSS budú investovať ich peniaze konzervatívne. Aj čo ako

hypotetické pripustenie takéhoto vývoja musí byť súčasťou bezpečnosti systému dôchodkového poistenia. O trebárs 20 či 30 rokov v prípade takéhoto vývoja nikomu nepomôže nadávať na predstaviteľov minulej či súčasnej vlády, že na takúto možnosť nemysleli. Štát, resp. budúca vláda sa však so situáciou bude musieť vysporiadať. Aj na to musia zodpovední politici myslieť už dnes. Aj to je o medzi generáčnej solidarite a o mravnosti v politike.

Kvalita života súčasných dôchodcov ako aj tých, ktorí sa nimi čoskoro stanú, má presne takú hodnotu a politický význam, ako kvalita života tých, ktorí sa dôchodcami stanú až o 30 či 40 rokov. Táto zásada sa mala rešpektovať už pri koncipovaní dôchodkovej reformy, ktorú pripravila predchádzajúca vláda a ktorú predchádzajúca opozícia kritizovala a pripomienkovala. Množstvo nespravodlivostí, ktoré sa minulý rok museli odstraňovať prepočítaním stoviek tisíc penzií, ako aj deficit v I. pilieri a prepukajúci medzi generáčny konflikt sú dôkazom, že predchádzajúca vláda pristupovala k dôchodkovej reforme s ideologickými okuliarmi, nezohľadňovala rovnako záujmy všetkých generácií, podcenila otázku reálnosti finančných tokov smerujúcich do I. piliera, príliš sa spoliehajú na privatizáciu a jednostranne uprednostnilo finančné záujmy súkromných dôchodkových správcofských spoločností a ich manažmentov. Je to aj a predovšetkým dôsledok skutočnosti, že nehľadala konsenzus ani v parlamente ani v spoločnosti. Pritom taká zásadná reforma, akou je reforma dôchodkového poistenia, týkajúca sa všetkých skupín obyvateľstva a upravujúca vzťahy a životné podmienky ľudí na dlhé desaťročia dopredu, sa mala rodiť konsenzuálne. Aby každej novej vláde nevznikalo morálne právo robiť zásadné zmeny v penzijnom systéme argumentujúc – keď sme boli v opozícii, ignorovali ste všetky naše návrhy a pripomienky... V novej situácii však táto premisa platí aj pre súčasnú vládu. Nastal teda čas skončiť zákopovú vojnu, ktorej prejavom je aj vyhlásenie opozície, že v žiadnom prípade nepodporí ústavný zákon, ktorý by po dosiahnutí dohody medzi vládou a DSS o modifikáciách nastavení súčasných tokov do I. a II. piliera mal túto (dúfam, že dobre premyslenú a prepočítanú dohodu) mal chrániť pred konjunkturálnym a nekonsenzuálnymi zmenami systému dôchodkového sporenia.

Problém sa totiž nedá dobre, spravodlivo a na dlhú dobu vyriešiť, ak politické strany budú k nemu pristupovať primárne cez optiku, koho hlasy a aké množstvo sa im podarí v nasledujúcich voľbách získať eskaláciou konfliktu a preferovaním tej ktorej generácie. Aspoň v tomto volebnom období by bolo žiadúce dosiahnuť aspoň elementárny politický konsenzus o zmenách v dôchodkovom poistení, resp. pri revízii jeho reformy, opierajúc sa o diskusie odborníkov.

Ako príslušník generácie, ktorej záujmy sa v politickej i odbornej diskusii najviac ignorujú, upozorňujem aj na potrebu uplatniť medzigeneráčnu solidaritu. V odborných i politických kalkuláciách treba rátať aj s nami, ktorí máme aj žijúcich rodičov aj dospelé deti, ktorým zväčša ešte musíme pomáhať a ešte si musíme nejakých tých 10-15 rokov odpracovať, kým pôjdeme do dôchodku. Tiež ho chceme mať dôstojný, hoci do II. piliera pre nás nemalo zmysel vstupovať.

(z p)

Vážená redakce!

Jsem čtenářkou Vašeho časopisu a velikou ctitelkou naší velké umělkyně Jarmily Novotné, která by 23. 9. oslavila 100. výročí narození. Prosím, připomeňte toto jubileum na Vašich stránkách.

Jarmila Fiala

Děkujeme paní Jarmile Fialové za milé upozornění a za zaslání článku od Jany Hájkové s obrázky (zdroj ČTK a archiv) o světoznámé pěvkyni Jarmily Novotné, ze kterého části uvádíme.

Redakce

Utajená Mařenka

Především ji obdivovali Masarykové, otec a syn, v archívech však naleznete spoločnou fotografiu třeba s americkým prezidentem Eisenhowerem a o mnoho let později s Václavem Havlem, píše v tomto článku Jana Hájková. A také George Bush st. ji nezapomněl poblahopřát, když uplynulo padesát let od jejího debutu v Metropolitní opeře v r. 1939. Mařenku z *Prodané nevěsty* prosadila snad ve všech koutech Ameriky, a přesto se jí snažil minulý režim z české kultury zcela vymazat.

Prezident Václav Havel a Jarmila Novotná

Osmnáctiletá Jarmila Nováková se stala v r. 1925 řádnou členkou Národního divadla, kde v úloze Mařenky si jejího nevšedního talentu všimá i prezident republiky T. G.

Jarmila Novotná, civilní fotografie

Masaryk. Následovalo pozvání do Lán, zde pan prezident požádal mladou talentovanou zpěvačku, zda by něco zazpívala. Spontánně jí na klavír doprovází Masarykův syn Jan, který ovládá tento nástroj znamenitě. „Nebylo to poprvé co jsme spolu zpívali národní písničky...“ „Měla byste se hodně učit cizím jazykům. S každou novou řečí jste novým člověkem,“ vzpomíná mnohokrát pak Jarmila Novotná

na společná vystupování s Janem Masarykem a na slova prezidenta Masaryka.

Geniální dirigent Toscanini pozval a obsadil mladičkou Jarmilu Novotnou do Mozartovy *Kouzelné flétny* na salcburském festivalu. Následovala vystoupení a angažmá po celém světě. V r. 1926 na plesu v Lobkovickém paláci poznává rytíře Jiřího Doubka. Do Litně, vesnici na Berounsku, odkud je vidět hrad Karlštejn, se Jarmila Novotná stěhuje po svatbě v r. 1931, kde pobývá s dětmi Jarmilou a Jiříčkem až do r. 1939, kdy se celá rodina uchyluje do USA.

„*Prodanou nevěstu* jsme uvedli asi ve dvaceti různých městech... Tady přišli krajané na konci představení v našich krojích, musela jsem zpívat českou hymnu pro všechny a bylo to nezapomenutelné,“ říká. V Americe se v tu dobu zpívají všechny opery v původním znění, jen slovancké jsou uváděny v němčině. Podaří se jí alespoň přimět divadlo k tomu, aby se *Prodaná nevěsta* zpívala anglicky.

Paní Jarmila oslovuje také prostřednictvím zahraničního rozhlasu společně s Janem Masarykem české posluchače, zpívají jim národní písně, nikdy nechybí Masarykova oblíbená *Ach, synku, synku*. V r. 1943 se zúčastní založení

Jarmila Novotná a Mario Lanza
(záběr z filmu *Velký Caruso*)

lidic ve státě Illinois. Vrací se do Čech, zde v r. 1948 po převratu je její osobní a rodinný majetek tehdejším komunistickým státem konfiskován. „Měla jsem třeba dopisy od Richarda Strausse, kde mě prosil, abych zpívala Adrianu. Ale já jsme mu odpovíděla, že to není pro mě vhodné, jelikož orchestrace je příliš silná a můj hlas nebude slyšet. A on mi zase odepsal: Nebojte se, všechno upravím tak, že vy budete slyšet až do nebe. I o takové dopisy jsem přišla, o všechny osobní věci...“ Proto se opět „stěhuje“, nejprve do Rakouska a po zesnutí svého

manžela opět do Spojených států. Slavná zpěvačka, která svým hlasem okouzila celý svět, bydlí posledních třicet let na 80. avenue, nedaleko newyorského Centrálního parku. Od r. 1990 konečně může jezdit svobodně domů, především do Litně. Zde při jedné návštěvě projeví přání být pohřbena v zdejší rodinné hrobce Daubků vedle svého muže. Její přání bude vyplněno.

Omluva k článku *Krajanské pochůzky*

Při psaní článku *Krajanské pochůzky* v minulém čísle *Klubu* jsem se dopustil chyby, a sice: ve spěchu, bylo už těsně před uzávěrkou, jsem neuvěděl všechny české hospody a restaurace. Dodatečně tedy uvádím ty, které znám z inzerce časopisu *Klub*: das Kleine Wiener Cafe v osmém, Schönbrunner Stöckl ve třináctém okrese a samozřejmě Schweizerhaus v Prátru.

Vladimír Čevela

Zahájení nového školního roku

411 dětí zahájilo nový školní rok (80 dětí mateřská škola, 154 obecná škola a 81 reálné gymnázium) (foto: Vladimír Čevela)

Dřevěná sakrální architektura ve střední Evropě

27. června byla ve Slovenském kulturním institutu zahájena mimořádně zajímavá výstava o dřevěné sakrální architektuře ve střední Evropě. Návštěvníky upoutala nejen vynikající fotografická dokumentace, ale i výklad Ing. PhDr. Miloše Dudáše, ředitele krajského památkového úřadu v Žilině: „Každá architektura, každý stavební projev přináší svědectví své doby. Osobitým způsobem odráží tvořivé ideje a činy člověka při dotváření jeho bezprostředního přírodního prostředí. V sakrálních objektech transformuje duchovní rozměry našeho bytí do mrtvé a nehybné hmoty. Tu následovně mění v živoucí a mystický prostor, ve kterém lidé hledají pokoj, víru a naději.

Dřevěný kostel z roku 1770 v obci Mirola na Slovensku

Středoevropské přírodní podmínky s mohutným

horstvem umožňovaly po staletí využívat dřevo jako základní stavební materiál. Lidé z něj vytvářeli nejen jednoduché obytné a hospodářské objekty, ale i jedinečné stavby k chvále a slávě Boží.

Přestože jsou dřevěné kostely v Čechách, na Moravě a ve Slezsku téměř stejné jako v části Polska a na severozápadním Slovensku, liší se navzájem detaily, které charakterizují konkrétní region. Osobitý typ tvoří protestantské chrámy na Slovensku poznamenané idejemi z Německa se šířící reformace. Jako protipól k západnímu chápání křesťanství vznikly na území Ukrajiny, ve východní části Polska a Slovenska ojedinělé dřevěné stavby – cirkve. Ty se staly

Protestantský dřevěný kostelík z roku 1717, Kežmarok, Slovensko

Ortodoxní dřevěný kostelík Archanděla Michaela z roku 1718 v Uličském Krivém, Slovensko, některé ikony jsou z 16. století

Evangelický kostel Svätý Kríž z let 1773-1774. Patří k největším dřevěným stavbám ve střední Evropě. Přenesen z původního místa a zrestaurován v roce 1982

Nejstarší z dochovaných třídlílných dřevěných kostelů – kostel sv. Lukáše, konec 15. století, Tročany nedaleko Bardejova, Slovensko

specifickým příkladem sakrálních objektů východokřesťanského obřadu.

Na stavbu kostelů a chrámů se používalo dobře opracovatelné měkké dřevo jehličnanů, jen výjimečně bylo použito tvrdé dřevo dubu, buku a břízy. Stavitelé byli obvykle anonymní tesařští mistři, kteří uplatňovali praktické zkušenosti a po několik generací předávané vědomosti svých předků. Při práci projevovali nesmírný cit pro materiál, řemeslnou zručnost a pozoruhodné stavitelské schopnosti.

Typickým znakem nejstarších dřevěných kostelů z 15. a 16. století je jejich přímá spojitost s kamennou slohovou, zvláště gotickou architekturou.

Dřevěné chrámy východního obřadu charakterizuje trojdlílnost vnějšího a vnitřního členění. Většina těchto chrámů byla postavena v 17. a 18. století. Typickou siluetu

Římskokatolický dřevěný kostelík, 15. století, oltář z let 1460-1470, Hervartov, Slovensko

cerkvi doplňují kopule a věžičky cibulovitého tvaru. Interiéry mají působivé zastropení trámovou klenbou. Fascinujícím prvkem cerkvi je ikonostas – dřevěná stěna, která rozděluje loď a svatyni. Sestává z množství malovaných ikon přesně umístěných podle liturgicky předepsaného kánonu.

Součástí dřevěné sakrální architektury jsou také zvonice, které jsou buď integrovány do nosné konstrukce, nebo tvoří samostatnou stavbu.

Přestože se do dnešní doby zachoval jen zlomek z původně velkého počtu objektů dřevěné sakrální architektury, představují nejhodnotnější část středoevropského kulturního dědictví. Celkovou atmosférou, originálním konstrukčním řešením, půvabem a prostou krásou vytvářejí silný a neopakovatelný *genius loci*, který v člověku podněcuje prožívání intenzivního dialogu s Bohem a zároveň ho nutí vzdávat s pokorou hold dílu svých předků.“

(zpracováno – EZ)

Výročí úmrtí T. G. Masaryka

V den výročí úmrtí prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka 14. září 2007 se v dopoledních hodinách poklonili jeho památce za Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ing. Helena Basler, předsedkyně, Richard Basler, člen českého poradního sboru, a zástupce Českého velvyslanectví, kulturní atašé Mgr. Oskar Novák. Společně položili věnec a kytici před pamětní deskou TGM na Petřském náměstí.

Ve večerních hodinách uspořádal Kulturní klub společně se ZÚ v Mramorovém sálu českého velvyslanectví Vzpomínkový večer u příležitosti 70. výročí úmrtí Tomáše Garrigua Masaryka. J. E. slovenského velvyslance prof. Jo-

Umělci Renata Olárová, Jelena Špitková, Ivan Pařík, Regina Renzová

Dr. Marie Brandeis (Kulturní klub)

zeffa Klimka, další hosty a početné publikum přivítali kulturní atašé ČR Mgr. Oskar Novák a za Kulturní klub dr. Marie Brandeis. Ve svém projevu přiblížil vyslanec ČR Dipl. Ing. Jiří Čištecký v zastoupení velvyslance ČR dr. Koukala význam T. G. Masaryka pro celou Evropu a seznámil přítomné s obsahem projevu prezidenta České republiky Václava Klause prosloveného na slavnostním shromáždění u příležitosti výročí úmrtí TGM 13. 9. na Pražském hra-

Vyslanec ČR, Dipl. Ing. Jiří Čištecký

dě. Vybrané pasáže z knihy historika prof. Jaroslava Opaty *TGM* četla herečka Renata Olárová. Slavnostní atmosféru dotvořily ukázky z děl skladatelů Antonína Dvořáka, Vítězslava Nováka, Bedřicha Smetany, Mikoláše Schneidera a Eugena Suchoně v provedení houslistky prof. Jeleny Špitkové, dirigenta prof. Ivana Paříka (klavír) a zpěvačky Mag. Reginy Renzové.

Večer byl zakončen za vydatné podpory publika (potřebný notový materiál pořadatelé sehnali půl hodiny před začátkem) společným zpěvem dvou oblíbených Masarykových lidových písní *Ach, synku, synku* a *Teče voda, teče*. Večer proběhl důstojně v příjemné a klidné atmosféře, jak to potvrdili pořadatelům četní hosté při závěrečném výtečném občerstvení (ZÚ). (foto: Vladimír Čevela)

Svatý Václave, nedej zahynouti nám i budoucím!

Prozatím poslední přednáška Mgr. Viktora Velka na téma svatováclavského chorálu, která se konala ve Slovanské besedě 15. 9., byla opět bonbónkem v programech Akademického spolku, o čemž svědčí i účast početných posluchačů. V rámci zajímavé přednášky, do které se aktivně zapojili i přítomní hosté, nechyběly ani ukázky notových záznamů, do kterých se zájemci mohli i podívat, ani hudební ukázky různého ztvárnění nejen svatováclavského chorálu, ale i svatováclavské tematiky v hudbě obecně. Mgr. Velek čerpal pro svou přednášku i z archivu pěveckého spolku Lumír. Bohužel nemohl využít v současnosti nepřístupného archivu Školského spolku Komenský (který byl odborně zpracován za finanční podpory z českého a rakouského státního rozpočtu), kde je předpoklad výskytu dalších materiálů k hudební tematice. Termín a obsah přednášky byly vybrány záměrně, jak podotkla předsedkyně Akademického spolku dr. Helena Klein-Watryczová ve svém úvodním projevu.

28. září si připomínáme svátek sv. Václava, státní svátek v ČR, dnes označovaný jako Den české státnosti.

(VSL)

Temelín

Jihočeská jaderná elektrárna Temelín nepředstavuje podle ředitele Mezinárodní agentury pro atomovou energii

(MAAE) Muhammada Baradeje žádné nebezpečí. „Mohu to říct s klidným svědomím, neboť tady v Rakousku žiji,“ dodal držitel Nobelovy ceny za mír v rozhovoru pro rakouský magazín *Profil*. Podle internetových stránek listu *Der Standard*, které na rozhovor upozornily, doporučil Baradej Rakušanům, aby se „nesoustředili na skutečnost, že tato elektrárna je, ale více na bezpečnost atomové elektrárny“. „O Temelín si nedělám ani ty nejmenší obavy,“ prohlásil šéf MAAE, která sídlí ve Vídni. (Jan Martinek)

1. setkání česko-rakouské parlamentní poradní skupiny

V první polovině července 2007 se v budově Senátu České republiky uskutečnilo 1. setkání česko-rakouské parlamentní poradní skupiny k problematice jaderné elektrárny Temelín za účasti expertů České republiky a Rakouska. Česká delegace je složena z politiků, senátorů, poslanců a expertů včetně českého velvyslance v Rakousku dr. Jana Koukala.

Koncem září následovalo další setkání této poradní skupiny, tentokrát ve Vídni.

Velvyslanec Rudolf Jindrák vyznamenán

6. září 2007 dopoledne obdržela na vídeňské radnici J. E. JUDr. Rudolf Jindrák, bývalý český velvyslanec v Rakousku a současný velvyslanec ČR v Německé republice, „das Goldene Ehrenzeichen der Stadt Wien“ za mimořádné zásluhy o město Vídeň. Velký zlatý čestný znak za zásluhy o zemi Vídeň mu předala městská radní Sandra Freunberger. Předání se zúčastnili hosté z politiky, ekonomie, diplomacie, zástupci českých spolků. K slavnostnímu rámci přispěly hudební vložky smyčcového kvarteta. Kulturní klub zastoupila a velvyslanci Jindrákovi k vyznamenání gratulovala předsedkyně Kulturního klubu.

S. E. Dr. Rudolf JINDRÁK: **Dankesworte anlässlich der Verleihung des Großen Goldenen Ehrenzeichens für Verdienste um das Land Wien**

Sehr geehrte Frau Stadträtin, werte Damen und Herren, ich darf sie zunächst ebenfalls recht herzlich im Wappensaal des Wiener Rathauses willkommen heißen und freue mich sehr, dass sie sich die Zeit nahmen, unserer Einladung Folge zu leisten. Die Verleihung des Großen Goldenen Ehrenzeichens ist mir ein außerordentliches Vergnügen und zudem eine schöne Gelegenheit, Freunde und Partner aus meiner Zeit als Botschafter der Tschechischen Republik in Wien zu begrüßen.

Als ich davon erfuhr, dass mir das Große Goldene Ehrenzeichen zuteil wird, habe ich lange darüber nachgedacht, was so alles passierte, als ich mein Amt in Wien inne hatte. Es wird sie nicht erstaunen – es war eine ganze Menge. Ich erinnere mich noch gut an die Zeit, da ich mein Beglaubigungsschreiben an den Herrn Bundespräsidenten überreichte:

Da war die Europäische Union noch kleiner und ich sah die wichtigste Herausforderung darin, gemeinsam mit Österreich die tschechischen Interessen in Brüssel zu vertreten, das Haus „Europa“ so mitzugestalten, dass es für beide Völker bewohnbar bleibt. Dies konnte nur dann Erfolg haben, wenn Kommunikation und Zusammenar-

beit auf verschiedensten bilateralen Ebenen bestmöglich begünstigt wurden.

Zwar waren die Beziehungen zwischen unseren beiden Ländern schon immer von Herausforderungen geprägt, denen man sich zu stellen hatte. Ich habe mich in diesem Zusammenhang jedoch konsequent um Besonnenheit und Dialog bemüht. Denn: eine meiner wichtigsten Prämissen als Botschafter in Wien war ein klares Votum für Europa. Es freut mich deshalb, dass wir heute auf bestem Wege sind, einander als Europäer zu begegnen, die voneinander in höchstem Maße profitieren können. Die wichtige Rolle Österreichs und Wiens für mein Land muss nicht extra betont werden – wir leben in einem „Verbund“, einer Region, die das Herz Europas genannt wird. Gemeinsam müssen wir dafür Sorge tragen, das dieses Herz auch weiterhin und noch kräftiger schlägt.

Ich möchte den heutigen Anlass auch dafür nutzen, um mich persönlich für all die Unterstützung und das Entgegenkommen der Stadt Wien und seiner Partner zu bedanken – nicht zuletzt auch für die Aufmerksamkeit, die der tschechischen Minderheit entgegengebracht wird. Wien ist ein Musterbeispiel für eine Stadt, die ein „integratives Zusammenleben“ möglich macht; ja, die Minderheiten selbst sind es, die sich mit Wien identifizieren. Dies ist, wie ich weiß, nur durch sehr umsichtige und konsequente Politik möglich. Aus persönlicher Erfahrung kann ich ebenso behaupten, dass ich in der Stadt Wien stets einen verlässlichen und engagierten Partner vorfand – nicht zuletzt wenn es darum ging, die zahlreichen bilateralen Projekte zu ermöglichen und zu fördern.

Gerade mit Wien unterhält mein Land seit vielen Jahren enge und florierende Kontakte, die umliegenden und grenznahen Regionen profitieren nachhaltig davon. Zahlreiche Projekte verdeutlichen, dass die tschechisch-österreichische Zusammenarbeit ein fixer Bestandteil im Verständnis der Politiker und Menschen auf beiden Seiten der Grenze geworden ist.

Die Unterstützung der gutnachbarlichen Zusammenarbeit steht, meine Damen und Herren, natürlich auch weiterhin im Mittelpunkt meiner nunmehrigen Bemühungen als Tschechiens Botschafter in Berlin. Europäer zu sein bedeutet im übrigen nicht, das Tschechische oder Österreichische oder Deutsche abzulegen; vielmehr müssen wir es uns abgewöhnen, Identitätsfragen von heute mit den „Kategorien des Gestern“ zu betrachten.

Ich möchte mich daher vor allem auch bei Ihnen für Ihr persönliches Engagement für dieses friedliche und nachbarschaftliche Zusammenleben bedanken. Es ist ein wichtiger und richtiger Weg, wirtschaftlich zusammenzuwachsen, regionale Zusammenarbeit zu vertiefen und Europa als einen gemeinsamen Lebensraum zu achten – und zu schützen. In diesem Sinne verstehe ich auch die heutige Auszeichnung und werde weiterhin mein Möglichstes tun, um ihr gerecht zu werden.

Danke schön!

Vzácné sbírky ze Salcburku do Kunína

Zámek v moravském Kuníně byl nedávno obohacen o vynikající sbírku předmětů, které patřily jeho poslednímu soukromému majiteli Victoru Bauerovi a jeho rodině. Doktor Victor Bauer představoval nevšední osobnost. Byl vel-

kým propagátorem Japonska a z cest do Asie si přivezl řadu velmi zajímavých předmětů. Patřil také mezi propagátory letectví a již v roce 1910 získal vlastní pilotní průkaz. Ve Vídni založil politologický ústav a v meziválečném období se podobně jako hrabě Coudenhove-Calergi zabýval myšlenkou sjednocené Evropy. Jeho knihu na toto téma však nechali po svém nástupu k moci zničit nacisté a zachovalo se z ní jen několik málo exemplářů. Victor Bauer zemřel v roce 1939 a celý rod se na dlouhou dobu z dějin Moravy vytratil. Teprve na počátku nového tisíciletí se podařilo správcům zámku navázat těsné kontakty s potomky Victora Bauera, s Nicolausem Chlumeckým Bauerem z USA a také s vnukem Victora Bauera, synem jeho dcery Margareth Ruth přezdívané Pipsi, doktorem Ronaldem Riederem. Právě Ronald Rieder se nakonec rozhodl po smrti své matky k nepříliš obvyklému kroku – rozhodl se zapůjčit část předmětů z její pozůstalosti do kunínského zámku. Některé z nich dokonce věnoval. Původně uvažoval spíš o rozprodeji sbírek, nechtěl však, aby se celá kolekce nenávratně rozpadla. Musel však jednat rychle, protože byt po matce potřeboval vyklidit. Nakonec zatelefonoval do kunínského zámku a dohodl se na zápůjčce do roku 2012. Do Kunína tak z Rakouska připutovalo více než pět set vzácných exponátů. Nechybí mezi nimi například sbírky porcelánu, skla, nábytku, miniatur, obrazy či koberce. Nezanedbatelnou součástí tvoří také předměty, které si Victor Bauer přivezl ze svých asijských cest, především z Japonska a z Číny. Velký poklad pro historiky představují také písemné materiály a fotografie, v nichž byla objevena například zajímavá korespondence mezi Victorem Baue-rem a slavným vídeňským architektem s českými kořeny Adolfem Loosem. Důležité informace poskytují i dobové inventáře kunínského zámku a hlavního sídla Bauerů v Brně, které umožňují správnou identifikaci mnohých předmětů. Za nejvzácnější exponát zapůjčený do kunínského zámku považují odborníci obraz loutnistky z poloviny 17. století od neznámého holandského mistra. Ten se do Kunína dostal ze slavné galerie v Hohenems, ale již kolem roku 1900 si ho rodina odvezla do Vídně a později do Salcburku. Mezi zajímavé kuriozity pak patří sedátko, na němž Victor Bauer seděl při korunovaci anglického krále Jiřího. V českém tisku se občas objevují zprávy, jak restituenti často bezohledně rozprodávají mobiliář objektů, které se vrátily do rodinného majetku, do ciziny. O to nevidanější se jeví přístup doktora Riedera, který zapůjčil sbírky do zámku, o něž rodina dávno přišla. Samozřejmě se teprve ukáže, které předměty nakonec zůstanou v České republice natrvalo, přesto se již nyní dá říct, že potomci Victora Bauera vrátili jeho jméno do českého historického povědomí tím nejvhodnějším způsobem a ukázali pozitivní směr, kterým by se měly do budoucna ubírat i česko-rakouské styky. (MaFr)

Rakouský kandidát na Oscara s českými kořeny

Na Oscara za nejlepší zahraniční film kandidoval letos za Rakousko film vytvořený v koprodukcí s Německem *Die Fälscher*. Jedná se o snímek o utajené dílně v koncentračním táboru Sachsenhausen u Berlína, kde vězni z celé Evropy v rámci přísně utajované Operace Bernhard vyráběli falešné dokumenty, pasy, ale také britské libry. Nacis-

tům se podařilo přinutit ke spolupráci skutečně nejlepší odborníky a Operace Bernhard je do současnosti považována za největší padělatelskou akci všech dob. Například falešné libry ze Sachsenhausenu byly prakticky nerozeznatelné od těch pravých a vzhledem k jejich ohromnému množství by jejich masivní uvedení na trh mohlo v dané době vážně ohrozit stabilitu britské měny. To se však nastěší už nacistům nezdařilo.

Příběh Operace Bernhard líčí film na základě knihy, kterou napsal český občan Adolf Burger, pocházející ze Slovenska, který patřil jako vyučený typograf mezi vězně

donucené ke spolupráci. Autor, který nedávno oslavil devadesáté narozeniny, své zážitky z koncentračního tábora i podivné dílny popsal v několika knihách, z nichž jedna dala název také českému jménu pro film – *Ďáblova dílna*. Adolf Burger se také letos v létě zúčastnil uvedení filmu na karlovarském filmovém festivalu. A kdyby se mu podařilo uspět v těžké mezinárodní konkurenci a Oskara získat, jistě by přilákal i zde do kin množství diváků, pro které by to možná byl první rakouský film, který kdy viděli. Nebo aspoň první po *Sissi* s Romy Schneider. (MaFr)

Österreich - Tschechien. Unser 20. Jahrhundert

Teil 1: Donaumonarchie und Zwischenkriegszeit

Mit diesen beiden historischen "Round-Tables" beginnt die WALDVIERTEL AKADEMIE ihr Begleitprogramm zur großen grenzüberschreitenden Landesaustellung 2009. Das 20. Jahrhundert hat in der Geschichte des österreichisch-tschechischen Verhältnisses tiefe Wunden geschlagen, von denen einige erst heute langsam am verheilen sind. Wo aber lagen die Ursachen der Konflikte? Gab es nicht daneben auch eine oft wenig beachtete langjährige Periode des friedlichen Zusammenlebens, über Jahrhunderte hinweg sogar in einem gemeinsamen Staat, der Donaumonarchie? Warum zerbrach dieses multinationale Großreich im Herzen Europa? Das Schicksal der beiden Nachfolgestaaten Österreich und der Tschechoslowakei war durchaus unterschiedlich. So galt erster als Verlierer, zweiter als Sieger im Ersten Weltkrieg. Während aber das klein gewordene Österreich mit schweren sozialen und ökonomischen Problemen und Krisen zu kämpfen hatte, gelang es der Tschechoslowakei, die einen Gutteil der industriellen Kapazitäten, aber auch die multinationale Struktur des alten Österreich "geerbt" hatte, eine ziemlich rasche Konsolidierung und wirtschaftliche Aufschwung. Auch sie konnte sich in den 30er Jahren jedoch nicht dem Sog der Weltwirtschaftskrise entziehen, in deren Folge auch die nationale Auseinandersetzung zwischen den Tschechen, Slowaken und Sudetendeutschen spannungsreicher wurde. Im Gegensatz zu Österreich behielt sie jedoch das parlamentarische System bis zu ihrem erzwungenen Ende bei.

KOOPERATIONSPARTNER

10. LANDESAUSSTELLUNG 2009
IM HERZEN
EUROPAS
HORN - RAAB - TELC

Österreich - Tschechien. Unser 20. Jahrhundert

Teil 2: Okkupation und Weltkrieg 1938-1945

Nach zwanzig wechselvollen Jahren des Lebens in den beiden Nachfolgestaaten wurden schließlich beide Länder – unter teils vollkommen verschiedenen Umständen – von Hitler-Deutschland besetzt. Doch das Erleben der Okkupationszeit war ein völlig anderes. Kämpften die meisten Österreicher (und ebenfalls an das Reich angeschlossene Sudetendeutsche) freiwillig – oder auch nicht – in den Uniformen der deutschen Wehrmacht, so (er-)warteten die Tschechen die Befreiung von Außen. Beide Bevölkerungen hatten jedoch das Dilemma des Umgangs mit einem verbrecherischen Regime im Spannungsfeld von Mitwirkung, Konfrontation und Kollaboration zu lösen. Die Frage von Verantwortung und (Mit-)Schuld wird auch Jahrzehnte danach nicht nur in den Gesellschaften beide Länder, sondern auch im nachbarschaftlichen Dialog teilweise leidenschaftlich debattiert.

Renommierte Experten aus beiden Ländern werden mit der Bevölkerung über diese Fragen diskutieren.

KOOPERATIONSPARTNER

10. LANDESAUSSTELLUNG 2009
IM HERZEN
EUROPAS
HORN - RAAB - TELC

Výstava

Albrecht z Valdštejna a jeho doba

Valdštejnská jízdárna v Praze

15. listopadu 2007 – 17. února 2008

9-18 hodin

www.valdstejn.org

Juřenčakovou v čele krajské komise nahradil Zoser

Novým předsedou senátní komise pro krajany se stal Josef Zoser, místopředseda zahraničního výboru horní komory. Nahradil svou kolegyni z klubu SNK Janu Juřenčakovou, která koncem srpna na funkci rezignovala. Zoser v tajné volbě získal podle informací ČTK podporu 60 z 61 hlasujících senátorů. Ke své nominaci již dříve uvedl, že se s krajany setkával už v rámci své práce ve výboru a také jako starosta příhraniční obce Jiřetín pod Jedlovou na Děčínsku. Nový předseda komise chce mimo jiné prosazovat

korespondenční způsob voleb, tedy možnost posílat volební lístky poštou. Po této formě hlasování, v mnohých zemích běžné, volají krajané z rozlehlejších států. Nyní mohou volit jen na velvyslanectvích, případně se vrátit do Česka. Ministerstvo vnitra už příslušnou změnu volebního zákona připravuje.

Senát navrhl škrtnutí MDŽ a zavést Svátek matek

Senát navrhl novelu zákona o státních svátcích, která má ze seznamu významných dnů v kalendáři vyškrtnout Mezi-

národní den žen a zavést Svátek matek jako státní svátek. V průběhu schvalování došlo ke změnám v původní předloze senátora Martina Mejstříka. Svátek matek „povýšil“ z významného dne na státní svátek a zapracovány byly další změny – 1. květen by se měl přejmenovat na Svátek jara a práce a zrušit se mají Den vzdělanosti a Den rodin. Senátor Mejstřík byl vyslán Senátem do Poslanecké sněmovny jako jeden z předkladatelů novely, kteří ji budou zdůvodňovat.

O krajanech na Slovensku

Ve Valdštejnském paláci v Praze se 17. května konal seminář nazvaný *Krajané na Slovensku aneb Kde domov můj?*, pořádaný z iniciativy Klubu občanů ČR Stálou komisí pro krajany žijící v zahraničí.

Úvodní slovo přednesla předsedkyně Stálé krajské komise Jana Juřenčáková. Poté následoval referát předsedkyně Klubu občanů ČR na Slovensku Jany Bratínkové, který otiskujeme, a příspěvky předsedy Českého spolku na Slovensku Pavla Doležala, českého velvyslance na Slovensku Vladimíra Galušky, ředitele Odboru kulturních a krajských vztahů MZV Zdeňka Lyčky, zástupce MV ČR Petra Šimerky, státního tajemníka – náměstka ministra pro oblast legislativní, pracovněprávní, mzdovou a bezpečnosti práce, Ministerstvo vnitra ČR a pozvaných hostů.

Krátkým referátem k aktuální situaci české národnosti menšiny ve Vídni, resp. v Rakousku, přispěla i předsedkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku.

Češi se po rozdělení ČSFR na samotné státy stali cizinci ve své vlasti a nejmladšími krajany na světě. Na Slovensku žije asi 60 000 lidí českého původu. Potýkají se s problémy kolem financování spolkové činnosti, dvojím občanstvím, účastí v parlamentních volbách a dalšími. Kromě Českého spolku působí na Slovensku Slovensko-český klub, Klub občanů České republiky a Spolek Čechů a Moravanů.

Jana BRATÍNKOVÁ: **Krajané na Slovensku aneb Kde domov můj?**

Vážená paní předsedkyně, páni senátoři,
pane velvyslanče, vážení přítomní,

jsem velice ráda, že po roce a půl se zde opět scházíme na druhém semináři Češi na Slovensku. Za což, ale nejen zato, chci poděkovat Stálé komisi Senátu pro krajany.

Nebudu zde podrobně hovořit o vzniku naší organizace Klubu občanů ČR, který vznikl v roce 1994 krátce po rozdělení Československa. Snahou bylo sdružovat ty, kteří si ponechali občanství ČR, pomoci si navzájem v nepřehledné legislativní situaci a hájit zájmy této skupiny.

Prvním velice citlivým a zodpovědným rozhodnutím byla volba občanství. Občanství SR si zvolili především ti, kteří se rozhodli nebo byli nuceni z různých důvodů zůstat v SR a občanství ČR by jim podle očekávání mohlo činit problém. Naopak české občanství si ponechali ti, kteří se cítili být Čechy, Moravany nebo Slezany a i přes možné problémy o něj nechtěli přijít nebo se chtěli vrátit zpět do České republiky.

Stali jsme se nejmladší českou komunitou v zahraničí a cizinci ve svém dosavadním domově se všim, co k tomu patří. Snad porovnatelná situace vznikla rozdělením Jugoslávie a Sovětského svazu. Naštěstí nedošlo k takovým

projevům národnostní nesnášenlivosti jako v těchto zemích. Vše ale nebylo zas tak idylické, jak se nezúčastněným pozorovatelům může zdát. Projevy nesnášenlivosti vůči české menšině se objevily i na Slovensku, především v počátcích, a vliv mělo i stranické složení slovenské vlády.

Nešťastné vyhlášení, že rozdělení republiky se normálních občanů nijak nedotkne a snad to ani nepocítí, nebylo vůbec pravdivé. Nás se však dotklo velmi. Tehdejší platné zákony s takovou možností nepočítaly, nebyly na to připraveny a naši problematice nebyla věnována dostatečná pozornost. Publicita byla nežádoucí a naše problémy snad ani neexistovaly.

Mnozí uvažovali o přestěhování. V současnosti jsou v ČR, tak jako i v mnohých zemích světa, programy na získání nových občanů z jiných států. Česká vláda však nečinila nic pro návrat svých vlastních občanů. Přitom tito měli vazbu na ČR, většinou české školy, samozřejmě znali český jazyk. Nebyl by jakýkoliv problém s jejich začleněním do společnosti.

Tehdejší předseda vlády ČR řekl, že nám nic nebrání vrátit se do ČR. Ano, formálně to snad byla pravda. Skutečnost byla však úplně jiná. Byt mezi ČR a SR se prakticky nedal vyměnit. Slovinci se na Slovensko zrovna nevraceli. Právě naopak, však se v té době říkalo: „Všichni chytří Slovinci jsou už dávno v Čechách, jen hloupí Češi zůstávají.“ Koupit byt v ČR bylo pro mnohé zcela nereálné, nejen z důvodu nedostatku bytů. Státní byty se v SR začaly odprodávat později než v ČR a většinou s podmínkou neprodejnosti po dobu 10 let. Získat přiměřené zaměstnání bylo pro starší prakticky nemožné.

Mnoho problémů vznikalo i podmínkou trvalého pobytu – český důchod, půjčky, stavební spoření nebo penzijní připojištění se státním příspěvkem, umístění v domovech důchodců, ale i občanství dětí, nemluvě o II. vlně kupónové privatizace, které jsme se nemohli zúčastnit.

Důležitou roli při rozhodování o návratu do ČR hrálo i rodinné zázemí a vztahy – druhý z manželů, dorůstající děti, které se cítily být více doma na Slovensku a nechtěly opustit kamarády a změnit školu, postavení v zaměstnání a získání nového zodpovídajícího, převod důchodů.

V době nedávno minulé byla jedna politická strana a lidé o politice veřejně radši moc nemluví. Po revoluci se situace podstatně změnila. Vzniklo mnoho politických stran a volnost názorů. Všechny vzpomínané okolnosti se projeví i v mnohých vztazích – sousedských, pracovních, rodinných – a některá manželství proto skončila i rozvodem.

Od rozdělení ČSR se mnoho problémů vyřešilo. Byly přijaty nebo pozměněny mnohé zákony – školský, dvakrát o občanství, o trvalém pobytu, volební. Jiné jsou v jednání, tzv. krajský, novela volebního zákona. Některé problémy však zůstávají nevyřešeny a ani se vyřešit nedají.

Na podzim minulého roku v době konání konference zahraničních Čechů, kdy se začal plánovat i tento seminář, jsem měla možnost se opět setkat s krajany z celého světa. Mnozí jsme již staří známí. Na oficiálním programu byla projednána různá témata. Jak to už bývá, mnohé především osobní, se člověk dozví o přestávce při kávě, procházce Prahou nebo třeba při čekání na tramvaj. Zjistila jsem, že ať již žijeme v různých krajinách a i náš pobyt zde má různé příčiny, mnoho máme společné. Většinou máme dvě občanství, mluvíme dvěma jazyky, máme rodiny tu

i tam, jsme ovlivněni dvěma kulturami a způsobem života, žijeme mezi dvěma domovy. Nebo dilema nedávných dní, asi ne až tak podstatné, komu fandit při hokeji, když, jak říkala nezapomenutelná Soňa Čechová z Mostů, „hrají naši s našima“. Oba „naše“ týmy letos bohužel dohrály dřív, než jsme si přáli.

Mnozí z nás si kladou otázku, tak jako v naší hymně, „Kde domov můj?“. Voda dál hučí po lučinách, bory šumí po skalínách, snad to je i zemský ráj, i když asi jen napohled. Ale je tato země česká ještě domov náš? Na tuto otázku, a nejen na ni, by nám měl dát aspoň částečně odpověď i dnešní seminář.

Děkuji za pozornost.

(17. 5. 2007 Praha, Senát ČR)

Oznámení o právní službě

Rakouský odborový svaz (ÖGB) nabízí novou právní službu všem českým a slovenským zaměstnancům. V rámci Evropskou unii podporovaného projektu ZUWIS mají čeští a slovenští zaměstnanci v Rakousku od září 2007 dvakrát v týdnu možnost se bezplatně informovat o otázkách rakouského pracovního a sociálního práva v české řeči.

Další informace v německém a českém jazyce obdržíte na stránkách www.zuwis.at.

Der Österreichische Gewerkschaftsbund (ÖGB) bietet ein neues Service für Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer aus Tschechien und der Slowakei. Im Rahmen des von der Europäischen Union geförderten Projektes ZUWIS gibt es seit September zwei Termine pro Woche zu denen der ÖGB KOSTENLOS eine Erstberatung zum österreichischen Arbeits- und Sozialrecht in tschechischer Sprache anbietet.

Weitere Informationen in deutsch und tschechisch unter www.zuwis.at.

Právní poradenství – Rakouské pracovní a sociální právo pro české a slovenské zaměstnankyně a zaměstnance:

Kdy: Středa 16:30 – 18:30

Čtvrtek 14:00 – 15:00

Kde: 1010 Vídeň, Laurenzenberg 2 (v blízkosti Schwedenplatz), ÖGB Beratungszentrum (přízemí)

Tel.: 01/534 44 – 142

e-mail: beratungszentrum@oegb.at

Juristka: Mag. Martina Lackner

Sjednání termínu není nutné.

Czech Pointy jsou místa,

kteří mají lidem usnadnit vyřizování na úřadech. O tom, jak se od svého zavedení na jaře letošního roku osvědčily, píše *Hospodářské noviny*. Do projektu se zatím zapojilo třicet šest úřadů. Na speciálních terminálech mohou občané získat ověřené výpisy z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku a živnostenského rejstříku. Plánuje se také možnost vyzvednout si tímto způsobem i výpis z trestního rejstříku. Využití služeb Czech Pointu však může být i dražší než jednání na úřadě, stejně tak mohou lidé narazit na jejich omezené možnosti. Ministerstvo vnitra je se svým projektem spokojeno. Na začátku příštího roku by se mělo otevřít dalších 1 300 terminálů. Připojení na úřady práce či

zřizování nových občanských průkazů se zatím nechystá, ačkoli je ministr Langer už dříve sliboval, píše deník.

Úloha a místo národních jazyků v EU

Vážená paní, vážený pane,

obracíme se na Vás s ohledem na Váš zájem o evropskou politiku v oblasti jazyků.

Evropská komise chce při určování své politiky a činnosti týkající se úlohy a místa jazyků v EU zohlednit názory a očekávání laické veřejnosti i odborných organizací. Za tím účelem dnes zahájila internetovou konzultaci s veřejností. Svůj názor nám můžete sdělit prostřednictvím dotazníku na adrese:

<http://ec.europa.eu/education/multiling/>.

Konzultace potrvá do 15. listopadu 2007 a její výsledky budou zveřejněny v první polovině roku 2008. Odkaz na dotazník můžete samozřejmě zveřejnit na svých internetových stránkách či jinak dále šířit.

Doufáme, že si na vyplnění dotazníku najdete čas, a těšíme se na Váš příspěvek!

S pozdravem

Harald Hartung,

vedoucí oddělení pro mnohojazyčnost,
generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu,
Evropská komise

Web CzechTourism.com ve zcela nové podobě!

Do nového kabátu se před několika týdny převlékl web www.CzechTourism.com. Turistická prezentace ČR na internetu se nyní může pochlubit novým designem a intuitivnější strukturou. Ta by měla vést k jednodušší navigaci a rychlejší orientaci při získávání informací o cestování po českých regionech. Webové stránky jsou dostupné v 18 jazykových mutacích včetně češtiny, nově dokonce i v korejštině.

S kloboukem na jubilejní TOURFILM

Mezinárodní filmový festival turistických filmů a videí TOURFILM slaví letos významné jubileum: čtyřicet let existence ho jednoznačně vyneslo na pozici nejstaršího festivalu tohoto typu na světě. Proto letošní kulatý ročník slibuje nejen celou řadu překvapení a novinek, ale také retrospektivu připomínající jeho bohatou historii.

Mezinárodní portál pro milovníky lázní

Na poli českého lázeňství se objevil nový hráč. Před krátkým časem byl totiž zahájen provoz vícejazyčného portálu zaměřeného na mezinárodní lázeňské turisty – www.Spa-Resorts.cz. Webový portál jednoduchou a přehlednou formou prezentuje bezmála 300 lázeňských hotelů a více než 30 českých lázeňských měst.

Zlepšení služeb SC Pendolino od 1. září 2007

Od 1. září rozšíří SC Pendolino občerstvovací služby pro první třídu a zavede nové tarifní balíčky pro vnitrostátní dopravu pro první i druhou třídu. Ty cestujícím umožní návaznou dopravu regionálními spoji za tzv. balíčkovou

cenu z nástupních a do cílových destinací, a to v rámci obvodu platnosti síťové jízdenky Regionet.

Info: <http://bulletin.czechtourism.cz>

Předsednictví České republiky v uskupení Visegrádské čtyřky

Česká republika oficiálně převzala předsednictví v rámci uskupení států Visegrádské čtyřky (V4 – Česká republika, Maďarsko, Slovensko, Polsko). Stalo se tak dne 18. června 2007 v Bratislavě na setkání ministerských předsedů jednotlivých zemí V4. Česká republika tak naváže na dosavadní předsednictví Slovenské republiky a bude tak zastřešovat myšlenku visegrádské spolupráce do června 2008.

Info: <http://bulletin.czechtourism.cz/index.php?action=show&id=9720>

(CzechTourism)

Messe EXPOLINGUA Praha: 9. bis 10. November 2007

Deutsch ist Gastsprache der diesjährigen Expolingua Praha, Tschechiens größter Messe für Sprachen, Bildung und Kulturen.

Die Schwesterveranstaltung der Expolingua Berlin findet vom 9. bis 10. November in Prag statt. Auf einer gemeinsamen Präsentationsfläche werden Aussteller aus den deutschsprachigen Ländern ihre Bildungsprogramme Schülern, Studenten und anderen sprach- und kulturinteressierten Besuchern vorstellen.

Vor Ort präsent sein werden unter anderem die Akademischen Austauschdienste (DAAD, OEAD...), das Goethe-Institut, die Zentralstelle für Auslandsschulwesen, das Österreichische Gymnasium in Prag, die Sprachschule Ideum, die Deutsch-Tschechische Industrie- und Handelskammer sowie Universitäten aus den deutschsprachigen Ländern. Im begleitenden Fachprogramm wird es zahlreiche Beiträge zur Gastsprache geben. Vorgestellt werden unter anderem Studienangebote, Jobmöglichkeiten, Sprachdiplome und Sprachkurse. Die Expolingua Praha wird unterstützt vom Tschechischen Ministerium für Bildung, Jugend und Sport sowie von der Europäischen Kommission, Generaldirektion Bildung und Kultur.

Weitere Informationen gibt es beim Veranstalter ICWE GmbH unter prague@expolingua.com sowie auf <http://www.expolingua.cz>

Veranstaltungsort: Národní dům na Vinohradech, Národní míru 9, 120 53 Prague 2, Tschechische Republik
Geöffnet an beiden Tagen von 10 bis 18 Uhr.

MAIDLOVÁ, Jana – NEKULA, Marek: **Tschechisch kommunikativ 1.** Stuttgart: Schmetterling Verlag 2007. 150 Seiten, broschiert. ISBN 3-89657-860-X. Mit zwei Audio-CDs. Erscheint August 2007.

MAIDLOVÁ, Jana/NEKULA, Marek: **Tschechisch kommunikativ 2.** Stuttgart: Schmetterling Verlag 2007. 224 Seiten, broschiert. ISBN 3-89657-861-8. Mit zwei Audio-CDs, bereits erschienen Heren.

Slovenská reč – on-line

Tu najdete vybrané čísla časopisu *Slovenská reč*:

<http://www.juls.savba.sk/sr/>

Na správne prezeranie je potrebné v browseri použiť font, ktorý dokáže zobrazit všetky znaky používané v textoch (spojovníky, pomlčky a znaky transkripcie).

Použitie týchto textov sa riadi zákonom č. 618/2003 Z. z. (autorský zákon).

Chopinův festival v Gamingu

Letošní 23. hudební Chopinův festival se konal v bývalém kartuziánském klášteře, který založil rakouský kníže Albrecht II. a 452 let tu žili kartuziáni, tak zvaní „bílí mniši“. V roce 1984 se stává klášter privátním majetkem a od té doby je neustále restaurován. Vznikla tu jedna z nejnámennějších památek střední Evropy.

V kostele Maria Thron je pochován zakladatel Rakouska kníže Albrecht II. se svou chotí Johannou von Pfirt a také Alžběta Česká, dcera císaře Karla IV.

Knihovna se slavnými a drahocennými barokními freskami je vyzdobena Čechem Wenzelem Lorenzem Reinerem. Také prelátský sál je často používán pro významné slavnosti.

Letošní 23. Chopinův festival, který proběhl v tomto překrásném klášteře ve dnech 16.-19. srpna, se konal pod názvem *Chopin a Pleyelové ve Francii*. Jak se čekalo, sjeli se hosté a přátelé klasické a romantické hudby z celého světa. V rámci kvalitního programu s vynikajícími hudebními umělci zde loni vystoupili s velkým úspěchem čeští umělci a letos se naopak mohli pochlubit Slováci svým dirigentem Velkého slovenského komorního orchestru Ewaldem Danelem. Zároveň na závěr festivalu u příležitosti jeho desetiletého jubilea byl Danelův orchestr „propůjčen“ polskému dirigentovi Tadeuszi Strugalovi. Festival zakončil muzikální kabaret Američana Normena Shetlera.

Doufám, že jsem ve Vás vzbudila zájem a že se na příštím Chopinově festivalu sejdem po koncertu u starosty Gamingu na skleničce dobrého vína. Na příští rok se připravuje program s čínskými hosty.

Chtěla bych také upozornit na koncerty, které se konají ve Vídni v hotelu **Radisson SAS Calais**:

- **16. 10. 2007** – Chopin, Schumann, Mozart
- **13. 11. 2007** – Chopin, Halvorsen a náš A. Dvořák
- **04. 12. 2007** – Chopin, Dvořák, Martinů a Novák (vystoupí český pianista Martin Kasík se svou ženou)
- **05. 02. 2008** – Chopin, Schumann
- **11. 03. 2008** – kabaret s hudebním maňáskovým divadlem Normana Shetlera a Chopin, Liszt, Passini a Gottschalk

Vstupenky si můžete objednat v sekretariátu mezinárodní Chopinovy společnosti:

1010 Wien, Biberstraße 4,
po – pá 9:00-13:00 hod.,
tel.: **01/512 23 74, fax 75.**

*Ing. Jaroslava Zamrazil(ova),
členka mezinárodní Chopinovy společnosti*

AUTOBUSREISE NACH PRAG

17.-18. November 2007

AUSTRO-BOHEMIA-PRESS

Info: 0043 0 699 10596078,
www.pastrnak.at

Advent in Prag: 15.-16. 12. 2007

1. Tag:

6:00 Uhr Abfahrt in Neuhofen, Kirchenplatz
 6:15 Uhr A1 – Ansfelden
 6:30 Uhr Linz, Hauptbahnhof
 bzw. auf der Strecke in Richtung Freistadt (Fahrt über
 Freistadt, Budweis, nach Prag)
 – Ankunft im Hotel, Mittagessen
 Nachmittag Stadtführung
 – Adventmarkt auf dem Altstädter Ring
 – Abendessen
 – Schwarzes Theater
 Nächtigung

2. Tag:

Vormittag zur freien Verfügung (Einkaufsbummel auf
 dem Wenzelsplatz...)
 Mittagessen

Heimfahrt – Ankunft in Linz ca. 20 Uhr
 Reisekosten: € 159,- / EZ-Zuschlag: 15,- €
 Leistungen:
 – Busfahrt
 – Nächtigung / Frühstück
 – 2 x Mittagessen
 – 1 x Abendessen
 – Theaterkarte
 – Organisation, Reiseleitung
 Programm – Reisekostenänderung vorbehalten

Anmeldung bis spätestens 30. November 2007 an:

Hana Rigo, Am Sportplatz 4, 4501 Neuhofen/Krems,
 Tel./Fax: 07227/6912
 rigotranslation@aon.at
 http://www.dolmetsch-buero.at

Mitteuropäisches Theaterkarussell 2007 im Theater Brett

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, Tel.: +431/5870663, +43676/7345566
 Fax: +431/5869155, e-mail: theaterbrett@eunet.at, www.theaterbrett.at

Das Theater Brett veranstaltet – in Zusammenarbeit mit Wiener Kulturzentren der beteiligten Länder und dem Slowakischen Theaterinstitut – vom 16. Oktober bis 8. November bereits zum zweiten Mal das Festival *Mitteuropäisches Theaterkarussell*, bei dem einige interessante Produktionen, Ensembles und Theater aus Polen, Tschechien, Ungarn, und der Slowakei ihre Werke vorstellen. Außer den obengenannten Institutionen wird das Projekt vom Visegrad fund und der kulturpolitischen Sektion des BMeiA finanziell unterstützt.

Di 16. 10. 07 20:00 Uhr

Eröffnung des Festivals Stele (HU)

Rekonstruktion eines lebenden Denkmals

Artus – Gábor Goda Company

Artus existiert seit 1985 und zählt zu den bekanntesten ungarischen Gruppen. Von Gábor Goda als reines Tanztheater gegründet, arbeitet das Theater zurzeit an der Entwicklung neuer Tanztheaterformen, die sich in Grenzbe-
 reich zwischen Tanz, bildender Kunst und Musik bewegen. Stelle: großformatige Steinplatte oder übergroßer Steinblock mit hineingemeißelten Schriftzeichen, der in der Antike als Grabmal diente. Es gibt zwei Arten von Zeit: jetzt und nicht jetzt. Die Handlung des Jetzt: Ritus des Menschenopfers. „Vorsicht! Unsere Sanftmut, die als Wohlerzogenheit erscheint, ist nichts anderes als in Jahrtausenden entwickelte rituelle Vorsicht. Wir wissen es und haben Angst davor, dass jede unsere kleinste Tat Folgen hat.“ (Gábor Goda)

Mi 17. 10. 07 20:00 Uhr

Konzert – DuO Marta Angela Vávrová (Sopran), **Petr Vašíček** (Klavier) (CZ)

Godár, Bartók, Chopin, Martinů

Als begleitendes und einstimmes Programm des Theaterkarussells – Komponisten der beteiligten Ländern – Musik und Gesang – mit einer Interpretation vom weltberühmtesten musikalischen DuO – Marta Angela Vávrová (Sopran) und Petr Vašíček (Klavier).

Do 18. 10. 07 20:00 Uhr

Fabeln und Träume (CZ)

JAMU

Körpersprache, Musik, Gestik, Mimik, Bewegung, Kraft der entstehenden Binder und Humor, das alles zeichnet die Vorstellungen der gehörlosen Schauspieler, die unter der Regie von Zoja Mikotová arbeiten. Visuelles und musikalisches Theatererlebnis, das auf dem Bibel-Text – Ecclesiastes 3 – basiert.

Fr 19. 10. 07 20:00 Uhr

Die Zellen (SK) von Slávka Daubnerová und Eduard Kudláč

Divadlo P.A.T.

P.A.T. ist eine unabhängige Theaterinitiative, die im Jahr 2003 gegründet wurde und die zeitgenössische Kunst unterstützt.

Die Zellen: der Begriff Zelle ist ein künstlerischer und semantischer Ausdruck für einen Raum, der uns die nötige Einsamkeit und Stärkung bietet – er bedeutet aber natürlich auch ein Gefängnis oder eine Flucht. Es ist ein Platz für ein intimes Treffen mit sich selbst und den Erinnerungen, die sich in die Gegenwart projizieren. Eine assoziative Vorstellung (von Slávka Daubnerová gespielt), die sich an Tagebuchaufzeichnungen der bildenden Künstlerin Louis Bourgeois stützt.

Sa 20. 10. 07 20:00 Uhr

Die Gebärmutter von Wojtyzsko Maria (PL)

Szenische Lesung einer deutschen Übersetzung. Anhand einer Familie wird der ganz alltägliche biographische Wahnsinn Polens durchgespielt. Verfeindete Lager, Okkupationen, und Revolutionen. Und die junge Generation muss damit umgehen. Sich hineinfinden oder alles verneinen? Die Systeme, die den Eltern Halt gegeben haben, funktionieren bei den Jungen nicht mehr.

Di 23. 10. 07 20:00 Uhr

Ferdurdurke von Witold Gombrowicz (PL)

Teatr Provisorium u. Compagnie Teatr

Das Teatr Provisorium entstand 1976 und die Compagnie Teatr 1996 in Lublin. Sie schlossen an die Tradition der bekannten polnischen Theater der 60er u. 70er Jahre an und sind inzwischen weltbekannt geworden. *Ferdurdurke*: eine 1998 entstandene originelle Adaptation der Kultnovelle von Witold Gombrowicz. Ein physisches Schauspiel mit vier Darsteller. „Zu Ehren der Verrücktheit und des Witzes“ – diesen Titel trägt die Rezension der „New York Times“ über diese Inszenierung, die am Theater La Mama in Manhattan gezeigt wurde.

Am Theater Brett werden wir die englische Version zu sehen bekommen.

Mi 24. 10. 07 20:00 Uhr

Here We Are (SK)

Dokumentarfilm

Ein ungewöhnlicher Blick auf die Slowakei und das, was man als typisch slowakisch bezeichnet. Geschichte einer Familie, die nach dem Fall des Eisernen Vorhangs versucht, ihre alte Heimat wiederzufinden.

Do 25. 10. 07 20:00 Uhr

Recital unterwegs (CZ)

Eine Performance von Andrea Buršová (Liederabend)

Andrea Buršová, junge Schauspielerin des bekannten tschechischen Experimentaltheaters Husa na provázku sagt: „Gesang ist ein schöner Weg, um sich näher zu kommen. Durch ein Lied können wir uns einer lebendigen Vorstellung von der Wirklichkeit nähern.“ *Recital unterwegs* ist ein Abend voller Lieder, eigener und geliebter, Spaß und Fantasie. Im Theater Brett wird es seine Premiere feiern. Das *Recital* ist unterwegs...

Sa 27. 10. 07 20:00 Uhr

Kacsá / Kauzo (HU) von Boguslaw Schaeffer

Focus Werkstatt

„Dieses Stück wurde für Schauspielerkomponiert. Seine Form mag manchen verdächtig erscheinen. Als Erklärung soll dienen, dass es eine musikalische Collage ist, die es geradezu herausforderte, auch auf der Theaterbühne zu ertönen. Auf einer Bühne, die ich gern mag, auf der Bühne der Fantasie, der Leichtigkeit, der Überraschungen, des Intellekts, des Humors und der Mehrdeutigkeit. Warum sollte ein Bühnenstück unklar und mehrdeutig sein?, könnte man mich fragen. Ein Kunstwerk muss unbedingt vielschichtig sein. Tapeten und Plakate dürfen eindeutig sein, Kunstwerke nicht...“ (Boguslaw Schaeffer)

So 28. 10. 07 20:00 Uhr

Dr. K. (PL)

Hommage à Franz Kafka

Teatr Mumerus

Franz Kafkas kurze Erzählungen (Tagebücher, Ein Bericht für eine Akademie, Die Verwandlung...) sind zu einer Inspiration für diese szenische Collage geworden, die im Rahmen des Projekts Mitteleuropäische Mythen und in einer Kooperation des Teatr Mumerus mit den Prager Theaterkollegen entstanden ist. Die Vorstellung ist ein Wechselspiel von szenischen Situationen, Puppenspiel und Tanz.

Mo 29. 10. 07 20:00 Uhr

Jurgas Hana von Hana Naglik (SK)

VŠMU u. Studio 12

Im Frühling 2007 wurde diese Inszenierung im Zuge des slowakischen Festivals „Das neue Drama“ mit dem 1. Preis ausgezeichnet. *Jurgas Hana* ist eine Dramatisierung der Novelle Die Gebrüder Jurga von Ivan Horváth. Das Stück reflektiert Probleme der heutigen Familie. Die Unfähigkeit, die Beziehungen zwischen Eltern und ihren Kindern einigermaßen zufrieden stellend zu realisieren. – Rasante aber auch gefühlvolle Regie von Alena Leľková und ausgezeichnete Leistungen der Jungem Schauspieler.

Mi 31. 10. 07 20:00 Uhr

„Almtraum“ von Anna Grusková (SK)

Szenische Lesung einer deutschen Übersetzung.

Die slowakische Theatergemeinde kennt Anna Grusková vor allem als hervorragende Theatertheoretikerin. In letzter Zeit begann sie jedoch nicht nur über das Theater, sondern auch für das Theater zu schreiben. Ihr Interesse für die österreichische Geschichte und Kultur mündete im Dramentext *Almtraum*, in dem sie die Lebensgeschichte der Komponistin Alma Mahler-Werfel analysiert. Das Stück ist als erregendes intimes Gespräch konzipiert, das zwischen einem romantischen Traum und einem Alptraum pendelt. Die Repliken der historischen Gestalten sind authentisch.

Fr 2. 11. 07 20:00 Uhr

Anna Réti: ***Inside out*** – Dániel Szász: ***Schweben*** (HU)

Inside out – ein Solostück über den Konflikt zwischen uneingeschränktem Flug des Geistes und der Unmöglichkeit, sich vom Körper loszureißen. „Der Soloauftritt von Anna Réti ist vital, feurig und erbarmungslos. Er enthält eine Art einer durch Schmerz gezeichneter Menschlichkeit...“ (Ádám Mestyán)

Die Kurzversion der Produktion wurde 2006 beim 10. Internationalen Solo-Tanz-Theater-Festival in Stuttgart mit dem 1. Preis für Tanz, dem 2. Preis für Choreographie sowie dem Publikumspreis *Schweben* – eine Choreographie auf die Gravitation. In die Welt hineingeworfen – wie Mr. Bean (*Ecce homo*) – ausgestreckt liegt er auf dem Boden und das einzige, worauf er sich verlassen kann, ist, von der Gravitation gehalten zu werden. Eine Aufführung völlig ohne Instrumente, ganz natürlich.

Sa 3. 11. 07 20:00 Uhr

egonegonegon (HU)

Tanz-Solo

Krisztián Gergye Company

„Die nächste Denkstation des Jungem Choreographen Krisztián Gergye über Egon Schiele. Gergyes Schiele-Porträt ist nicht bloß eine ehrfürchtige Verneigung vor dem Maler, vielmehr eine (Selbst-)Analyse und Fragestellung, markante Interpretation und lyrisch-sanfte Provokation. Die Farbschicht – die die nackten Körper vom Fuß bis zum Kopf bedeckt – beginnt als Kostüm zu fungieren, sobald Schnittkes melancholische Musik ertönt. Als ob die beiden Figuren vom Jenseits in den überdimensionalen Raum hineingeworfen worden wären: ihr einsames *Schweben* ist der Auftakt einer Reihe kraftvoller Bilder.“ (Tamás Jászay)

Di 6. 11. 07 20:00 Uhr

Die Gefühlsziehung einer Schlangenfrau (SK)

Ein vitales Drama über die Geheimnisse der Mütter und ihrer Töchter. Eine Welt voller Farben und Leben kontrastiert mit der verletzlichen Welt von zwei Schwestern, die jede auf ihre eigene und völlig andere Art das Leben zu meistern versuchen. Die beunruhigende Beziehung zu ihrer Mutter bringt sie jedoch wieder näher zueinander.

Mi 7. 11. 07 20:00 Uhr

Ein Beckett Abend (PL) mit Irena Jun

2006 feierte die Welt den 100. Geburtstag Samuel Becketts. Irena Jun, die zu den international arriviertesten Beckett-Darstellerinnen zählt, stellte – unter der Regie von Antoni Libera, der das Gesamtwerk Becketts ins Polnische übertrug und seine Dramen für das polnische Fernsehen und auf internationalen Bühnen inszenierte – einen exquisiten Abend aus seinen Texten zusammen: Nicht ich – Monolog eines Frauenmundes, entstand 1973, Schaukeln – ein 1981 verfasster Einakter, ist ein ergreifendes Stück über das Altern, die Hoffnung und die Sehnsucht nach der

„anderen lebenden Seele“, Was ist das Wort entstand 1976 auf einen Impuls des Komponisten Morton Feldmann.

Do 8. 11. 07 20:00 Uhr

Erinnerungen an eine Zeit, in der ich ein Baum war (CZ)

Divadlo Continuo

Als Inspiration zu diesem Stück dienten einige Kapitel aus Materlinks „Der blaue Vogel“ und die Kindheitserinnerungen der Protagonisten. In fiktiven Gesprächen erzählen die Schauspieler ungeborenen Kindern darüber, wie es ist, geboren zu werden, was heißt essen, ob es kalt auf der Erde ist, wozu ein Hut ist und was die Pocken sind. Ein Bewegungstheater mit Puppen und mit Musik, die mit Motiven der Pop-Musik der 80er Jahre, mit Chansons der Vorkriegszeit, Jazz und mit dem Volkslied arbeitet. Das Alles erzeugt ein Bild der Kindheit im Mitteleuropa der 70er und 80er Jahre.

Karten: 16,- Ermäßigung: 12,- (Ö1-Mitglieder), 10,- € (Senioren und Studenten), Gruppenermäßigung auf Anfrage.
Vorbestellungen unter 01/5870663 oder 0676/7345566

Z NOVÝCH KNIH

Máte Chartu 77?

Vychází unikátní publikace, která ve třech svazcích představí veškeré dokumenty k Chartě 77. Ukazuje i reakci režimu.

Brno – je 14. ledna 1977. Komunistický režim bojuje proti nové nezávislé iniciativě nazvané Charta 77. Lidé jsou

Na křest knihy přišli i J. Ruml a V. Havel

zastařeni. Do Okresní lidové knihovny v Gottwaldově (Zlín) přichází jakýsi zvědavce: „Máte Chartu 77?“ ptá se. Za nim přijdou ještě dva se stejným dotazem. Hlášení o těchto třech odvážných (či naivních) lidech ze Zlína dorazilo až na ústřední výbor komunistické strany, kde se shromažďovaly veškeré zprávy a zprávičky o reakcích veřejnosti na Chartu. Navíc: Jak by mohl být v knihovně text dokumentů, který se představitelé režimu rozhodli zatajit i před členy vládnoucí komunistické strany?

Kdo si chce udělat představu o činnosti chartistů, zjistí, že Charta 77 vydala do pádu komunistického režimu téměř 600 oficiálních dokumentů. Editory unikátní třísvazkové publikace jsou Blanka Císařovská a Vilém Prečan, vydal Ústav pro soudobé dějiny.

Andreas WIEDEMANN: „Komm mit uns das Grenzland aufbauen!“ Ansiedlung und neue Strukturen in den ehemaligen Sudetengebieten 1945-1952

Essen: Klartext-Verlagsges., 2007. 482 S. m. 18 Abb. 22,5 cm; Festeinband; Deutsch, 35,90 € ISBN-10: 3898617343, ISBN-13: 9783898617345 (= Deutsch-Tschechische und Deutsch-Slowakische Historikerkommission, Veröffentlichungen, Band 15, Veröffentlichungen

zur Kultur und Geschichte im östlichen Europa, Band 29), ca. 35,- €

Im guten Fachhandel und unter

<http://www.klartext-verlag.de/frame.php?kat=8&ukat=19>

Zum Buch:

Nach dem Ende des Zweiten Weltkrieges waren die böhmischen Länder Schauplatz der größten Wanderungsbewegungen ihrer Geschichte. Sie erfassten mindestens fünf Millionen Menschen. Die Vertreibung und Zwangsausiedlung der deutschen Bevölkerung sowie die Wiederbesiedlung der Grenzgebiete durch Tschechen und Slowaken veränderten die ethische, kulturelle und sozio-ökonomische Struktur in dieser Region umfassend und nachhaltig. Das Buch konzentriert sich auf den Verlauf und die Folgen der Wiederbesiedlung der Grenzgebiete. Gefragt wird nach den Gründen der Wanderung und nach den demographischen, politischen, sozialen und kulturellen Auswirkungen des Migrations- und Ansiedlungsprozesses. Das Ergebnis ist eine umfassende und kritische Gesamtanalyse der Bevölkerungsverschiebungen in dem Grenzland, wie sie bislang selbst in der tschechischen und tschechoslowakischen Wissenschaft nicht auftaucht.

Vladimír VOTÝPKA: Böhmischer Adel. Familiengeschichten

Aus dem Tschechischen von Walter und Simin REICHEL. Wien: Böhlau, 2007. 383 Seiten, zahlr. s/w-Abb. 23,5 x 15,5 cm, Gb., 24,90 €.

ISBN 3-205-77592-9, ISBN-13: 978-3-205-77592-8

„...trägt so unpräzise wie unterhaltsam zur Aufklärung bei und vermittelt noch dazu Zeitgeschichte auf spannende und sehr persönliche Art.“ (Der Standard, 5. 6. 2007)

Zum Buch:

Über Adelsfamilien herrschen in der Öffentlichkeit vielfach verzerrte, widersprüchliche und unvollständige An-

sichten. Sie sind von nostalgischer Sicht verklärt oder glorifiziert. Die Frage aber, wie es etwa dem böhmischen Adel nach dem Zerfall der österreichisch-ungarischen Monarchie erging, wurde selten gestellt. Lobkowicz – Mensdorff-Pouilly – Borek-Dohalsky – Schwarzenberg – Kinsky – Schlik – Sternberg – Czernin – Strachwitz – Bubna und Lititz – Wratislaw – Hruby und Gelenj – klingende Namen großer böhmischer Adelsgeschlechter, deren Schicksale während der politischen Umbrüche des 20. Jahrhunderts vielfach unbekannt geblieben sind.

Der Publizist und Fotograf Vladimír Votýpka hatte noch in kommunistischer Zeit im Rahmen einer Recherche über denkmalgeschützte Objekte in Böhmen und Mähren die Möglichkeit, hinter die Kulissen der herrlichsten Schlossseinrichtungen zu blicken, wohin ansonsten nur ganz wenige Besucher gelangen. Was er entdeckte waren zahlreiche Kunstgegenstände, historische Möbel und ganze Bibliotheken, die jahrhundertlang sorgfältig gepflegt worden waren, sich nun aber in chaotischem Zustand befanden. Er begann die Geschichte der ehemaligen Bewohner, der adeligen Familien, aufzuschreiben. Es gelang ihm dabei, wichtige Vertreter des böhmischen Adels ausfindig zu machen und die politisch und persönlich so stark bewegten Jahre gemeinsam mit ihnen zu rekonstruieren.

Bestellung und weitere Informationen unter:
<http://www.boehlau.at/main/book.jsp?bookID=3-205-77592-9>

Die deutsch-tschechischen Beziehungen und die junge Generation. Heimat, Geschichte, Zukunft, Europa

Herausgegeben von der AG Politik des Deutsch-tschechischen Jugendforums, Mai 2007, zweisprachig Deutsch und Tschechisch, 104 S.

Abstrakt:

Was wissen wir über die Jugendlichen in Deutschland und Tschechien? Was wissen die Jugendlichen über das Nachbarland? Was denken sie übereinander? Die Broschüre ist das Ergebnis eines zweijährigen Projektes deutscher und tschechischer Jugendlicher, die im Forumzusammen arbeiteten. Hintergrund ist eine gemeinsame Beobachtung: Es scheint, als kommen Jugend und andere grenzüberschreitende Dialoge in der deutsch-tschechischen Berichterstattung kaum vor. Andere Themen wie Politik und die Auseinandersetzung mit Geschichte sowie Wirtschaft und Kriminalität scheinen wesentlich häufiger für Schlagzeilen zu sorgen. Das Projekt besteht daher aus zwei Teilen.

Teil 1: Analyse der Tageszeitungen (überregional und regional) in Deutschland und Tschechien für den Zeitraum 1990 bis 2005.

Teil 2: Umfrage unter tschechischen und deutschen Schülern. Dabei wurden in Deutschland 1222 und in Tschechien 475 Jugendliche befragt. In vier Frageblöcken zeigen sie ihr Wissen und geben Antwort auf Themen, die in der politischen Berichterstattung sehr präsent sind: Heimat, Geschichte und die gemeinsame Zukunft in Europa. Dabei wird deutlich, dass sich Wissen und Meinung der Jugendlichen nicht immer mit den in den Medien dargestellten politischen und gesellschaftlichen Inhalten decken müssen.

Die Ergebnisse des Projekts wurden auf der Abschluss-sitzung der 3. Amtszeit des Deutsch-tschechischen Ju-

gendforums 2005-2007 am 07. Mai in Prag vorgestellt. Die zweisprachige Druckversion der Broschüre kann bei den Autoren kostenfrei (Bitte Angabe von Name, Vorname, Adresse, evtl. Organisation) bestellt werden, und zwar bei faq@arcor.de oder natglueck@hotmail.com

AG POLITIK UND ZEITGESCHICHTE

<http://www.ahoj.info/section.php?seid=505>

Die Mitglieder der AG Politik sind:

Natalie Glück (natglueck@hotmail.com), Isabell Klingert, Falk Kunadt (AG Leiter) (faq@arcor.de), Rosta Němec, Michael Sachsenmaier, Judith Schenz, Miroslav Stanik, Jan Zajíc.

Das Deutsch-tschechische Jugendforum entstand 2000 auf Initiative des Koordinierungsrates für das Deutsch-tschechische Gesprächsforum. Ab September 2007 geht das Jugendforum in die vierte Amtszeit. 20 deutsche und 20 tschechische Jugendliche werden in den nächsten zwei Jahren gemeinsam an Projekten zu grenzüberschreitender Verständigung arbeiten.

Nähere Informationen finden Sie unter:
<http://www.jugendforum.ahoj.info>

Kein Gedicht für Trotzki

Marta Marková: *Auf ins Wunderland. Das Leben der Alice Rühle-Gerstel*

Innsbruck: Studien Verlag 2007, 530 pp.

Dass man sich auf kommendes Unglück in keiner Weise vorbereiten könne, einem gar nichts anderes bliebe, als »einfach aufs Geratewohl voran (zu) leben«, von dieser Maxime schien Alice Rühle-Gerstel noch im Jahr 1932 überzeugt. Nur zehn Jahre später – inzwischen vom Nationalsozialismus zuerst aus Deutschland, später auch aus ihrer Heimatstadt Prag vertrieben – ist von ihrem Lebensmut nichts mehr übrig. »Für eine Stunde Glück«, bilanziert sie bitter – in einem nie abgesandten Brief aus dem mexikanischen Exil an die Psychoanalytikerin Karen Horney –, habe sie »generell mit Hundert Stunden Traurigkeit« bezahlt. Dabei würden sie die meisten Menschen für eine »liebenswürdige, intelligente, effiziente Person« halten und hätten doch keine Ahnung davon, »dass ich die meiste Zeit an Selbstmord denke«. Ein halbes Jahr später, am 24. Juni 1943, wählte sie, neunundvierzig Jahre alt, unmittelbar nach dem Herztod ihres Mannes Otto Rühle, in Villalongin, Mexiko City, den – lange vorher gedachten – Freitod.

Wer war Alice Rühle-Gerstel? Es ist ein reiches Material, das Marta Marková in einer jüngst erschienenen Biografie vor uns ausbreitet. Material, das einerseits aus der Auswertung des ihr anvertrauten, im Münchner Institut für Zeitgeschichte liegenden umfangreichen Nachlasses der Autorin stammt, andererseits in unermüdlicher Recherche-Arbeit während eines Jahrzehnts in Archiven der ganzen Welt zusammengetragen wurde – ergänzt durch Befragungen zahlreicher Zeitzeugen, Weggefährten, FreundInnen der Autorin. Dabei ist Marková mehr Dokumentarin als Biografin. Es geht ihr nicht so sehr darum, Alice Rühle-Gerstel als die »marxistische Individualpsychologin«, Sozialpädagogin, frühfeministische Schriftstellerin, Gefährtin und Frau des legendären rätendemokratischen Politikers und marxistischen Theoretikers Otto Rühle zu porträtieren, sondern, jenseits aller Punzierungen, das Leben einer Frau in seiner Fragilität, seinen Rissen und Brüchen, in Zeiten des Aufbruchs und der Verheißung (den 20er und frühen 30er Jahre des vorigen Jahrhunderts) und in Zeiten der politischen und rassistischen Verfolgung erfahrbar zu machen.

Marta Marková erzählt nicht den einen Lebensroman. Ihr Material zwingt sie zur Rekonstruktion einer Person, die aus mehreren Personen zusammengesetzt erscheint (weshalb ihr all die »Nebenfiguren«, -biografien, -erzählungen so wichtig sind). Neben der klugen, freizügig lebenden und liebenden, politisch aktiven, grandiosen Intellektuellen, Schriftstelle-

rin und Journalistin Alice Rühle-Gerstel, der Gefährtin, Freundin und Liebhaberin bedeutender Männer (und Frauen), wird eine depressive, überlastete, ängstliche, von realen und eingebildeten Krankheiten heimgesuchte, an Schuld- und Versagenkomplexen leidende, Alter, Armut und Einsamkeit fürchtende Frau sichtbar – wobei die eine nicht ohne die andere zu haben ist. Nichts wurde hier geglättet, geschönt. Kein ganzes Leben herbeigeschrieben. »Fehler« und Schwächen der Protagonistin nicht verborgen. Nicht die Kälte gegenüber der Mutter, nicht die Unversöhnlichkeit gegenüber der Stieftochter (die besonders verstört, gehört doch *Das Stiefkind* zu den einfühlsamsten und berührendsten ihrer sozialpädagogischen Schriften). Vielleicht aber gerade wegen dieser Inkonsistenzen lohnt es sich, sich sowohl mit der Person Alice Rühle-Gerstel als auch mit ihrem umfangreichen, bisher nur zerstreut existierenden und schwer zugänglichen Werk – Zeitschriftenartikeln, Essays, Rezensionen, Briefen –, von Marková sorgfältig ausgewählt und zitiert, auseinander zu setzen.

Dass Alice Rühle-Gerstel, die in den 1920er und frühen 1930er Jahren auch in Österreich eine gefeierte Intellektuelle war – ihr jüngerer Weggefährte Manès Sperber pries sie einmal als »die intelligenteste und wohl auch die gescheiteste Frau«, der er je begegnet sei –, heute fast vergessen ist (nur in der feministischen Literatur taucht sie manchmal als Vorläuferin Simone de Beauvoirs auf), liegt nicht zuletzt an der in den Nachkriegsgesellschaften (und zwar auch in den kommunistischen) stattgefundenen Nationalisierung des Geisteslebens, in der transnationale und plurilinguale Persönlichkeiten mit mehr als einer Identität keinen Platz mehr hatten. Die aus einer jüdischen Prager Industriellenfamilie stammende Alice Rühle-Gerstel etwa schrieb ihre Texte in Deutsch, Englisch und Spanisch,

sprach Französisch, Italienisch und Russisch, übersetzte aus dem Tschechischen und Deutschen ins Spanische. Ihre Staatsbürgerschaft wechselte sie – erzwungenermaßen – gleich vier Mal: Geboren wurde sie als Österreicherin, gestorben ist sie als Mexikanerin – dazwischen war sie Staatsbürgerin der jungen Tschechoslowakischen Republik, später, durch Heirat, Reichsdeutsche (ihrer drohenden Ausbürgerung durch das NS-Regime kam sie durch Annahme des mexikanischen Bürgerbriefes zuvor). Politisch verortet Marková die unorthodoxe Marxistin überraschend – aber nicht unzutreffend – in der Wiener Sozialdemokratie der 1920er Jahre, mit deren Schul- und Sozialprogrammen Rühle-Gerstel sich in besonderem Maße identifiziert habe. So nimmt es nicht wunder, dass die Person und das Werk der Alice Rühle-Gerstel, wie auch die historische Bedeutung ihrer Familie – diese hatte den Aufstieg von der Manufaktur zum international erfolgreichen Kunsthandwerk- und Möbelindustriellenunternehmen gewagt – aus dem kulturellen Gedächtnis ihrer tschechischen Heimat gestrichen wurde.

Auch für Marta Marková, deren Biografie jener ihrer Protagonistin in manchem ähnelt – auch sie Schriftstellerin und Journalistin, auch sie Emigrantin (vertrieben nach dem Scheitern der »samtenen« Revolution aus der Tschechoslowakei) –, war Alice Rühle-Gerstel zunächst nur eine Randfigur, Freundin der häufig zur »mythischen Ikone« stilisierten Milena Jesenská, der Geliebten Kafkas, der Marková ein früheres Buch gewidmet hatte. Bis sie herausfand, dass Alice intellektuell die viel aufregendere Figur war, bewegte sich diese doch gleichsam an den Schnittstellen der Moderne: Psychoanalyse und Marxismus, Arbeiterbewegung und Feminismus.

Geboren im März 1894 im von Nationalitätenkonflikten gebeutelten Prag (in einem im Exil entstandenen Roman *Der Umbruch oder Hanna und die Freiheit* erinnert sie sich an die als Kind erlebten nationalistischen und antisemitischen Ausschreitungen in Folge der Baden-Krise) erhält die junge Alice eine für das liberale deutsch-jüdische Bürgertum beinahe typische Erziehung und Ausbildung: Öffentliches Deutsches Mädchenlyzeum in Prag (mehr als zwei Drittel der Schülerinnen waren jüdischer Konfession), Töchterpensionat in Dresden (mit Schwerpunkt Sprachen und Musik), anschließend, wieder in Prag, k. k. Deutsche Lehrerinnenbildungsanstalt, an der Alice Gerstel im Jahr 1912 die Staatsprüfung in Musik und Französisch ablegt. Nach einem Freiwilligenjahr als Krankenschwester am 2. Prager Militärspital und nach Ablegung der durch den Ersten Weltkrieg verspäteten Matura, beginnt sie im Herbst 1917 an der deutschen k. k. Karl Ferdinand Universität in Prag ein Studium der Germanistik und Philosophie, das sie – nach einem kurzen Intermezzo als Erzieherin im Hause Habsburg (bei der »roten Erzherzogin« Elisabeth Marie Fürstin zu Windisch-Graetz) – nach dem Ende des Ersten Weltkrieges in München fortsetzte und im März 1921 mit einer Dissertation über Friedrich Schlegel und Chamfort abschloss. [...]

Man ist versucht, das Buch Marta Markovás ebenso zu lesen: einzusinken, kreuz und quer zu lesen, sich manchmal seufzend darin zu verirren, großzügig über kleine Ungenauigkeiten und sprachliche Ungeschicklichkeiten (die gewiss nicht der Autorin anzulasten sind, hat diese doch das Buch nicht in ihrer Muttersprache geschrieben) hinwegzusehen, sich an einer vermeintlichen »Unwissenschaftlichkeit« (die man der Autorin vorwerfen könnte, ist sie ihrer Protagonistin doch so nahe, dass sich die Differenz zwischen der Beschreibenden und der Beschriebenen manchmal verwischt) nicht zu stören, statt dessen, in eine Literatur-Werkstatt einzutreten, in der nicht nur das Bild der Alice Rühle-Gerstel, die von der Nachwelt zu Unrecht bloß als »sozialistische Erzieherin«, als emanzipierte Frau an der Seite Otto Rühles gesehen wurde, nachhaltig verändert wurde, sondern in der gleichzeitig ein Zeitpanorama von beeindruckender Dichte und Weite aufgespannt wurde: das lebendige geistige Klima des linken Exils in Prag bis zur Okkupation, die politischen Spannungen und erbarmungslosen Auseinandersetzungen zwischen Stalinisten, Trotzkiisten, unorthodoxen Marxisten und demokratischen Linken im mexikanischen Exil, die Tätigkeit der Dewey-Kommission und der Trotzki-Prozess (über den Alice Rühle-Gerstel in *Kein Gedicht für Trotzki* berichtet) – all das fasziniert und betört.

(Hannelore Burger, Wien)

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:***Balada pro banditu**Bohemia I**Český ráj (něm.)**Čísařův pekař**Český Krumlov (něm.)**Čerte, drž se svého kopyta**Hrátky s čertem**Jižní Čechy (něm.)**Karlsbad**Kytice**Mikulov (něm.)**Magdalena Kožená**Morava a Slezsko (něm.)**Nesmrtelná teta**Obchod na korze**Ostře sledované vlaky**Osudy dobrého vojáka Švejka I-II**Penzión pro svobodné pány**Praha**Pražské Jezulátko (něm.)**Šakalí léta**Tajemství ocelového města**Trhák**Všichni moji blízcí***Divadlo Jára Cimrmana:***AKT, hra se zpěvy a tanci**Němý Bobeš aneb Český Tarzan**Vyšetřování ztráty třídní knihy**Záskok***Pohádky:***Broučci**Kocour Vavřínek**Krtečkova dobrodružství**Maxipes Fík**Mach a Šebestová I-II**Rákosníček a jeho rybník**Spejbl a Hurvínek**Tuláček***Kazety:***A vy páni muzikanti**Jarmila Šuláková - Folk songs**Jen vzpomínky poštmistrovic**kluka**Krtečkova dobrodružství I-II**Neuvěřitelné situace:**Šimek a Sobota**Písničky Čechů v Chorvatsku**Slzy smíchu Jiříny Bohdalové**The best of Pavel Bobek**Všichni moji blízcí***CD:***V + W, Písničky (2005)***Možnost zapůjčit tyto filmy:***Audience**Báječná léta pod psa**Když rozvod, tak rozvod**Pelíšky**Skřivánci na niti**Smrt krásných srnců*

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní E. Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku**Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,****Schlösselgasse 18, A-1080 Wien**

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým členům a novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2007 činí 29,- €. Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2007 činí 29,- €. Prosím, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2007 činí včetně poštovního 49,- €.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)**Rozměry v cm****Cena v €**

2,5 × 5,2

6,13

3,2 × 10,5

15,31

6,5 × 5,2

15,31

7,0 × 8,5

26,88

7,0 × 10,5

34,38

5,0 × 17,3

40,00

12,5 × 17,3

100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, mobil 0043 (0) 669 195 44 077,

tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Eva Zemanová, mobil 0043 (0) 664 514 33 29

centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at**Kursy češtiny**

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kursy**slovenského jazyka****na Slovenskom inštitúte**

miesto: priestory Slovenského inštitútu,

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,

informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.czMag. **Sylvie Šebelová**

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web****CzechTourism Wien**
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien

ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska

tel.: 0043 1 533 21 933

fax: 0043 1 533 21 934

e-mail: info-at@czechtourism.comwww.czechtourism.com

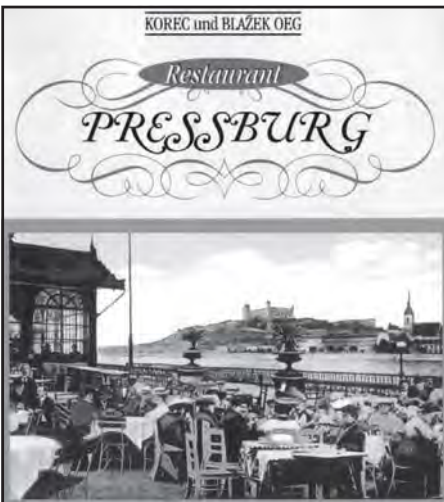
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmlouvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30 nebo v **Kulturním klubu** (viz níže).

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü - Spezialitäten aus der ganzen Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volkgruppe

Videařtí Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny

Výhodné apartmá v centru města

s vlastním parkovištěm pro návštěvníky Salzburgu
a lyžařských sjezdovek v okolí.

Tel.: 0660 4131739

e-mail: robovsky@seznam.cz

„Zum Franz“
Böhmisch-Mährisches
Spezialitätenrestaurant

Öffnungszeiten:

Mo-Sa: 11.00 Uhr - 23.00 Uhr

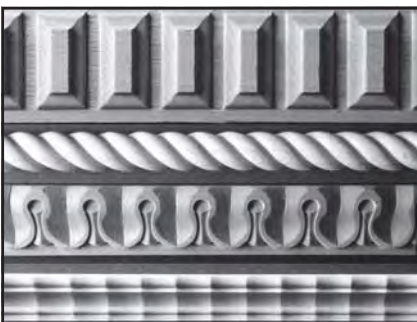
Dornbacher Straße 103
A-1170 Wien

Tel/Fax: 01/481 46 28

Mobil: 0660 761 34 92

0660 590 99 14

www.zumfranz.at
office@zumfranz.at

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT
Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalovaných značkových parfémů za skvělé ceny.
Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

Tel.: 0676 9452096

Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstrasse 60 - Tel (0222) 586 09 67

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Theater
moki

Mobiles
Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenc,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni

M. Sedla,
Westbahnstr. 18, 1070 Wien,
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Právník v ČR JUDr. Josef Franc advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

SALON MIMI-OFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá: 8-12 + 14-19 hod.
1140 Wien, Kienmayerg. 48

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Budweiser
Budweiser

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE

servis pro krajany

Prodám rodinný domek

20 km od Znojma
v obci Boskovštejn, 3 + 1,
vhodný na chalupu
i k trvalému bydlení.
Krásné prostředí.
Tel.: 00420 605067244

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

**Gesundheitsstudio Krottenbach
Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia**

soukromý všeobecný lékař, pracovní, preventivní
a estetická medicína, životní prostředí
Krottenbachstraße 52 (vchod Budinskygasse)
1190 Wien, Tel.: 01/958-0-951, Mobil: 0699/63-000-63
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at, www.artdoc.at

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svičková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE
Denis Bezucha**

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠIČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Dieselgasse 5/43, 1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÝ SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +43 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.vieden, www.rozhledy.at
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.
**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19–22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**
1030 Wien, Sebastianpl. 3,
tel. 02273 7604

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

**Mateřská škola školského spolku
Komenský**
ředitelství: 713 31 88 / 40

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva Drsata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista – sportovní lékař,
Innere Medizin – Sportmedizin,
gerichtlich beeid. Sachverständiger,
Diplomsportarzt, všechny pokladny.
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Iona Polzer, roz. Bartošková
choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odborná ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka Widner
odborná dětská lékařka, alle Kassen,
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2,
1100 Wien, tel. 01/6880448,
e-mail: lenka.widner@gmx.at

Od Vltavy na břehy Douro... (dokončení)

Elisabeth Burmester¹

Když si celá Evropa oddechne, poněvadž zbraně po šesti letech strašného masového vraždění konečně utichnou, začne v květnu 1945 cesta utrpení Ringhofferů úplným zbavením práv a ztrátou veškerých existenčních základů. Situace jednotlivých členů rodiny je stejnou měrou děsivá. Veškerý majetek je bez náhrady konfiskován, mimo jiné zámky v Kamenici a Štiříně včetně kompletního zařízení, knihoven a cenných sbírek obrazů, porcelánu a zbraní. Zatímco v Praze české „Revoluční gardy“ obsazují budovu generálního ředitelství a na Hanuše uvalí domácí vězení, je Felix v Kamenici vzat do vazby sovětskými vojáky. Jeho sestra Ina je na žebříňáku odsunuta ze zámku v Olešovicích² s několika nucenými svazeky jejího osobního majetku. Se svou dcerou Lízou se dostane do pověstné „Malé pevnosti“ v Terezíně. Dřívější ghetto a koncentrační tábor, v němž ještě před nedávnem musely trpět židovské vězeňkyně, se nyní stane místem děsu³ pro tisíce internovaných Němců s celou řadou nedospělých.

Rudolf Serenyi a jeho šestnáctiletý syn Jan jsou přibráni k nuceným pracím ve smíchovské továrně a je s nimi nakládáno jako s bezprávnými otroky. Sedmiletý Antonín je opatrován jednou českou rodinou. Nejstarší syn František Gabriel byl několik dní před koncem války jako osmnáctiletý protitankový dělostřelec německé branné moci v boji v Dolních Francích (Unterfranken)⁴ těžce zraněn a zemřel v jedné polní nemocnici. Alfrédova vdova Marie je odvedena ze svého bytu v Bubenci⁵ a spolu se svou nejmladší dcerou a sedmnáctiletým vnukem Alfrédem umístěna v táboře v Dejvicích.⁶ (Kristína se v roce 1942 po ukončení doktorského studia dějin umění vdala za inženýra Petra, rytíře z Doderu).⁷ Do někdejší školy⁸ je nacpáno asi 5 000 lidí, většinou žen a dětí. Po několika dnech jsou v kinech, školách a kasárnách zadržovaní pražští Němci strčeni do velkých sběrných lágrů, jako stadión Strahov, kde týdny trpí mučivým hladem.⁹

¹ Elisabeth Burmester (* 1924), ovdovělá hraběnka de Riba d'Ave, je pravnučka Wilhelma Ringhoffera, který je nejmladším bratrem barona Františka Ringhoffera (1817-1873). Wilhelmova nejmladší dcera Martha (skonala 1968 ve věku 100 let!) se ve dvaceti letech provdala do Portugalska za Gerharda Burmestera. Rodina Burmesterů pochází z Hamburгу. V Portugalsku se usadila počátkem 19. století.

² Pozn. překl.: Olešovice jsou dnes součástí Kamenice.

³ Pozn. překl.: Označení „místo děsu“ není vhodné, poněvadž cesta Němců nevedla na popraviště nebo do vyhlazovacích táborů, jako tomu bylo u Židů během války, ale do Německa nebo Rakouska rozděleného na zóny (sovětská, americká, britská, francouzská).

⁴ Pozn. překl.: Unterfranken je okres v severním Bavorsku.

⁵ Pozn. překl.: Bubeneč je součástí Prahy 6.

⁶ Pozn. překl.: Dejvice jsou součástí Prahy 6.

⁷ Pozn. překl.: Desátá generace potomků arcivévodkyně Marie Terezie Habsburské. Arcivévodka je titul bývalého panujícího habsburského rodu, zavedený v 15. stol.

⁸ Pozn. překl.: Může se jednat o školu v Dejvicích na dnešním nám. Svobody. Vzhledem k velikosti školy odhaduje překladatel, že v jedné učebně, kde bývalo asi 40 žáků, mohlo být asi tak 80 až 100 internovaných, za předpokladu, že údaj 5 000 je správný. Historické údaje nejsou bohužel k dispozici.

⁹ Pozn. překl.: Hlad byl tehdy všeobecným jevem ve všech evropských státech v důsledku Německem vyvolané války. Ne-

„Lea“, třetí dcera Alfréda a Marie, je zatčena na Německé univerzitní klinice, kde pracovala jako lékařská technická asistentka. V obávaném pankráckém vězení stráví sedm měsíců a musí snášet nelidské vyšetřování a týrání, nesmí přijímat návštěvy a nakonec onemocní na difterii (záškrť). Její starší sestra Anna (od roku 1939 vdána za Maxe von Scheibenhof) se dostala s malou dcerou Barbarou v koloně utečeneckých vozů až k rakouským hranicím. Útěk trval třináct týdnů.

Její sestra Selina po odstranění jedné ledviny s podlomným zdravím musí na Horákově, zámku jejího manžela Adalberta hraběte Schönborn, konat kuchyňské a polní práce. On je mezitím kvůli kolaboraci souzen. Tento bývalý c. k. komoří a krajský hejtman je odsouzen na sedm měsíců ztráty svobody. Po třech měsících umírá na vysílení ve vězení v Klatovech jižně od Plzně.

Skupina českých odbojářů a důvěrníci prezidenta Edvarda Beneše se zasazují o výjezd Hanuše. Několika odbojářům z této skupiny Hanuš pomohl. Avšak Hanuš tuto nabídku odmítá a vyčkává v bezvýhodné pozici. Po několika týdnech domácího vězení na generálním ředitelství je strčen do internačního tábora v Modřanech. Gerhard Scholten popisuje ve svých životních vzpomínkách (*Mezi všemi lágry – život v době šilenství*, Mnichov 1988) následující scénu z Modřan: „[...] Jakmile došla k trávníku, ukázala [matka Scholtena, pozn.] na dva pány, kteří táhli a tlačili malý dřevěný vůz plný dřeva na otop pro táborovou kuchyň. Moje matka řekla: »To je přece baron Ringhoffer a ten druhý je inženýr Ledwinka!« Ringhoffer byl velmi úspěšný průmyslník, majitel Tatra továrny. Že byl tak zámožný, byl důsledek jeho zdatnosti. Prof. Ing. Ledwinka, Dr.h.c., byl konstruktérem senzačního vynálezu – auta s motorem vzadu, nazývaného také „boxermotor“ neboli motor pro zadní náhon. A teď táhnou a tlačí Ringhoffer a Ledwinka pomalu malý vozík s dřevem. Má matka byla pochopitelně zhrozněna. Oba znala velmi dobře.“

Jak dlouho byl Hanuš v Modřanech, se dosud nepodařilo zjistit. Také okolnosti jeho odsunu do sovětské okupační zóny nejsou známy. Jeho cesta utrpení končí ve speciálním táboře sovětské tajné služby v Mühlbergu na Labi v hornosaské labské rovině. Veškerá dodatečná šetření dopadla bezvýsledně. Historička Světlana Bartelsová, která se příběhem speciálního mühlbergského tábora intenzivně zabývala a z pověření německého „Svazu pronásledovaných stalinisty“ v archivu Ruské federace v Moskvě rešeršovala, napsala 2. července 1995: „K trestním spisům a výslechovým protokolům není žádný přístup, poněvadž tyto dokumenty neexistují. Tzv. speciální útvar, ke kterému náležel i Váš prastrýc, nebyl postaven před soud a nebyl odsouzen. [...] Jejich jediná vina byla, že to byli fabrikanti, velkostatkáři, ekonomičtí vedoucí, žurnalisté atd. Nebo náleželi k nějaké nacionálně socialistické organizaci.“

Tábor v Mühlbergu zřídila německá branná moc v roce 1940 jako průchozí tábor pro válečné zajatce. Od roku 1945 až po jeho uzavření v roce 1948 zde sovětské úřady internovaly 14 000 osob, z nichž asi jedna třetina zahynula v tzv. „Umlčovacím táboře“. Bývalý obyvatel tábora Günter Polster (Berlín) vzpomíná: „S baronem Hanušem Ring-

hladověli jen Němci, ale také Češi, Poláci, Rusové, Ukrajinci, Podkarpatští Rusíni, Lužičtí Srbové atd.

Johann Bapstista (Hans, Hanuš) Ringhoffer (1885-1946),
generální ředitel závodů Ringhofferových a závodu Tatra Kopřivnice

hofferem jsem se seznámil v květnu 1946. Po převedení do vazby do Mühlbergu 16. dubna až do října jsem byl pomocníkem v jednom karanténním baráku. Tam byli také oba závodníci Walfried Winkler a Ewald Kluge, oba mistři světa a Evropy v různých třídách. S nimi vedl hovory pan z Ringhofferu do pozdního léta 1946, kterých jsem se také zúčastnil. U obou se těšil velké úctě pro odborné znalosti, své vůdčí schopnosti v Tatra továrně a v neposlední řadě pro své lidské kvality. S životními podmínkami v táboře se vyrovnával těžce. Pokoušel se dodržovat přímé vystupování, ale člověk mohl pozorovat následky jeho relativně vysokého stáří, jeho tělesný a psychický úpadek. Pokud si mohu vzpomenout – o čemž se všeobecně nehovořilo – byla důvodem zatčení jeho vůdčí úloha v Tatra továrnách a s tím spojená situace pracovních sil. Během války zaměstnávala Tatra pracovníky z okupovaných zemí. Pokud si vzpomínám, byl pan z Ringhofferu zatčen v Sasku poté, co musel opustit Československo“ (dopis od G. Polstera ze 7. 1. 2000).

Paní Nora Zischangová (Graupová) si vzpomíná: „Začátkem prosince 1945 jsem přišla do Mühlbergu a v březnu 1946 jsem byla nasazena jako pomocná šička v tzv. baráku pro starší invalidní vězně. Jeden pán mě požádal, abych mu pomohla při vyspravení jeho kabátu. Vyprávěl mi o Praze, o krásných pražských kavárnách. Byl příjemné povahy a výrazně se odlišoval od ostatních. Za několik dní dílo ukončil. Pyšně mi ukazoval, jak svědomitě a čistě zalemoval obrubu svého tmavošedého kabátu. Bohužel Rusové zjistili, že došlo k tomuto „tajnému“ nasazení nás žen, a zakázali je. Jistě to byl působivý dojem tohoto spoluvězně, že

jsem tento zážitek do dneška nezapomněla“ (dopis ze 17. 2. 1999).

Od spoluvězně Willyho Colditze pochází následující sdělení: „V Mühlbergu jsme byli s panem z Ringhofferu dobrými přáteli. Kolem vánoc cítil, že brzy zemře, poněvadž zle onemocněl na žaludek a střeva, na kteroužto nemoc zemřelo mnoho našich kamarádů, zvláště když tehdy vládl hlad. Staral jsem o něj a podařilo se mi dostat jej do lazaretu. Ale bohužel nedostatečného. Vše bylo marné. Hlad jej již příliš zmožil, takže nemoc měla lehkou práci. Smrt nastala na Silvestra 1946/47“ (dopis z 9. 8. 1954 dr. Oskaru Pettersovi, bývalému sekretáři Hanuše Ringhofferu; Colditz přešel z Mühlbergu do věznice Waldheim a byl 1954 propuštěn).

V jedné poznámce aktu rakouského ministerstva financí (oddělení majetkových záruk) z 21. 6. 1951 v záležitosti vídeňské pobočky Tatry, Austro-Tatra, se mimo jiné říká: „Dr. Jan Ringhoffer je od 1945 pohřešován. Byl jako prominentní průmyslník zatčen v Praze. Názory o jeho osudu se liší. Jeden názor směřuje k tomu, že zahynul v jednom sovětském internačním táboře, zatímco naproti tomu se tvrdošijně udržuje pověst, že byl vyžádán sovětskými úřady, převezen do Sovětského svazu a tam nasazen do vedení jednoho příbuzného průmyslového podniku. Řeč byla o jedné traktorové fabrice v Charkově.“¹⁰

Po svém zatčení v Kamenici je Felix několik měsíců internován v obci Ládví. Některé osobnosti, jako kunsthistorik a univerzitní profesor Matějček, piší prezidentovi Benešovi čestná prohlášení a potvrzují, že za velkého osobního rizika pomohl osobám, které byly aktivní v odboji. Bratr jeho české přítelkyně a pozdější manželky (Růžena Pazourková) byl v gestapácké vazbě těžce týrán. Felix vsadil vše na to, aby byl převezen na ošetření do jedné kliniky. O 21 let mladší Růžena, se kterou žije od roku 1935, s ním dobrovolně sdílí jeho osud v době internace. Poté, co mu československá státní policie vystavila osvědčení, v němž mu potvrdili, že nebyl nacistický kolaborant, je Felix, který je těžce nemocen na srdce, odsunut v dubnu 1946 přes hranice do Rakouska pouze v šatech, které měl na sobě. Růžena, s kterou se ženil v květnu, jej živí svými rukama. Na jednom statku v Niederalmu nedaleko Salcburku bydlí v nuzných poměrech v jedné malé komůrce.*

„Ringhofferovský“ pivovar Velké Popovice

¹⁰ Tento odstavec dokumentuje, kde všude spolupracovníci autorky hledali. Byla to jedna z možností, která se ukázala být slepou uličkou.

* S laskavým svolením Lic. phil. Emanuela Josefa Ringhofferu přeložil Dr. Mag. Igor Tureček. Překladatel děkuje E. J. Ringhofferovi a Ludmile Řehákové za vysvětlení a doplnění při překládání textu.

HUDEBNÍ JUBILEA

Vilém Petrželka (10. 9. 1889 Brno – 10. 1. 1967 Brno)
Skladatel a pedagog. Absolvent brněnské varhanické školy (žák L. Janáčka), pak u V. Nováka. Působil jako korepeticitor a kapelník Východočeského divadla, profesor skladby na brněnské konzervatoři, profesor skladby na JAMU.

Josef Berg (8. 3. 1927 Brno – 26. 2. 1971 Brno)

Skladatel, muzikolog a spisovatel, všestranná umělecká osobnost. Absolvent brněnské konzervatoře, krátce zaměstnan v rozhlase, poté ve svobodném povolání skladatele a publicisty.

O: *Odysseův návrat* (1962), *Evropská turistika* (1963-64), *Eufrides před branami Tymén* (1964), *Johannes doktor Faust* (1966), *Snídaně na hradě Šlan-kenvaldě* (1966), *Oresteia* (1967).

Jaromír Podešva (8. 3. 1927 Brno)

Skladatel, pedagog a hudební publicista. Kompozici studoval na brněnské JAMU a u J. Kvapila. V letech 1956-68 funkcionář Svazu čs. skladatelů, profesor ostravské konzervatoře.

O: *Bambini di Praga* (1968).

Anton Provazník (10. 3. 1887 Rychnov nad Kněžnou – 24. 9. 1950 Praha)

Skladatel. Původně se věnoval hře na varhany, v Berlíně studoval radiofonii, zaměstnan v Čs. rozhlase, kde se uplatnil jako pohotový upravovatel a instrumentalista českých i světových skladeb.

O: *Ghitta* (1922-22), *Akaga* (1927).

Drahomíra Tikalová (9. 5. 1915 Berlín – 14. 3. 1997 Vsetín)
Sopranistka. Vystudovala medicínu, zpěvu se učila soukromě. Po hostování a angažmá v brněnské opeře se stala sólistkou v ND, kde převzala český repertoár. Byla velkou osobností českého poválečného pěveckého umění, pozoruhodně všestrannou pěvkyní s krásným, vřelým, jemně melancholicky zabarveným hlasem, ovládaným výbornou technikou, s charakteristickým měkkým tvořením tónů a vždy maximálně kultivovaným projevem včetně výtečné srozumitelnosti zpívaného slova. Úspěšně zpívala rovněž repertoár světový, hlavně Verdiho, Wagnera a R.

D. Tikalová jako Vendulka v *Hubičce*

Strausse. Jako Mařenka a Jenůfa získala uznání i při hostinských vystoupeních v cizině a na koncertech.

Josef Horák (18. 3. 1897 Proseč – 1. 5. 1960 Plzeň)

Skladatel a kapelník. Hudbu studoval v Budapešti, po roce 1918 vojenský kapelník, řídil i Plzeňskou filharmonii.

O: *Lucká válka* (1924), *Vítězové* (1931).

Jan Janota (4. 11. 1874 Praha – 22. 5. 1957 Praha)

Dirigent. Absolvent pražské konzervatoře. Dramaturgicky průbojný operní dirigent, začínal jako harfenista, pak ka-

pelník v Osijeku, Záhřebu, posléze v Plzni, kde se stal šéfem opery. Od roku 1919 v Brně, kde mj. uváděl opery Foerstrovy. V Brně založil hudební oddělení Čs. rozhlasu a byl jejím šéfem až do roku 1936, kdy odešel do důchodu.

Jan Ducháň (19. 5. 1927 Šlapanice u Brna)

Skladatel. Pracoval jako právník v Praze a v Brně, později jako učitel.

O: *Canterburské povídky*, *Ctnostná komedie*.

Bohuslav Maršík (11. 6. 1937)

Sólista opery Národního divadla. Po předchozím několikaletém hostování v ND a po angažmá v Liberci přechází natrvalo do ND. Mezi rolemi, kterými na sebe upozornil, jsou Matouš v *Hubičce* nebo Leporello v *Donu Giovannim*.

Karel Kubka (19. 6. 1927 Rychvald – 26. 10. 1985 Ostrava)

Skladatel, dirigent a sbormistr. Studoval na pražské konzervatoři, později v Brně na JAMU. Nastoupil jako korepeticitor do ostravské opery, řadu oper také dirigoval, stal se i uznávaným sbormistrem.

O: *Taškář*, *Lysistrata*, *Má láska*, *Když tančí růže*, *Sokratova smrt*, *Jeptiška*, *A z celé duše tě miluji*, *Mít vlastní pokoj v rezidenci*.

Josef Ticháček (Tichatschek) (11. 7. 1807 Teplice u Broumova – 18. 1. 1886 Blasewitz)

Josef Tichatschek jako Tannhäuser

Tenorista. Pocházel z tkalcovské rodiny, zpívat začal v broumovském kostelním kůru. V roce 1830 se stal sboristou vídeňské Dvorní opery, v letech 1834-1838 sólista ve Štýrském Hradci, v letech 1838-1870 předním tenoristou drážďanské opery, prvním představitelem Rienziho a Tannhäusera R. Wagnera, jehož byl pomocníkem a přítelem.

František Suchý (9. 4. 1902 Libina – 12. 7. 1977 Brno)

Skladatel a hobojista. Hudební vzdělání získal v Olomouci, pak na brněnské konzervatoři, ve skladbě žákem J. Kvapila, studia zakončil u V. Nováka.

O: *Maryla* (op. 41, 1956).

Jaroslava Procházková (14. 7. 1912 Lvov – 22. 12. 1978 Praha)

Svou profesionální kariéru zahájila nejprve jako herečka, později operní zpěvačka – sopranistka. Byla členkou Divadla 5. května a následně dva roky hostovala ve vídeňské Staatsoper, současně působila až do roku 1973 jako sólistka opery ND. Byla představitelkou lyrických i dramatických rolí. Postupně přešla na mezzosopránový obor, ze kterého lze jmenovat její životní roli – Káču (*Čert a Káča*).

Teodor Šrubař (18. 7. 1917 Moravská Ostrava – 8. 7. 1979 Praha)

Barytonista, reprezentant českého belcanta. Zpočátku studoval práva, poté zpěv na brněnské konzervatoři. Od

roku 1943 angažován Václavem Talichem jako řádný sólista do ND. Patřil k přemýšlivým umělcům, jeho tvárný hlas s krásnou, měkkou, ušlechtilou kantilénou ho předurčoval k lyrickému oboru, ale brzy obsáhl s dokonalou technikou a překvapivě velkým dramatickým hlasovým fondem stylově úctyhodně široký repertoár. Byl stejně dobrým Přemyslem v *Libuši* a v *Šárce* jako Telramundem, Rigoliettem či markýzem Posou, sugestivním Bludným Holanďanem. Často hostoval v zahraničí, např. v Bruselu či vídeňské Státní opeře, se souborem opery ND i v řadě dalších zemí. Významná byla jeho činnost koncertní i v nahrávacích studiích gramofonových, rozhlasových a televizních.

Leoš Faltus (21. 7. 1937 Jablonné nad Orlicí)

Skladatel. Absolvent brněnské konzervatoře.

O: *Orfeo* (1981), *Pan Theodor* (1984).

Petr Chromčák (12. 8. 1957 Ostrava)

Dirigent. Absolvent dirigentského odd. JAMU. Působil jako sbormistr v Ostravě, dirigent v Banské Bystrici, Českých Budějovicích, od roku 1992 šéfdirigent, pohostinsky ve Státní opeře Praha.

Hanuš Lašek (9. 5. 1860 Plasy u Plzně – 20. 8. 1937 Praha)

Tenorista. Vystudoval učitelství v Příbrami, pěvecky se školil v Praze i Vídni. V ND debutoval jako Max, odešel však do Opavy, působil ve Vídni a poté v Brémách a znovu v ND. Byl svědomitým, pohotovým tenoristou. Za jednu z jeho nejlepších rolí byl považován Škroupův Dráteník, zpíval i Jeníka, Lohengrina, ad. Napsal několik knih.

Gustav Roob (29. 1. 1879 Lochovice – 11. 9. 1947 Karlovy Vary)

Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře (violoncello), skladbu studoval u A. Dvořáka. Člen ČF, později orchestru pražského Německého divadla, působil v různých hudebnických povoláních.

O: *Krista* (1909-10), *Skaláci* (op. 46, 1909), *Srdce Pikango* (op. 51, 1909), *Host* (op. 54, 1910-11), *Ovčákova kletba* (op. 76, 1918), *Mrtví vítěz* (op. 81, 1919), *Ve tmách života* (op. 94, 1921), *Babiččina Viktorka* (op. 97, 1922), *Duše zvonů* (1924), *O vůdcovství* (op. 114, 1942).

Karel Bendl (16. 4. 1838 Praha – 20. 9. 1897 Praha)

Skladatel a sbormistr. Absolvent pražské varhanické školy, působil i v cizině. Sbormistr pražského Hlaholu a jednu sezónu kapelník Provizorního divadla, kapelník dómu v Miláně, učitel skladby na konzervatoři.

O: *Lejla*, *Břetislav*, *Pan Franc*, *Čarovný květ*, *Černohorci*, *Karel Škréta*, *Gina*, *Dítě Tábora*, *Máti Mila*, *Švanda dudák*.

Václav Návrat (20. 9. 1937 Zlín)

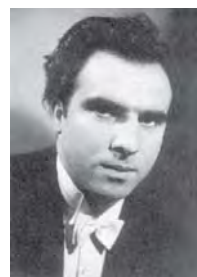
Dirigent. Dirigování absolvoval na ostravské konzervatoři, později na VŠMU v Bratislavě. Dirigent ostravské ope-

ry, zastával též funkci šéfa opery. Hostoval v řadě českých i zahraničních divadel.

Jarmila Novotná (23. 9. 1907 Praha – 9. 2. 1994 New York)

Světověznámá sopranistka. Zpívala v dětském sboru, hrála na klavír a účinkovala v ochotnickém divadle, zpěv studovala soukromě u H. Vávry, Emy Destinové a v Miláně. Několikrát pohostinsky vystoupila v ND (Mařenka), v roce 1926 zde angažovaná, ale zůstala pouze jednu sezónu. Novotná byla vzácným příkladem komplexní operní umělkyně, vyznačovala se elegancí, muzikálností a obdivuhodně lehkým, nosným, stříbrným hlasem s pověstnými zářivými výškami, hereckým nadáním, velkou uměleckou zodpovědností a poctivostí. Angažmá v Berlíně, od roku 1933 ve Vídni (Oktavián, Mařenka, Taťána i role operetní), v roce 1939 odešla do USA a zpívala především v MET (1939-56), kde upoutaly zejména její kreace mozartovské, mezi dalšími i Mařenka. Její pěvecký záběr byl pozoruhodně široký, od rolí subretních, koloraturních až k mladodramatickým postavám Verdiho nebo Pucciniho, věnovala se i dílům moderním. Natočila několik filmů a napsala zajímavou knížku vzpomínek.

Václav Kašík (28. 9. 1917 Poličné u Valašského Meziříčí – 4. 6. 1989 Praha)

Skladatel, dirigent a režisér. Studoval v Praze hudební vědu, na konzervatoři žák R. Karla a A. Háby. Kašík byl mnohostranná umělecká osobnost. Uměleckou dráhu začal jako dirigent v divadle E. F. Buriana, pak jako asistent režie v ND, dirigent a režisér brněnského Českého lidového divadla. Po ukončení války založil s A. Hábou a A. Kuršem Divadlo 5. května, kde byl šéfem, režisérem a dirigentem operního souboru. V roce 1948 přešel do ND, začal spolupracovat s televizí, Laternou magikou. Byl často zván ke spolupráci do všech předních evropských i amerických operních domů. Napsal knihu pamětí. O: *Zbojnická balada* (1939, rozšířená verze 1975), *Krakatit* (1958), *Silnice* (1980), *Krysař* (1983).

Maria Jeritzza (vl. jm. Marie Marcelina Jedličková) (6. 10. 1887 Brno – 10. 7. 1982 Orange, USA)

Světověznámá sopranistka. Zpěv studovala v Brně a divadelní dráhu zde zahájila ve sboru německé opery. Sólisticky začínala v operetě v Mnichově, v opeře debutovala v Olomouci jako Elsa v *Lohengrinovi*, poté nastoupila angažmá v Lidové opeře ve Vídni. Údajně na přímmluvu císaře Františka Josefa I., který ji obdivoval, byla přijata do Dvorní opery (po rozpadu mocnářství Státní opery), kde setrvala do roku 1935. Vystupovala v řadě evropských zemí, v letech 1921-32 pravidelně v MET. Svým výkonem v roli Jenůfy přispěla k úspěchu *Její pastorkyně* ve Vídni i v MET. Vídeňskému představení byl přítomen i L. Janáček, který byl jejím výkonem nadšen. Zpívala i Smetanovu Mařenku, největších úspěchů však dosáhla v operách R. Strausse.

Jan Chalupecký (12. 10. 1967, Praha)

Dirigent. Absolvoval oboru violoncello na pražské konzervatoři. Dirigent Komorní opery Praha, Národního divadla, šéfdirigent Plzeňského symfonického orchestru.

BMD ist ein stark expandierendes Software-Unternehmen mit Hauptsitz in Steyr, Österreich. Mit über 16.000 zufriedenen Kunden sind wir einer der österreichischen Marktführer.

Das Software-Angebot reicht vom Rechnungswesen, der Zeit-, Lohn- und Personalwirtschaft, über die Leistungsverrechnung bis zur ganzheitlichen ERP-Lösung und einer umfassenden CRM-Lösung mit integriertem Dokumentenmanagement.

Aufgrund der weiteren Expansion in Tschechien suchen wir zur intensiveren Betreuung des tschechischen Marktes eine/n

KUNDENBETREUER/IN TSCHECHISCHES RECHNUNGSWESEN

**Muttersprache Tschechisch, mit sehr guten Deutschkenntnissen
am Standort Steyr, Oberösterreich**

Nach einer intensiven Einschulung in unsere Software umfasst Ihr Tätigkeitsprofil:

- die Betreuung, Unterstützung und Schulung der tschechischen Kunden beim Einsatz unserer Rechnungswesen-Software
- die Testung, Dokumentation und Übersetzung der Software
- Verkaufsunterstützung

Sie verfügen über:

- eine abgeschlossene kaufmännische Ausbildung mit Schwerpunkt tschechisches Rechnungswesen und idealerweise praktische Erfahrung darin
- sehr gute Deutschkenntnisse, Tschechisch als Muttersprache
- gute EDV-Kenntnisse
- Problemlösungskompetenz und gute Kommunikationsfähigkeit
- Flexibilität und Einsatzbereitschaft
- Reisefreudigkeit: Hauptdienstort ist Steyr, es ist aber mit Reisetätigkeit in Tschechien zu rechnen.

Wir bieten eine Arbeit in einem jungen motivierten Team, ein Produkt, auf das wir stolz sind, herausfordernde Ziele, individuelle Weiterbildungsmöglichkeiten und eine leistungsgerechte Entlohnung.

Wenn Sie eine **neue Herausforderung in Österreich** suchen, in der Sie ihr fachliches Know-how optimal einsetzen können, freuen wir uns über Ihre aussagekräftige Bewerbung mit Lebenslauf, Foto und Zeugnissen an:

BMD Systemhaus GmbH, Mag. Anita Kimerstorfer,
Sierninger Straße 190, A 4400 Steyr, Austria
Tel.: +43 (0)50 883-1162, Fax: +43 (0)50 883-66
E-Mail: jobs@bmd.at

**WE MAKE
BUSINESS
EASY!**

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

Krottenbachstrasse 52
(Eingang Budinskygasse)
1190 Wien

Tel. 01/ 958 0 951

Mobil. 0699 1 6300063

www.artdoc.at

dr.maarfia@chello.at

DR. MAARFIA OTVÍRÁ NOVOU SOUKROMOU ORDINACI V DÖBLINGU

Preventivní medicína – Anti-ageing

- ❖ po anamnéze a medicínské analýze vypracujeme individuální plán k předcházení předčasného stárnutí a určitých nemocí

Odstranění celulitidy a ochablé kůže

- ❖ pomocí endermologie modeláž těla a zmenšení objemu různých jeho částí, fyzikální terapie sportovních úrazů

Injekční lipolýza

- ❖ injekční metoda na odstranění přebytečného tukového tkaniva, bez narkózy, bez vedlejších účinků

Injekční odstranění malých podkožních žilek

Makrodermabraze – Salt-a-peel

- ❖ účinná metoda, která pracuje s přírodní solí, a ne se škodlivým oxidem hlinitým, který způsobuje alergie
- ❖ na odstranění vrásek (výborné výsledky v kombinaci s botoxem)
- ❖ na odstranění strií po těhotenství a náhlé změně hmotnosti, akné (také aktivní akné), kožní nečistoty a zbarvení kůže

Poradenství po zdravou výživu

- ❖ s cílem redukce nadváhy, klinické poradenství u diabetes, obezity, dny, vysokého tlaku, u zvýšené hladiny cholesterolu a chorob srdce a cév